

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2950 — nočna 2996, 2994 in 2950

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563;
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SLOVENECE

Škoda za čas

Petnajst let živimo Slovenci, Hrvati in Srbi v eni narodni državi, ki je ni ustvaril slučaj svetovne vojne, ampak elementarna zavest medsebojne sorodnosti. Ako je bila ta zavest kot prirodno dejstvo tako močna, da je te tri jugoslovanske narode po skoraj stoletnem delu politične in kulturne osamosvojitve kljub največjim zunanjim in notranjim oviram robovanja tujim narodom združila v eno celoto — potem bi človek mislil, da bo to dejstvo popolnoma zadostovalo, da se ta naša medsebojna sorodnost, ki ni dostopna razumski opredelitvi, ampak je neka tajinstvena realnost, po petnajstih letih svobodnega snovanja tako utrdi, da je ne bo treba venomer poudarjati, podčrtavati in vedno iznova preomotivati. In vendar se danes bolj kot le kdaj po zedinjenju mlati o tem dejstvu, ki je postalo naenkrat problem vseh problemov, toliko prazne slame, da bi ves dragoceni čas, ki so ga zabili jugoslovanski politiki, kulturni in drugi delavci s premlevanjem tega vprašanja, več ko zadostoval za to, da bi bili v teh letih za našo državo lahko ustvarili toliko pozitivnega na mednarodnem polju, v naši upravi, za konsolidacijo našega gospodarstva, da bi mogli biti prava vzor-država vsej srednji Evropi. Namesto tega pa vidimo, kako se v času najresnejših vprašanj realnega življenja, ko gre takorekoč za kožo vsakega posameznika, naši politiki mučijo z uprav rabinsko ostroumnostjo, da bi rešili vprašanje, ali smo en narod ali trije, ali bodi naše jugoslovanstvo integralno ali pa samo neka sinteza, in kakšna naj bo ta sinteza, pri čemer si lahko vsak pod temi pojmi misli, kar hoče. Če nas spričo tega prizora kaj tolaži, nas tolaži to, da bodo sedaj morebiti vendarle ljudje uvideli, kako zelo je to smešno in da je zadnji čas, da pospravimo to donkihotsko orožje praznega prekeranja za narodne teorije in podstrešje in se lotimo resnično konstruktivnega dela za našo narodno in državno skupnost.

Seveda s tem še ni odgovorjeno na vprašanje, zakaj je prišlo do tega smešnega šolskega disputiranja, ki je obenem tudi tragično, ker skupnosti, ki jo vsak hoče in utrditi želi, le škoduje. Največ krivde na tem imajo, kakor so različni govorniki v senatu pravilno naglašali, oni, ki hočejo naši naravni narodni državni skupnosti po silni vlti duha in ji dati obliko, kakršno si oni v svoji teoretični ozkosti predstavljajo kot edino pravilno in opreki z vsem naravnim razvojem, z danimi in neizničljivimi dejstvi, z zgodovino in z narodnim čutenjem, z izgrajeno kulturo vsake naše narodne edince in njenim etosom, ustvarjenim iz ljudskih sil po najrazličnejših vplivih, ki so bili vsi gotovo tudi pozitivni in predstavljajo svojevrstne vrednote. Ta svojevrstnost in edinstvenost našega razvoja mora vsakega privedi do spoznanja, da ne gre naše narodne sorodnosti, podobnosti naših kultur, naše državne skupnosti meriti po tujih virih, da ne gre tlačiti našega sožitja v tuje kalupe in da je brezplodno delo, če se hoče naše edinstvo spravljati po sili na eno formulo. Smo tri samobitne narodne edince in vendar tudi en narod v tem smislu, da v tej narodni skupnosti ne izginja osebni narodni karakter vsake edince; to je dejstvo in je zato tudi možno in, čeprav racionalni razčlembi nedostopno, življenjska realnost, ki se mora upoštevati, ki se z vso silo čuti in ki se sama vsiljuje po svojem elementarnem značaju. Prav zato pa je tudi mogoča kot so mogočni in nepremagljivi vsi elementarni pojavi življenja in popolnoma zadostuje za izgraditev čim tesnejšega, plodovitejšega in srečnejšega sožitja Slovencev, Srbov in Hrvatov, do čim se na teoretičnem dlakopestu in na ozkogledi trmi racionalističnih formuliranj ni zgradilo nikoli ničesar življenja zmožnega.

Zal vidimo tudi kulturne delavce, o katerih bi človek najmanj mislil, da bi si hoteli izmišljati formule, po katerih naj bi se razvijalo neizračunljivo življenje, kako se trudijo narekovati določene pravce narodnemu razvoju in duhovnemu snovanju po čisto enostranskem političnem zamislu. Politiki rabijo večkrat take formule, za katerimi se nehoti skrivajo drugi nameni, kulturni delavci pa mora biti svoboden političnih namenov in računov. Našemu jugoslovanskemu kulturnemu delavcu zadostuje, da dela po svojih silah in zmožnostih pa po tradiciji, ki korenini v narodni edinci, kateri pripada, da bo njegovo ustvarjanje vredno, koristno in plodovito za vso široko našo narodno skupnost — naj prvič potem v slovenski ali v srbohrvaščini, v latinici ali cirilu, v tem ali onem duhu, na podlagi tega ali onega nazora, samo da je iz tajnostnih globin narodne duše, ki ob njema najširše probleme človeštva. Mesto tega pa ne mine pri nas mesec, da ne bi v tej ali oni reviji kdo vedno iznova načenjal vprašanja tako zvanega etnogenega jezika jugoslovanskega naroda, katerega ni, to se pravi, da nimajo nekateri kulturni delavci pametnejšega opravka, kakor da skušajo dokazati, kako bi bilo edino prav, da Slovenci, če ne takoj, pa vsaj počasi, žrtvujejo svoj lastni narodni jezik na ljubo mehanizatorjem in uniformatorjem jugoslovanske kulture, ki bi jo na vsak način radi oropali notranjega bogatstva njene raznolikosti. To ni nobena potreba jugoslovanskega narodnega in državnega edinstva, kakor skuša na primer zopet dokazati gospod J. Zubović v »Novi Evropi« od marca 1933, ampak čisto enostavna manija ljudi, ki enotnost zamenjujejo s popolno enakostjo in žive v velikanski zmoti, da bi bil z enim samim jezikom ves naš politični in kulturni problem rešen.

Prav nič nam, ki te zmote ne delimo, zato ne more imponirati, če g. Zubović po primeru svojih neštevilnih prednikov svoje mnenje utemeljuje v potrebi, da se Slovenci »rešimo maledik kroga, v katerem živimo«, če se jezikovno poenotimo z ostalimi Jugoslavicami, ker je neizpodbitno dejstvo, da nas naš jezik prav nič ne ovira, ampak da nam je le pomagal, da smo se kulturno dvignili na tisto stopinjo, na kateri smo in o kateri g. Zubović sam priznava, da je zelo široka — in brez dvoma se bodo naši duhovni horizonti še neprimerno bolj širili, čeprav bomo i v bodoče pisali v svojem jeziku, tako na leposlovnem kakor na naučnem polju, in bomo ta jezik in vse, čigar izrazilo in simbol je, še izpopolnjevali

Intervju Nj. Vel. kralja

Pariz, 29. marca. AA. »Mogoče ste pričakovali pri prihodu semkaj, da boste pričali kakšnim neredom, kakršne si slika domišljija naših neprijateljev. V tem primeru se zelo bojim, da boste razočarani.« To so bile besede, ki je z njimi Nj. Vel. kralj Aleksander odgovoril posebnega dopisnika pariškega lista »Petit-Journal« Janna Couvreurja, kateremu je Nj. Vel. kralj dal daljši intervju. Ta intervju je objavljen na prvi strani lista; članek krasita tudi slika Nj. Vel. kralja in fotografija dvorca na Dedinju.

Dopisnik najprej popisuje Dedinje in preprostost, ki ga je z njo sprejel Nj. Vel. kralj. Nato popisuje Nj. Vel. kralja Aleksandra in med drugim pravi:

Pred menoj je eden izmed gospodarjev balkanske in evropske usode. Toda v prisotnosti tega državnega poglavarja imam izreden vtis mira in pokojnosti. Dopisnik nato popisuje vlogo jugoslovanskega vladarja med vojno in po vojni ter nato navaja razgovor z Nj. Vel. kraljem, ki se je začel z besedami, katere smo citirali v začetku tega poročila.

Dopisnik se je prepričal, da je Jugoslavija

mirna in urejena država. Prišel je tudi do spoznanja, da bodo Srbi in Hrvati mogli svojo neodvisnost ohraniti samo tedaj, če ostanejo v skupnem bloku. Nato navaja Couvreur telekraljeve besede.

»V inozemstvu mnogo govore na naš račun. Toliko govore, da nekateri inozemci to tudi verjamejo. Toda mi nikomur ne delamo napotij, da ne bi prišel sem, da se sam prepriča, kaj se pri nas dogaja. Vedeti je treba, da nam ni treba ničesar skrivati. Mi smo zdrav rod, krepak rod. Narod ne odobrava zlonamernosti nekaterih nezadovoljencev, še manj pa poslušati nasvete svojih neprijateljev iz inozemstva.«

Dopisnik je nato pripomnil Nj. Vel. kralju, da tudi Francijo v inozemstvu mnogo obrekujejo.

»Razumljivo,« je odgovoril Nj. Vel. kralj, »bogata in močna Francija je predmet pohlepnosti za mnoge. Manj bogata in manj močna, toda zdrava in uravnotežena Jugoslavija takisto ne daje mirnega spanja istim zavidičevcem. Toda jaz mislim, da ni treba izgubljati hladne krvi in da je treba pokazati provokaterjem

mirnost in hladnost. Kakor Francija, tako tudi Jugoslavija ne misli nikogar napasti.«

Po teh besedah se je pogovor nadaljeval o Franciji. Dopisnik z veseljem ugotavlja, da je Nj. Vel. kralj nenavadno toplo govoril o njegovi domovini. Ko je dopisnik omenil nedostatek francoske propagande v inozemstvu, mu je kralj odgovoril:

»Upam, da to, kar omenjate, ne zadeva nas. Franciji ni v Jugoslaviji potrebna nobena propaganda. Pridite s komurkoli k nam, pojdite v najbolj zabito vas in potem mi povejte, ali danes Francijo manj ljubijo kakor pred 20 leti.«

Na tem mestu dopisnik priznava, da se je tudi sam prepričal o ljubezni, ki jo Jugoslavija goji nasproti Franciji. Nato pa navaja besede, ki jih je rekel neki Francoz v Beogradu: Jugoslovanski prijateljstvo do Francije je čisto sentimentalno, to je ljubavna pogodba, podpisana s čvrsto roko na življenje in smrt.

Dopisnik nato navaja besede Nj. Vel. kralja, da Jugoslavija nikoli ne bo pozabila Francije, in pravi, da je odhajal z Dedinja s toplimi občutki, ki so jih zbudile tople in prijateljske kraljeve besede.

Katoliška spomlad v republikanski Španiji

Ustanovitev politične zveze katoličanov:

Moderen gospodarski in socialni program - 800.000 članov

Madrid, sredi marca.

Pred nekaj tedni sem Vam poročal o reorganizaciji katoliške akcije v Španiji, katere vodstvo je prešlo v večere roke bivšega glavnega urednika »El Debate« Angela Herrera. Medtem pa se je tudi na političnem polju izvršil nadse pomemben dogodek, ki ima za španski politični katolicizem najdalekosežnejšo važnost.

V POLITIČNEM PREUREJENJU KATOLIŠKE ŠPANJE BO ČETRTEI MAREC VELJAL ZA ZGODOVINSKI DATUM

Tega dne se je namreč porodila težko pričakovana in iskreno zaželeno nova politična zveza španskih katoličanov: Confederación Española de Derechas Autonomas (Španska zveza avtonomnih desničarskih strank, v okrajšavi C. E. D. A.). Noben politični človek v Španiji ne dvomi, da je novi organizaciji namenjena važna vloga v našem državnem življenju. Gre za združitev večjih političnih skupin iz raznih delov države, ki soglašajo v bistvenih programatičnih točkah. Njeni člani pripadajo raznim stanovom in poklicem. V trenutku svojega rojstva predstavlja C. E. D. A. takoj nad 800.000 politično zavednih, organiziranih Špancev. Ze takoj začetno število postavlja novo politično organizacijo v vrsto najjačih političnih činiteljev, ko se niti ni še začela prava propaganda po deželi.

PROGRAMATICNE SMERNICE

Značaj in bodočnost nove politične skupine najbolje razberemo iz njenih programatičnih smernic, ki slone na naslednjih treh temeljih: 1. uveljavljanje in borba za osnovna načela krščanske kulture, 2. potreba revizije ustave v smislu prve točke, 3. odločilne za politično delo so smernice, ki jih je episkopat španskih katoličanov izdal v svoji skupni izjavi decembra 1931.

Poleg tega osnovnega programa so se voditelji nove stranke zedinili tudi na

SKUPNI GOSPODARSKI IN SOCIALNO-POLITIČNI PROGRAM

Naj navedemo samo nekaj osnovnih zahtev:

1. Delo za korporativno organizacijo gospodarstva mimo marksističnega razrednega boja; 2. omejena državna intervencija v gospodarsko-socialnih vprašanjih; 3. razdelitev veleposestev in ustvaritev malih posestev; pravica in dolžnost dela; 4. delavska razsodišča v vprašanju delavskih pogodb; pravica plača; 5. družinske doklade; udeležba na dobičku in v odvodu podjetij v smislu papeških enciklik; 6. obvezno delavsko zavarovanje s plačevanjem prispevkov od strani države, delodajalcev in delavcev; 7. strokovna in stanovska izobrazba delavstva; 8. oblastna nadzorstva nad obrtjo in industrijo itd.

Končno slede smernice o položaju žene v državnem in družabnem življenju, ki vsekoli odgovarjajo modernim socialnim zahtevam. Morda se je upravičeno zlasti v zunanem svetu španskim katoličanom očitalo neko socialno reakcionarstvo. Toda sodeč po tem programu in odkritosrčnem delu nove politične generacije ta očitek posledje ne bo več držal.

PREDSEDNIK GIL ROBLES

Za predsednika nove politične stranke je izvoljen najboljši katoliški parlamentarec Gil Robles, sijnaja voditeljska narava in ljubljene katoli-

in poglobljali. Potrebno bi bilo, kar se tiče narodne skupnosti Jugoslovancev, le še to, da bi se g. Zubović in njegovi istomišljeniki tako pridno in z umevanjem učili slovenskega jezika in se uživljali v naš kulturni karakter kakor se Slovenci učimo in obogatujemo ob srbohrvaškem jeziku in kulturnem bogastvu. Potem bi lahko zabeležili v našem razvoju v skupni narodni državi eno pozitivno kulturno delo več in bi nam ne ostajalo časa, da se pečamo s takimi pustimi marnjami kakor je članek g. Zubovića v »Novi Evropi«.

liškega ljudstva. Takoj naslednje dni po ustanovitvi C. E. D. A. je pred tisoči svojih pristašev ponovno govoril v Madridu in tudi v drugih mestih. Povsod so bila njegova izvajanja sprejeta z entuzijazmom in borbeno navdušenostjo. Gil Robles je poudaril med drugim,

DA KATOLIČANI NISMO DELALI ZADNJE REVOLUCIJE IN SMO STORILI VSE, DA JO PREPRECIMO.

Toda, ker je revolucija prišla, je sedaj naša naloga, da novi družbi vdihnemo novega duha. Zato je treba, da organiziran katolicizem v Španiji s križem v roki dvigne in izvede duhovno revolucijo. V vprašanju državne oblike si je Gil Robles osvojil stališče episkopata, zlasti nekdanega primasa Španije kardinala Segure. Le-ta je malo pred svojim izgonom v okrožnici izjavil, da morejo biti katoličani glede oblike države različnega naziranja, da

„Utrjevanje“ režima v Nemčiji

Hitler se otepa židov

Prava meščanska voja

Dunaj, 29. marca ž. Državno vodstvo narodno-socialistične delavske stranke v Nemčiji, ki ji načeljuje Adolf Hitler, je objavilo ponoči smernice vsem svojim organizacijam v državi, po katerih se ima izvršiti splošni židovski bojkot.

Prvega aprila se mora organizirati v vsej Nemčiji gospodarski bojkot proti židom

in sicer pod vodstvom posebnega centralnega odbora, ki ima svoj sedež v Monakovem in na čelo katerega je Adolf Hitler postavil narodnega poslance Streicherja.

V Nemčiji doživljajo sedaj povsem nenavaden pojav, da vladajoči činitelji v državi objavljajo vojno drugemu delu svojih lastnih državljanov.

Ta bojkot se opravičuje s tem, češ, da posamezni židovski intelektualci skušajo izpodkopati ugled Nemčije v inozemstvu. Takšna akcija je dvorezni nož, kajti v židovskih trgovinah je najmanj 40 odstotkov nežidovskih nameščenec, ki bodo radi tega izgubili svoje eksistence in poleg tega so ti židovski trgovci prodajali nemško blago, vsled česar bo zadeta tudi nemška industrija.

Najprej bodo narodni socialisti skušali paralizirati židovsko akcijo tako, da bodo vsi židovski trgovci, ki hočejo 1. aprila zapreti svoje trgovine, dolžni izplačati svojim nameščenecem dvomesečno plačo. Na drugi strani stojijo narodni socialisti na stališču, da radi bojkota ne bo padlo povpraševanje za nemškim blagom in se tudi ne bo znanjšal krog odjemalcev, čeprav to blago ne bodo prodajali židje. V proglasu je določeno, da mora vsaka krajevna organizacija ustanoviti posebne akcijske odbore, ki bodo praktično in po načrtu izvrševale bojkot židovskih trgovcev, židovskega blaga, zdravnikov in advokatov.

Bojni načrt Hitlerja

V to svrhu so določene smernice, ki jih navajamo v naslednjih 11 točkah: 1. akcijski odbori so odgovorni za to, da bojkot ne bo zadel nedolžnih, tem hušje pa krivce; 2. akcijski odbori so odgovorni za zaščito inozemcev brez ozira na vero, pleme in narodnost, ker je bojkot naperjen izključno le proti nemškim židom; 3. akcijski odbori morajo bojkot popularizirati. Ta mora biti splošen in vsestranski, vršiti pa ga mora ves narod, kajti žide je treba

pa se morajo strniti in braniti, če je v nevarnosti zakonitost in socialni red. O novi skupini je voditelj izjavil, da to ni

NIKAKA SLUCAJNA GRUPACIJA

ampak da je njeno združenje trajno in da bo skupno šla v bodoče politične boje in zmage.

BORILA SE BO PROTI BREZBOŽNEMU MARKSIZMU,

toda najučinkovitejše da bo ta boj vršila s resničnim in iskrenim vršenjem svojega novozačetnega socialnega programa.

Z organizacijo C. E. D. A. je torej politični boj španskih katoličanov stopil v novo fazo. Gotovo boste katoličani tudi izven Španije z zanimanjem sledili njenim bojem in upam tudi njenim — zmagam.

zadeti na njihovem najbolj občutljivem mestu: 4. v dvomljivih slučajih se mora počakati z bojkotom tako dolgo, dokler ne pride sklep centralnega odbora v Münchnu; 5. akcijski odbori morajo nadzorovati časopise, kako sodeluje v tej akciji. Časopisi, ki ne sodelujejo dovoljno na tej akciji ali delajo to proti svoji volji, morajo izginiti iz vsake nemške hiše; 6. akcijski odbori morajo s svojo propagando priti tudi v delavnice, da poučijo o potrebi bojkota tudi delavstvo; 7. propaganda mora zajeti vsako hišo v najbolj oddaljeni vasi. Zadeti morajo biti židovski trgovci na vasi. Bojkot se mora izvršiti obenem z močnim udarcem in v nobenem slučaju se ne sme oslabiliti posamezne akcije; 8. bojkot proti židom se prične 10. aprila točno ob 10 dopoldne ter bo trajal tako dolgo, dokler strankarsko vodstvo ne bo izdalo druge zapovedi; 9. da se okrepi moč akcije, se bo določilo relativno število za zaposlitev židov v vseh poklicih, ki bo omejeno na sledeča 3 področja: a) na obiskovanje srednjih in visokih šol, b) zdravniške poklice in c) advokate; 10. akcijski odbori se morajo brigati, da vsak Nemec, ki ima zveze v inozemstvu, to vporabi tako, da pismeno, telefonično ali pa brzojavno širi resnico o Nemčiji, namreč da tam vlada mir in red ter da hoče nemški narod živeti v miru z ostalim svetom. Borba proti židovskemu hujšanju je izključno obrambnega značaja; 11. akcijski odbori so odgovorni, da se borba izvrši v popolnem redu in miru in v največji disciplini. Nobenemu židu se ne sme skriviti niti en las na glavi.

Bojkot se že izcaja

Berlin, 29. marca. tg. V mnogih nemških mestih je prišlo danes, kakor včeraj, do bojkota židovskih trgovin, daši je stranka napovedala začetek akcije šele v soboto. V Stettinu so morali danes židje zapreti svoje trgovine in nameščence poslati na dopust. Tudi v Kielu so se zbirale pred židovskimi trgovinami velike množice, tako, da so se morale trgovine zapreti. V Münstru je več trgovcev zapelo trgovske lokale, ker so se pred nje postavile Hitlerjeve čete. Nasprotno pa so v šleskih mestih Gleiwitz, Beuthenu in Hindenburgu danes zopet odprli trgovine, ki so bile včeraj zaprte, ker so iz Berlina dobili navodilo, da bi take lokalne odredbe pomenile rušenje velike akcije, ki je napovedana za soboto.

Pred židovskimi trgovinami v Dortmundu se postavljali mladi ljudje v civilni obleki s plakat, ki opominjajo zavedne Nemce, naj v teh trgovinah ne kupujejo. Mnogo židovskih trgovcev in odvetočnikov se bilo odpeljanih v varnostni zapor.

Proračunska debata v senatu

Govor g. Petra Gjirliča

Belgrad, 27. marca.

Na današnji seji senata je govoril tudi senator g. Peter Gjirlić med drugim to-le:

Naša deklaracija od 11. svečana je dala povod ostri kritiki v obeh zbornicah. Resna kritika nas ne moti, ker čisti pojme. Kritika pa, ki jo je bilo slišati v tej zbornici, je v splošnem razpravljala le o eni točki iz naše deklaracije, katero je vzela iz skupnega teksta. To sicer ni strogo kritično, vendar se ne plašimo niti take enostranske kritike ter se ne umaknemo niti za eno besedo s svoje politične pozicije, na katero smo stopili s svojo deklaracijo. Napadena točka se glasi, »da je naša država zložena državna enota iz več zgodovinsko-političnih individualnosti, jugoslovanstvo pa skupni pojem treh narodnih komponent, srbstva, hrvatstva in slovenstva, ki ima od njih v sebi vsak del vse narodne pridevke«. Da, to smo rekli in pri tem ostanemo, ker je to zgodovinska resnica, katere ne more ovreči nobena integralna teorija.

Zgodovina in dejstva

Nikogar ne boste našli, ki bi si upal resno trditi, da Hrvatje v zgodovini niso imeli svoje narodne in politične individualnosti in da so bili narod. Kot narod so imeli svojo neodvisno narodno državo s popolno suverenostjo. Narodna zavest je ostala vedno živa, da je ni mogla nobena sila niti z ognjem niti z mečem izkoreniniti. To je naša zgodovina — zgodovinsko dejstvo, s katerim so morali računati vsi. Enako je tudi s Srbi. Ko bi Srbi prenehali biti narod ali ko bi se bili njihovi narodni pridevki izgubili, bi se Srbi nikdar ne bili osvobodili. Srbi, Hrvati in Slovenci so prišli v to državno skupnost po svoji prostovoljni suvereni odločbi. Ko bi ne bili imeli svoje zgodovinsko-politične individualnosti, bi te odločbe ne bili mogli suvereno skleniti. Živi Srbi, živi Hrvati in živi Slovenci so prišli v jugoslovansko državno skupnost, da v tej skupnosti okrepe svoje življenje, ne pa, da sebi izkopljajo grob.

Višja narodna oblika, na kateri so se v jugoslovanstvu združili Srbi, Hrvati in Slovenci, jim ni vzela tistega, kar so imeli. So teoretični, ki z etnografijo v roki razdeljujejo to skupno narodnost na narodne dele ali plemena. Tudi narodovi deli in plemena, ako jim je v skupnosti z drugimi vzeta popolna enakost in enakopravnost, ako se očitno kaže nadvlada enega nad drugim, se ne bodo razvijali v centripetalni, ampak v centrifugalni sili. Na drugi strani pa vidimo več različnih narodov v eni državni skupnosti, v kateri pa vlada popolna enakost in enakopravnost, na pr. v Švici, kjer nikdar ni bilo kakih centrifugalnih, ali bolje, separatističnih prizadevanj. Če pa hočete to teorijo po nčenjarsko izvesti do konca, potem vedite, da mi nismo še popolna nacija, ker je za njo treba tudi Bolgarov, ki so prav tako Jugoslavi kot mi.

V naši deklaraciji je pravilno in logično razložen unitaristični princip, ki je načelo polne enakosti in enakopravnosti ter izključuje nadvlado enega nad drugim. Kdor pa iz unitarističnega načela hoče izvajati drugačne oblike notranje ureditve v smislu inegralnosti, ta naj svojem integralnemu odloku da pravo ime in naj odkrito pove, da se pod firmo integralnega unitarizma skriva centralizem, kateri more enemu vse vzeti, drugemu vse dati. Tega pa Hrvatje nikdar niso hoteli, nečjo sedaj in ne bodo hoteli jutri. Unitaristična država more imeti razne oblike notranje ureditve: centralistično, samoupravno, avtonomno in celo federativno. Saj tudi v federaciji vsi pridevki suverene oblasti pripadajo skupnosti. Gospod, ki je danes odgovoren državnik, mi je rekel tedaj, ko je bila prebrana naša deklaracija, to-le: »Saj je tudi federativna država unitaristična in jugoslovanstva si tudi jaz drugače nisem zamisljal kakor vi.« V deklaraciji nismo točno povedali, kako naj se država uredi. To naj bo prepuščeno sporazumu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Povedali smo le načelno stališče, kako pojmujeemo najširše samoupravo. So pa danes med nami ljudje, ki mislijo, da je pojem širokih samouprav močjo tudi v centralizmu, kar pa je veliko protislovje.

Naglaševati, češ, da je hrvatsko vprašanje že rešeno, ne moti nikogar, ki gleda z odprtimi očmi. Drugače govore dejstva, ki jih srečate pri vsakem koraku, saj to priznavajo v osebnih razgovorih celo tisti, ki pravijo, da bodo to vprašanje likvidirali ali vsaj potlačili. Hrvatsko vprašanje ni bilo rešeno z vidovdanskim ustavo, ker ta ni bila sklonjena sporazumno. Danes nazivajo vidovdansko ustavo nesrečno celo tisti, ki so jo svoje čase proglasili za bolj sveto kakor sveto pismo.

Protičev načrt

Tukaj je bilo omenjeno ime pokojnega Stojana Protica in njegov ustavni načrt ter je bilo rečeno, da bi bili Hrvati pripravljeni pri takem načrtu sodelovati. Državniška uvidenost in dalekovidnost tega velikega rajnika, katerega Hrvati nikdar niso pozabili, je res omogočala sporazum Srbov in Hrvatov. Toda treba je priznati in povedati, da Hrvatje niso krivi, da je bil Protičev načrt zavrnjen in da je »zmagala neka druga struja«, ki do danes vsiljuje svojo integralno ideologijo. G. senator Gavril je točno povedal, da sedaj ni volje ne poguma, da bi izvedli tisto »samovlado, kakor jo Angleži imenujejo selfgovernment, kjer osrednja zakonodajna sklepa le okvirne zakone, banovine pa bi sklepane tem okvirnim zakonom in krajnim razmeram potrebne pravilnike, uredbe in zakone. Zelo važno je, da bi po banovinah sami izbirali svoje uradnike in namestnike, ne pa, da jih vsiljujejo od zgoraj, kar je danes rak-rana našega upravnega življenja. Niso hoteli Protičevega načrta, ker niso resno mislili ne na široke samouprave ne na samovlado in še danes ne mislijo. Kam plovemo, kaže zakon o občinah, kjer je samouprava stvarno črtana celo tam, kjer so jo doslej imeli.

Nismo pričakovali, da bodo pri pobijanju naše deklaracije govorili proti njej z možnostjo »dvo-glavega orla ali Rima«. Take aluzije odločno odbijamo, ker za nje ni nobenega poudarka. Želje prekmorskih sosedov poznamo. Notranja ureditev in zadovoljnost, kakor jo mi želimo in zagovarjamo, ako Bog da, da čimprej do nje pride, bo mnogo krepkeje in uspešneje odbila vse želje naših sosedov kakor pa, če bomo vztrajali na poti, ki ne daje nobenega upanja v zdravo notranjo ureditev in zadovoljnost. Ni merodajno, kaj čutijo, mislijo in govorijo naši nasprotniki. Mnogo bolj merodajno je, kaj čuti v državi ljudstvo in kar naši veliki prijatelji v Parizu in Londonu vsak dan poudarjajo.

Zagrebiška vremenska napoved: Lepo in toplo.
Današnja vremenska napoved: Pročnj jasno in toplo.

»Pogumno predlagajo«

Ne bilo bi dobro, ko bi zapirali ušesa za to, kar na pr. pišejo Arthur Ewans, Seton Watson in Wickham Steed v pismu, naslovljenem na uredništvo »Timesa« od 11. marca, kjer ti močje, o katerih vemo, da so nam bili in so nam še prijatelji, med drugim »pogumno predlagajo«, da mora nova narodna vlada iz vseh skupin in strank »prevzeti vlado z jasno odrejenimi nalogami, med katerimi so glavne te-le: obdržati je treba jugoslovansko skupnost v današnjih državnih mejah; izvesti popolno enakost Srbov, Hrvatov in Slovencev, to je pravoslavni, katoličanov in muslimanov; združiti Srbijo, Slovenijo, Hrvatsko, Dalmacijo, Bosno in Hercegovino ter druge zgodovinske dežele v njihovih zgodovinskih mejah v eno državo, v kateri bi vsi ti sestavni deli imeli široko lokalno avtonomijo in nadzorstvo domačih financ. Ukrepi za narodno obrambo, za skupno zunanjo politiko in za skupne finance bi bili priznani področji skupnega interesa«. To je samo posnetek pisma, ki končava tako-le: »Upravičeno smatramo, da bo rešitev na tej podlagi odobrilo najmanj 90% jugoslovanskega naroda. Zavezniki Jugoslavije v mali antanti, njeni sosedje in v resnici vsa Evropa, ki je za mir, bo upravičeno to z odobravanjem pozdravila.«

»Druga struja«

Nato je govornik poudarjal, da se Narodni klub senatorjev, ki so izdali znano deklaracijo, v ničemer ni ločil od stališča, ki so ga njegovi člani branili že od leta 1920, ter to s citati dokazuje. Nato nadaljuje:

Popolnoma jasno in dosledno smo zastopali svoje stališče do konca. Ni pa mirovala ona »druga struja«, ki je od prvega dne zedinjenja ovirala vsako dobro stvar. Ko smo v začetnem narodnem predstavništvu bili Hrvatje v zvezi s Slovenci in radikali v tako zvani »parlamentarni zajednici«, tedaj je tista »druga struja« ustanovila »demokratsko zajednico« in se s tem okrepila proti politiki narodnega sporazuma za brezkompromisni in nasilni centralistični unitarizem. Ko se je Radić spoznamel z radikali v »Markovem protokolu«, tedaj je ta »druga struja« odigrala za kulismi svojo vlogo. Ko so Hrvatje napravili sporazum z g. Ljubom Davidovičem, tedaj je ta »druga struja« prestopila iz demokratskega tabora v radikalni objem. Ko pa sta se sporazumeli radikalna in Radićeva stranka, tedaj se je »druga struja« zopet vrnila v staro družbo, dokler se ni nazadnje po radikalno-demokratskem sporazumu, ko je bilo izgubljeno vsako upanje na njeno oblast, preokrenila za 360 stopinj in napravila koalicio s Hrvati, katere je do tedaj preganjal na žive in mrtve. Tudi v šestojanuarski vladi je ta »druga struja« hitro našla svoj prostor.

Ali so vrata odprta?

Ostane še očitke drugemu delu naše deklaracije, kjer zahtevamo polno teoretično demokracijo. Očitajo nam, češ, da je to v nasprotju z našim sodelovanjem v šestojanuarskem režimu. Že v načelni razpravi o zborovalnem zakonu sem poudarjal, kako nekateri s šestojanuarskim aktom opravčujejo vse in da ga imajo za pokrovca za vsaki lonec. Šesti januar ni bil sam sebi namen, ampak je v manifestu poudarjal, da so to začasne odredbe. Tako smo mi to stvar tolmačili. Tako še danes mislimo, da je iz vsake situacije treba iskati normalnega pta. Ali so vrata zaprta ali odprta? Odpirati pa vrata tako, da more skozi nje samo tisti, kogar policija pusti, to ni normalno. Predsednik ministrskega sveta je v svojem govoru v narodni skupščini zelo dobro sporočil našim neprijateljem, naj ne pozabijo, »da bodo vsi Jugoslavi in režimske i opozicijski stali v eni črti, ko bo treba braniti njihovo narodno neodvisnost«. To je točno. Prav zato pa ne vem, čemu je »etimu treba zoževati svobodo zborovanj, politične organizacije, volilno svobodo in tiskovno svobodo. Tu ne vidim doslednosti. Pri razpravi o volivnem in o združevalnem zakonu smo na strani vlade večine ob glasovanju videli velik strah, ali bodo vse te zakonsko postavljene pregrade in ovire dale dovolj jamstva, da ne bi vsaj v enem delu združena opozicija ne odnesla ne le ene petine, ampak tri petine. Na drugi strani pa smo doživeli, da so poslanci Jugoslovanskega narodnega kluba v posebnem pismu opozarjali senatorje, naj se te odredbe še poastre.

Med vsem tem pa slišimo iz predsednikovega govora, da ogromna večina naroda stoji za današnjim režimom in da nihče več v vsej državi ne odobrava opozicijskega stališča nekkih »ljudi političnega imena«; razum »stereotipnih fraz o državljski svobodi in demokratskem mišljenju« je še nekaj ljudi za onimi »ljudmi političnega imena«, je še nekaj precej ljudstva, da, toliko ga je še, da se mnogi člani vladne večine resno boje, da ne bi pri prvih volitvah ti »ljudje političnega imena« dobili večino. Jaz pravim, da so ti »ljudje političnega imena« s svojo veljavo doslej napravili državi mnogo uslug in morda celo temu režimu prihranili kako neugodnost. Zato jih ne sme nihče omalovaževati.

Izjave, resolucije, ali kakor se z omalovaževanjem pravi, »punkcije« teh »ljudi političnega imena« niso bile objektivno ocenjevane. Tudi tukaj so nekateri iskali nečesa, česar ni. Jaz na pr. v zagrebiški resoluciji niti kjerkoli nisem našel, da bi bil dr. Maček rekel, da ne priznava akta od 1. decembra, kakor mu očitajo. To, kar zagrebiška resolucija govori o letu 1918 kot izhodnem letu, to je govoril leta 1912 tudi pokojni Stojan Protić, ki je povedal to-le: »Ako hočemo, da bomo svobodni in združeni živeli v bratski slogi kot svobodni in združeni narod napredovali, se moramo vrniti k narodni politiki od 1. decembra 1918 ter spremeniti in popraviti tisto, kar se je leta 1921 pokvarilo.« To se je nanašalo na vidovdansko ustavo, dokler je veljala, pa se tedaj nihče ni navel, ki bi bil Stojana Protića sumničel in ga preganjal.

1928—1933

Sklepi seljaško-demokratske koalicije od 1. avgusta 1928 so mnogo hušji od predloženih zagrebiških resolucije. (Prebere: sklepe seljaško-demokratske koalicije od leta 1928). Te sklepe so podpisali tudi nekateri od tistih, ki danes sede v vladi, pa se jim ni nič zgodilo, nihče jih ni sumničel, ne preganjal, ne interniral, ne konfiniral, ne zapiral, to jih celo ni oviralo, da ne bi postali naši poslanci v zunanjih državah in ministri do danes. Dr. Maček pa je preganjan v zimskem času, kljub temu, da je tako slabega zdravja, v bosanske planine, potem pa bil pr. v ječo sodišča za zaščito države. Leta 1930 in zapr. Maček ured sodiščem oprečen. Zakaj

zopet mučiti človeka, kar ni v našo slavo v imenstvu.

G. predsednik vlade je omenil tudi režim tiska in poudaril, da je težak in da ga je treba spreminiti. Omenil je, da je cenzura za poročila iz skupščine in senata ukinjena. To je lepo, a ni dovolj. To pomeni, da mu tisti »ljudje političnega imena« ne bodo mogli odgovarjati. Mislim, da to ni viteško, da nasprotniku, in sicer političnemu nasprotniku, ne nudimo enake možnosti, braniti se z lastimi sredstvi, kakršne ima tisti, ki izzove boj. Ni viteško, v kolikor se nanaša na »ljudi političnega imena«, a tudi ni dobro zaradi javnosti, ki bi iz odgovorov mogla ocenjevati razloge ene in druge strani.

Dr. Šverljuga o delu katoliške duhovščine

Belgrad, 29. marca. I. Na snočni seji je govoril za senatorjem Glušcem senator Gjirlić, za njim pa je dobil besedo senator Asimbeg Ali-begović, nato zastopnik Nemcev G. Grasse-l, ki se je bavil s prosvetno politiko v Vojo-dini.

Na razne opazke zadnjega govornika je odgovoril prosvetni minister dr. Stanković, nakar je bil sprejet tudi proračun prosvetnega ministarstva.

Na snočni seji je govoril tudi senator dr. Šverljuga, katerega govor prinašamo v skrajšani obliki. Senator dr. Šverljuga je med drugim tudi izjavil: »Odkar obstoja naša država, je slovenska in hrvatska duhovščina stala vedno ob strani svojega naroda ter ga ni zapuščala niti v najtežjih trenutkih. Če bi ne bilo katoliške duhovščine, bi se Slovenci že zdavnaj vtlopili v morju germanstva.« Dr. Šverljuga je ostro obsodil vse napade proti jugoslovanski katoliški duhovščini v narodni skupščini, kakor da bi bila ta duhovščina, ki je bila vedno nacionalna, sedaj naenkrat nastopila proti lastni državi. Dr. Šverljuga vse take napade najodločneje odbija.

V svojem nadaljnjem govoru je opozarjal senatorje na veliko škodo, ki so jo trpele posamezne države, ki so se spustile v kulturni boj. Tu se je obitno bavil z borbo železnega kanclerja

BISMARCKA PROTI KATOLIŠKI CERKVI

v Nemčiji ter je naglasil, da je ta borba, ki je bila velika in težka, vrgla v ječo več ko deset škofov in nad sto duhovnikov. Več ko sto cerkva je bilo zaprtih, zapre so se šole in semenišča, favoriziral pa se je prozeličizem, toda vse to ni nič koristilo in se je moral nazadnje ta železni kancler vendarle napotiti v Canosso.

Dr. Šverljuga je izjavil, da je današnja generacija priča velikega zgodovinskega prevrata. Povojna demokratska Nemčija izginja in iz njenih ruševin se dviga nova politična tvorba. Današnja Nemčija je idejno zaveznica fašistične Italije in bivši predsednik madjarske vlade je izjavil, da

VIDI MADJARSKA V NEMSKI VLADI SVOJEGA ZAVEZNIKA

v borbi proti vsem onim, ki zagovarjajo mirovne pogodbe. Če izgine še avstrijska demokracija, potem bomo imeli od Severnega morja pa do Sicilije močan blok, ki ga bomo lahko smatrali za protijugoslovanskega, radi česar bo naša država obdana od vseh strani s samimi sovražniki.

Dr. Šverljuga je nato ponovno obsodil razne izjave, ki so jih podali posamezni govorniki v narodni skupščini in na drugih mestih proti episkopatu in proti katoliški duhovščini, s čemer so dajali samo našim sovražnikom v roke material za gonjo proti naši državi.

»Ko imam pred očmi tako težak položaj, v katerem se nahajamo, se vprašujem, če je bilo potrebno, modro in politično, pri tem položaju in v tej atmosferi razpustiti Prosvetni zvezi v Ljubljani in Mariboru. To pomeni razpust vseh prosvetnih organizacij slovenskih katoličanov.«

Ali je v teh težkih časih oportuno in modro, da se z gotove strani spravi izven zakona cel verski red in da se mu ne nudi niti prilika za obrambo?

Ali bo koristilo verskemu in duhovnemu miru, ko se baš v teh časih z novelo k agrarnemu zakonu ogroža cerkveno premoženje in s tem postavlja v vprašanje pomen zakona, ki je bil proglašen za definitiven? Oni, ki so danes na državni upravi, naj dobro premislijo, kaj njihova odgovornost pred zgodovino in bodočimi pokolenji našega naroda je velika. Vsakdo, ki mu je na srcu korist te države in ki noče podpirati naših sovražnikov, naj skuša najti izhod iz tega mučnega in neznosnega cerkveno-političnega stanja.

Na današnji seji se je pričel pretres proračuna za notranje ministristvo. Ekspoze je podal notranji minister Lazić.

Dr. Novak bere »Slovenca«

Za njim je govoril podpredsednik senata dr. Novak. V uvodu svojega govora se je bavil z banovinskimi samoupravami, nato je pozval notranjega ministra, da zavaruje državno avtoriteto pred školi. Citiral je tudi »Slovenca«, ki je objavil članek: »Naše stališče do ljudstva in države.« S tem je hotel govornik dokazati, da zastopa »Slovenec« napačno stališče do morale, ki jo pridiguje cerkev, in do morale, ki jo zastopa država. (Carevič: »Le daj! Le daj!«) Dr. Novak je govoril nato o teoriji dveh mečev. (Carevič: »Škole je treba poslati v mišjo luknjo!«) Govornik se v vsem strinja z izjavljani večeršnjega govornika Banjanina o klerikalizmu. Šverljuga zamerja, ker brani Prosvetno zvezo, ki je nosila geslo politične organizacije v klerikalne svrhe. Pozval je notranjega ministra, da vse elemente, ki zastrupljajo narod, odbije z močno roko. (Carevič se zopet vmešava: »Izženite dr. Korošca iz Slovenije, pa bo vse v redu!«) Ob koncu svojega govora dr. Novak izjavlja, da bo s posebnim navdušenjem glasoval za proračun notranjega ministristva.

Nato je govoril Momčilo Ivković o značaju hrvatskega kmeta.

Tudi senator Hribar, ki je bil naslednji govornik, se je zopet ustavil pri punkcijah. Za Hribarjem je govoril senator Gjirlić, ki se je dotaknil razmer v severni Dalmaciji. Na izjavljani senatorja Gjirlića je odgovoril notranji minister Lazić, ki izjavlja, da so nekateri orožniki prekršili obstoječe predpise in da bodo vsi za to kaznovani.

Zadnji je govoril na dopoldanski seji senator Štefan Janković o razpustu podružnic Hrvatskega kulturnega društva »Napredak« ter izjavil, da podružnice srbske muslimanske organizacije »Gajret« in organizacije srbske »Prosvete« lahko nemoteno delujejo. Radi tega bo glasoval proti proračunu.

Senatorju Jankoviću je odgovoril Lazić, ki je izjavil, da so bile nekatere organizacije »Napredak« razpuščene radi tega, ker so kršile zakon. Nato je bil sprejet proračun notranjega ministristva.

Popoldne ob 5 se je nadaljevala seja in je napredni prišel na vrsto proračun za vojno mi-

strani, ne pa jih tako nekontrolirane sprejemati. Zato sem smatral za svojo dolžnost, omeniti, da »ljudje političnega imena« nimajo možnosti, odgovarjati. Omenil sem pa to tudi zato, ker me veseli, da je vendarle nekaj, v čemer so vsi tisti »ljudje političnega imena« edini, in sicer se mi zdi, bolj edini kakor tisti, kateri so na oblasti, edini namreč v tem, da je centralistična ureditev v naši državi nemogoča.

Danes se je v teoriji in praksi pokazalo, da gremo za ono »drugo strujo«. Nimam razloga, verovati v čudeže, zato pa bom s svojimi tovariši in teh čisto političnih razlogov glasoval proti proračunu.

nisarstvo. Ker se po ekspozeju vojnega ministra, generala Stojanovića ni javil k besedi nihče, je predsednik dr. Novak odredil glasovanje. Proračun vojnega ministristva je bil sprejet z burnimi ovacijami naši vojski.

Potem je prišel na vrsto proračun za gradbeno ministristvo. Prvi je govoril senator Hribar, ki je v svojem govoru poudarjal potrebo zgraditve ceste Ljubljana—Zidani most—Radeče, ki naj jo zgradi država na svoje stroške. Cesta naj bi služila tudi avtomobilskemu prometu. Za Hribarjem je govoril Tomo Jalžabetić, ki je zagovarjal graditev nekaterih mostov preko Drave. Proračun je bil sprejet.

Prešli so na pretres proračuna ministristva za fizično vzgojo naroda.

Po ekspozeju ministra Hanžeka je govoril Milan Popović, ki je zopet postavil na dnevni red škofovsko poslanico proti Sokolu. Za njim je govoril senator Majstrovich, nakar je bil tudi ta proračun sprejet.

Banovinski proračuni

Belgrad, 29. marca. AA. V finančnem ministristvu so končana dela na banovinskih proračunih za leto 1933-34, ki stopijo v veljavo 1. aprila, to je tedaj kakor državni proračun. Vsi banovinski proračuni v postavki izdatkov za leto 1933-34. so odobreni v skupni višini 726,752,081 Din.

Primerjalni pregled banovinskega proračuna Dravske banovine za leto 1933-34. in 1932-33. je sledeči za izdatke:

Banovinska uprava 87,560,819 Din, banovinska gospodarska podjetja in ustanove 32,490,903 Din. Skupno odobren proračun za l. 1933-34. 120,051,722 Din; skupno odobren proračun za leto 1932-33. pa 147,452,142 Din.

Za dohodke znašajo skupni lastni banovinski dohodki, ki služijo za kritje upravnih izdatkov (davki, doklade itd.), po proračunu za l. 1933-34. 421,827,793 Din, za leto 1932-33. pa 497,039,218 Din ali za 74,171,425 Din manj, v odstotkih pa za 15,13% manj.

Državna podpora v banovinskih proračunih za leto 1933-34. je v celoti odmerjena na 90,463,257,88 Din, medtem ko je prejšnje leto znašala 106,319,897 Din. Redukcija znaša tedaj 15,856,639,12 Din.

Banovinski dohodki za dravsko banovino za leto 1933-34. znašajo: doklade 45,071,636 Din, trošarina 19,450,000 Din, takse 12,550,000 Din, gospodarski dohodki 32,507,803 Din, državna podpora nič, ostali dohodki 10,473,283 Din, skupaj 120 milijonov 051,722 Din.

Odobreni banovinski proračuni so poslani banovinam in izvršitev in bodo objavljeni v banovinskih službenih listih.

Škof dr. Carevič pri kralja

Belgrad, 29. marca. I. Danes dopoldne je bil sprejet v avdienco pri Nj. Vel. kralju dubrovniški škof dr. Carevič. Jutri bo obiskal še merodajne činitelje v pravosodnem ministristvu, nakar bo odpohtoval čez Sarajevo v Dubrovnik.

»Vrtnilec« v Zagrebu

Zagreb, 29. marca. Ž. Slovensko Slomškovo prosvetno društvo v Zagrebu priredi 2. aprila v Jeronimovi dvorani tragedijo »Vrtnilec« od mladega slovenskega dramatika Jožeta Vombbergerja, ki je žel zadnje čase na slovenskih odrih velik uspeh. Za predstavo vlada veliko zanimanje.

Razpis zdravniških mest

Kr. banska uprava dravske banovine razpisuje službe banovinskih zdravnikov združenih zdravstvenih občin Grosuplje (srez ljubljanski). Cerkve (srez kranjski) in Stari trg pri Crnomlju (srez črnomalski) ter službo zdravniška uradniškega v splošni bolnišnici v Mariboru.

Prošnje je predložiti kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 15. aprila 1933.

Drobne vesti

Belgrad, 29. marca. I. Iz 2. v 1. stopnjo 3. pol. skupine so napredovali sodniki okrožnega sodišča: Antloga Jakob v Ljubljani, Valentin Levičnik v Celju in dr. Franc Pihler v Mariboru.

Pariz, 29. marca. I. g. Novo francosko posojilo je bilo podpisano v znesku 5.12 milijarde, dodim se je pričakovalo 3 milijarde.

Varšava, 29. marca. AA. Danes se je tu ustanovil poljsko-jugoslovanski parlamentarni odbor, ki so vanj stopili odlični poljski politiki.

London, 29. marca. AA. Plavač Bedford iz Manchestra je postavil včeraj nov svetovni rekord v plavanju na 400 m na hrbtno v 5:41.8.

Mussolini bi rad izpremenil ZN

Rim, 29. marca. Ž. Uradno poročajo, da je italijanski poslanik v Parizu Pignatti na večeršnjem sestanku s francoskim zunanjim ministrom Paulom Boncourjem podrobno obrazložil vsebino in cilj Mussolinijevga načrta. Trdijo, da je bil to prvi uradni korak za pričetek pogajanj na sklenitev pakta, ki naj bi zavaroval sodelovanje med štirimi zapadnimi velesilami. Francija ni dala končnega odgovora, ker želi pred tem konzultirati zastopnike male antante in Poljske in bo šele nato zavzela končno stališče glede Mussolinijevga načrta.

Ta okolnost vzmernira fašistični tisk. »Messaggero« in »Resto del Carlino« odbijata napade, da Mussolinijev načrt ogroža Zvezo narodov ter grozita predstavnikom onih držav, ki so demonstrativno nastopili na seji splošnega odbora razorožitvene konference za obrambo principijelne enakopravnosti, ki predstavlja podlago za organizacijo Zveze narodov. Pobijajoč ta princip, fašistični list odkrito izjavljajo, da se Zveza narodov reorganizira in pravijo, da Mussolinijev načrt vsebuje tudi ureditev te benavske institucije, ki naj bi postala organ direktorija velesil. Potemtakem bi v Svetu Zveze narodov ostali le zastopniki velesil, ostala mesta v Svetu Zveze narodov, ki jih zavzemajo sedaj zastopniki drugih držav, pa bi bila enostavno ukinjena.

Nov pravilnik bratovskih skladnic

»Službene novine« od 20. marca priobčujeta nova pravila bratovskih skladnic, ki jih je izdala vlada na podlagi zakona o ureditvi vrhovne državne uprave.

Pravilnik določa, da

SPADAJO POD OBVEZNOST

teh pravil vsi delavci in nameščenci, ki so zaposleni v podjetjih in obratih, spadajo pod rudarske zakone. Obvezno zavarovanje se nanaša za primer bolezni, nesreče pri delu, onemoglosti, starosti in smrti. Bratovske skladnice so ustanove za socialno zavarovanje rudarskih uslužbencev. Pod isto obveznost spadajo tudi uradniki in vsi drugi uslužbenci neposrednih in posrednih rudarskih uprav, v kolikor je sedež teh uprav v naši državi. Pod obvezna zavarovanja spadajo tudi delavci in nameščenci pri rudarskih podjetjih, ki sicer opravljajo razna rokodelska dela, ki sama ne spadajo pod rudarske zakone pa so vezana z rudarskimi podjetji. V spornih slučajih odločata ministrstvo za šume in rude ter ministrstvo za socialno politiko. Ta pravilnik velja tudi za osebe bratovskih skladnic samih.

Izveti pa so od teh pravil državni uslužbenci, za katere velja uradniški zakon, dalje so oproščeni zavarovanja za primer bolezni oni nameščenci, ki jim podjetja zagotovijo popolno plačo in zdravniško pomoč za najmanj 26 tednov. Zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti so oproščeni oni delavci, ki opravljajo le začasna dela pri rudnikih in če zaposlitev ni daljša od 6 mesecev. Dlje so oproščeni zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti oni nameščenci, ki so za te slučaje zavarovani pri drugih zavodih, dalje osebe, ki še niso dovršile 18 let in one, ki so pri prvem sprejetju v službo že prekoristile 45 let starosti. Obveznega zavarovanja za slučaj nesreče so oproščeni oni nameščenci, ki so za ta slučaj zavarovani po drugih zakonih. Rudarske oblasti, ki morajo te izjemne slučaje odobriti, so dolžne, da ugotovijo, če so rudarska podjetja za posebna zavarovanja dovolj močna in če so njihove obveze pupularno varne.

Bratovske skladnice so osnovane po načelih vzajemne pomoči in samopoprave. Nadzorujejo jih rudarske oblasti. Uradni naslov teh ustanov je: Bratovska blagajna in sicer krajevna ali glavna. Sedeži glavnih bratovskih blagajn so v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Splitu. Glavne bratovske blagajne skrbijo za zavarovanje za slučaj nesreče pri delu, onemoglosti, starosti in smrti na sedanjih področjih posameznih rudarskih oblasti prve stopnje, krajevne bratovske blagajne pa skrbijo za zavarovanje za slučaj bolezni. Vsaka glavna ali krajevna bratovska blagajna jamči za svoje obveznosti samo z lastnim premoženjem. Pravila določajo, da je uradni jezik teh blagajn »srbsko-hrvatsko-slovenski«.

Bratovske skladnice so dolžne po teh pravilih dajati v primerih potrebe članom, njihovim rodbinam in sorodnikom: bolniške podpore in pogrebne, invalidske podpore (rente) v službi ponesrečenim in onespoblenim ter pokojnine ali odpravnine onemoglim in ostarelim članom, kakor tudi njihovim družinam in sorodnikom po njihovi smrti. Bratovske blagajne imajo tri oddelke: bolniško, invalidsko in pokojninsko blagajno.

ČINITELJI BRATOVSKIH SKLADNIC

1. Pri podjetju krajevni upravni odbor, krajevni občni zbor in krajevni nadzorni odbor, izven podjetja pa: glavni upravni odbor, glavni občni zbor in glavni nadzorni odbor.

Krajevni upravni odbor se osnuje pri vsakem rudarskem podjetju. Tvori ga po trije člani iz vrst delavcev in trije člani od podjetja, če ima to 200—300 delavcev. Pri podjetju od 300 do 600 delavcev pride na vsakih 100 delavcev še po en član iz vrst delavcev in en član od podjetja. Pri podjetjih nad 600 delavcev pa sestavljajo krajevni odbor po 6 članov iz vrst delavcev in 6 članov iz vrst podjetja. Združene bratovske blagajne za več podjetij, pod katere mora iti po več podjetij izpod 200 delavcev, imajo skupni upravni nadzorni odbor. Krajevne občne zbornice sestavljajo zastopniki podjetja in delegati članov. Na prvih 100 članov pride 10 delegatov, na vsakih 100 članov do 1000 po 5 delegatov in na vsakih nadaljnjih 100 članov nad 1000 članov pa po dva delegata. Vsak izvoljen delegat ima en glas. Zastopniki podjetij imajo enako število glasov kakor glasovi delegatov. Občne zbornice vodi predsednik ali podpredsednik krajevnih odborov.

Glavni upravni odbor sestavlja 6 zastopnikov članov in 6 zastopnikov podjetij. Glavni občni zbor sestavljajo: od vsake krajevne blagajne za najmanj 200 članov po en delegat, od vsake krajevne blagajne za najmanj 500 članov po dva delegata in na vsakih nadaljnjih 500 članov še po en delegat. Podjetje ima enako število zastopnikov. Krajevne blagajne izpod 200 članov volijo skupne zastopnike in sicer sorazmerno. Predsednika krajevnih in glavnih upravnih odborov volijo delegati izmed sebe in sicer iz vrst delodajalcev, podpredsednika pa iz vrst delavcev. Vsak izvoljen član je dolžan izvrševati svoje funkcije, razen v slučaju bolezni in v slučaju, če je dovršil 55 let starosti. Mandati delegatov trajajo tri leta. Delodajalci ne smejo odpuštili delegatov, ki uživajo isto varstvo, kakor delavski zaupniki.

Krajevni občni zbori odločajo o višini glob v bolniško blagajno. Glavni občni zbori pa odločajo med drugim o povišanju ali zmanjšanju zavarovalnih podpor v dovoljenih mejah in odločajo o višini vlog za pokojninsko blagajno.

RUDARSKÉ OBLASTI NADZORUJEJO

bratovske skladnice, da pravilno izvršujejo ta pravila. Zlasti pa ima rudarska oblast dolžnost nadzorovati izvajanje sanacijskih načrtov in nadzorovati nalaganje glavnice. Rudarske oblasti imajo pravico, da tudi same odredijo sanacijske načrte, če jih pristojni upravni činitelji ne bi hoteli sami skleniti. Rudarska oblast ima pravico, da sama skliče odbore in občne zbornice, če je to potrebno. Rudarska oblast more prisiliti člane upravnih odborov k izvajanju naredb in pravil. V nasprotnem slučaju ima pravico izreči kazni in v skrajnem primeru tudi razrešiti dolžnosti predsednika ali podpredsednika upravnega odbora ali razpustiti dotični odbor. Bratovske skladnice pa imajo pravico pritožbe na ministrstvo.

Pravila določajo ustanavljanje sodišč za rudarsko zavarovanje. Predsednik ali njegov namestnik sodišča mora imeti popolno pravno izobrazbo. Prideljena sta mu po dva člana iz vrst delodajalcev in dva člana iz vrst zavarovanih delavcev. Pri vsaki glavni bratovski skladnici je po eno sodišče. Sodišče odloča o vseh sporih rudarskega zavarovanja. Funkcije članov sodišča trajajo tri leta.

Pravila določajo, da se mora vsakdo, kdor spada pod ta pravila o zavarovanju, pri sprejemu na delo dati pregledati pri zdravniku bolniške blagajne, ali je za delo sposoben. Izveti niso niti vajen-

ci, volonterji in rudarski učenci. Teh pregledov so oproščeni oni, ki so že prej bili zaposleni in so spadali pod ta pravila, pa ni še minilo štiri tedne, odkar so zapustili zadnje delo.

ČLANI BRATOVSKÉ SKLADNICE

se dele na polnopravne člane, ki so zavarovani za vse primere, in nepolnopravne, ki so zavarovani samo za primer bolezni in nesreče pri delu. Razen tega so še častni člani in sicer ustanovitelji, ki s svojim delom pomagajo pri razvoju rudarskega socialnega zavarovanja in ki jih imenuje rudarska oblast, utemeljitelji, ki plačajo enkrat za vselej 10.000 Din, in dobrotniki, ki plačajo vsaj 1000 Din. Ti člani nimajo glasovalne pravice, smejo pa se udeleževati pri vseh obravnavah v korist bratovskih blagajn.

Vsa podjetja je dolžno, da prijavi v teku osmih dni vsakega svojega uslužbenca. V letu roku jih morajo tudi odjaviti, če izstopijo iz službe. Način prijavljanja in odjavljanja predpišejo bratovske skladnice. Pravila predpisujejo tudi možnosti prostovoljnega zavarovanja. Podjetja morajo dati svojim uslužbencem dopust do 6 tednov, v primerih strokovne izpopolnitve pa 6 mesecev, da se ne prekine trajanje njihovega članstva, če nočejo sami ali njihova podjetja plačevati članarino pri blagajnah. Pri prehodu od enega podjetja k drugemu obdrže člani dosežene pravice, če ni delo prekinjeno za več kot 6 tednov. Če bi bilo delo prekinjeno za več kot 6 tednov, mora član opravičiti izostanek. V primerih, da morajo člani k vojakom, se jim ta čas šteje, kakor da bi bili na dopustu. Osebe, ki so bile v enem letu, ko je bilo njihovo članstvo prekinjeno, zaposlene vsaj 6 mesecev, so zavarovane še tri tedne. Osebe, ki so bile v dveh letih zavarovane vsaj eno leto, obdrže zavarovanje še 6 tednov. Osebe, ki imajo tri leta polnopravnega članstva, imajo pravico do denarne podpore. Osebe, ki je bila zavarovana vsaj tri leta, se prizna še 6 mesecev članstva v času čakanja druge službe, osebam pa, ki so bile poklicane k vojakom, se prizna še dve leti po izstopu iz vojske. Do 6 mesecev nadaljnjega članstva se prizna osebam, ki so bile zavarovane vsaj 6 mesecev, pa so delo izgubile zaradi redukcije dela. Osebe, ki so bile zavarovane vsaj 3 leta, pa so delo izgubile zaradi redukcije, se prizna še eno leto članstva po redukciji. Po teh rokih morajo člani za obnavljanje svojih članskih pravic plačati še 20 Din letno vnaprej. V nasprotnem slučaju člani izgube svoje članske pravice. Če je članstvo prekinjeno, se ne more plačevati vlog v pokojninsko blagajno. Obdržani čas članstva se računa kot osnova za odmero pokojnin v primerih onemoglosti, starosti in smrti. Osebam, ki ponovno stopijo v članstvo, se vračuna prejšnji čas članstva pri zavarovanju za slučaj onemoglosti, starosti in smrti, če ponovno dovrše eno leto članstva in če so bile poprej zavarovane vsaj tri leta.

Polnopravni člani morajo biti vpisani v matično knjigo blagajne, nepolnopravni pa v posebne knjige. Vsak zavarovan član ima pravico vpregleda v matično knjigo. Bratovska skladnica izdaja članom članske knjižice. Zavarovani člani se uvrščajo v

POSAMEZNE KATEGORIJE

Izven kategorij so tehnični in administrativni uradniki, ki imajo 1500 in več dinarjev mesečne plače. V prvo kategorijo spadajo uradniki in nameščenci z manj kakor 1500 Din mesečne plače, nadzorniki, glavni inženjerji, predelavci in profesionalni specialisti. V drugo kategorijo spadajo koparji, topilci, mineri, tesarji, zidarji, strojniki, mehaniki, elektrotehnik in drugi kvalificirani delavci, vsi pa že vsaj 25 let stari. Dalje starejši zvanji delavci, v kolikor so izenačeni s koparji. V tretjo kategorijo spadajo vsi prej navedeni delavci, ki še niso dovršili 25 let, dalje pomožni koparji in topilci, mlajši kvalificirani delavci in starejši zunanji delavci z najmanj 15 leti članstva. V četrto kategorijo spadajo jamski vozniki in drugi jamski delavci, ki niso v višjih kategorijah, delavci na dnevnih kopih in starejši zunanji delavci z manj

kakor 15 let članstva. V peto kategorijo spadajo mlajši zunanji delavci, dnevničarji in delavke, ki so že dovršile 25 let starosti. V šesto kategorijo spadajo učenci, vajenci, drugi začetniki in mlajše delavke ter vsi, ki za svoje delo ne dobijo nobene denarne nagrade. Možen je sicer prehod iz nižje v višjo kategorijo, pri istem podjetju pa ni možen prehod iz višje v nižjo.

ZAVAROVANA DNEVNA MEZDA

je določena: izven kategorije 50 Din, za I. kategorijo 40 Din, za II. kategorijo 34 Din, za III. kategorijo 27 Din, za IV. kategorijo 22 Din, za V. kategorijo 17 Din in za VI. kategorijo 14 Din. Po teh kategorijskih zasluzkih plačuje svoje vloge v bratovsko skladnico vsi člani bratovske blagajne ter podjetja v pokojninsko in invalidsko blagajno. Po teh kategorijah se bodo določile tudi pokojnine in invalidske podpore in sicer brez ozira na dejanski zaslužek članov. Plačevanje vlog se bo vršilo pri vsakem podjetju. Tedenski kategorijski zaslužek je 6 kratni dnevni, mesečni 25 kratni dnevni, letni zaslužek pa 300 kratni dnevni kategorijski zaslužek. Podjetje mora zbirati vse tekoče prispevke zavarovanih članov z odbitki pri izplačevanju in jih do konca vsakega meseca izročati bratovski blagajni. Zavarovani član plača za bolniško in pokojninsko blagajno polovico prispevkov, polovico pa podjetje. Za invalidsko blagajno pa plačuje prispevke v celoti podjetje. Prostovoljni člani plačujejo vse prispevke sami. Prepovedani so dogovori med delodajalci in delavci, ki bi bili tem predpisom nasprotni. Zahteve bratovskih blagajn do podjetij zastarajo šele v petih letih. Če pa bratovska skladnica ni izdala plačilnih nalogov v treh letih, tudi zastarajo obveznosti podjetij. Članom, ki so zavarovani vsaj 10 let, morajo glavni upravni odbori na predlog krajevnih odborov izdajati enoletna posojila po 6% obresti do višine polnetnega kategorijskega zasluzka, to je do 150 dinarjev. Člani pa morajo ta posojila vračati v obrokih iz mesečnih zasluzkov, pokojnin ali invalidskih podpor.

Bolniške blagajne dajejo

V BOLEZNI PODPORE

in sicer brezplačno zdravniško pomoč, zdravlila, zdravljenje v zdraviliščih, potrebne zavoj, pomožne priprave, očala, palice, prepase, umetne ude in vse terapevtske pripomočke, dalje hrmanino do dveh tretjin dejanskega zasluzka. Članom daje podporo v primerih poroda in sicer 6 tednov pred porodom in 6 tednov po porodu in sicer v višini treh četrtin rednega zasluzka. Bolniško podporo prejemajo člani do 6 mesecev in le v slučaju izjemnih podpor tudi čez. Porodnicam dajejo blagajne enkratni prispevek 150 Din za otroško opremo, če je otrok živel vsaj tri dni ter 12 tednov podporo za prehrano otroka in sicer po 3 Din dnevno, to pa potem, ko preneha rešna porodniška podpora. Osebe, ki so izven države, nimajo pravice na te podpore, če ni drugače določeno po mednarodnih dogovorih. Pravico na bolniško podporo imajo tudi žene in otroci zavarovancev. Otroci le do starosti 16 let. Drugi člani družine pa do tedaj, če nimajo drugih dohodkov in žive v skupnem gospodinjstvu z zavarovcem. Člani družine imajo pravice 6 mesecev do podpore, toda le v primeru, če uživa zavarovani član še pravico do podpore. Žene prejemajo v slučaju podpore 4 tedne pred porodom in 4 tedne po porodu po 1.50 Din dnevno ter enako podporo za otroško opremo, kakor članice. V slučaju smrti družinskega člana določi krajevni odbor pogrebno, ki pa ne sme za ženo znašati več kot 500 Din, za novorojenega otroka več kot 100 Din, za otroka do 4 let ne več kot 150 Din, za otroka do 16 let do 250 Din, za starše do 300 Din.

Podrobni predpisi se v podrobnostih navedejo izplačevanje teh podpor. Enako predpisujejo podrobni predpisi izplačevanje invalidskih podpor ter podrobni predpisi tudi glede izplačevanja pokojnin.

Novi pravilnik stopi v veljavo s pričetkom prvega naslednjega meseca po objavi teh pravil, torej dne 1. aprila.

Klic mladih inteligentov

»Zveze mladih intelektualcev«.

Najokrutnejši izraz današnjega kritičnega gospodarskega stanja je nedvomno brezposelnost, ki že močno ogroža tudi obstoj naših inteligentnih stanov. Ta socialna bolezen, ki je še naši starši niso poznali, utegne postati usodna za narod in kulturo. Naglasiti je treba, da ima zlasti v vzgojnem pogledu brezposelnost najhujše kvarne posledice pri mladem inteligentu. Delo vzgaja in oblikuje, strokovno delo postavlja mlade inteligente na njihova poklicna tirišča in trdnjše življenske postojanke — oporišča, raz katera se morejo razmahniti v pravcu svojih zmognosti in idealizma. Danes pa čaka armada delavolnih in zmognih mladih inteligentov, povečini iz vrst malega človeka. Podpora od doma jim je že zdavnaj izčrpana od dolgotrajnem solanju. Že kot študentje so se morali vzdrževati večinoma sami, po diplomu pa so še ob tiste ugodnosti, ki jih uživa naš študent: nobenega doma, nobenega zasluzka, nobene podpore, nobenih popustov. Z nezasluzeno nesmiljenostjo je postavljen tak inteligent — magari z univerzitetno diplomom v žepu — nekam v zrak; brez strehe in kruha, brez znanja in opore, brez pravega naslova. Ni čuda, če ob taki neprestani skrbi za obstanek zapada mlad inteligent v pesimizem, kateri ga grozi oropati vsega zdravega idealnega zaleta in vreči na njegovo obstoječo življenje senco najraskavejše prozaičnosti in aspekt najneplodnejše primitivnosti za bodočnost. V brezupnosti razmer in brezsmotrenega življenja vedno bolj strta in do skrajnosti razočarana inteligentna mladina pravi lahko zaide v prevratne struje. Zato bi se morali vsi odločujoči činitelji zavedati, da se z oviranjem mladih moči od redne zaposlitve nakopava le največja nesreča za narod in državo, ker je mladina neizogibna voditeljica in odločevalnica vsega našega narodno-kulturnega življenja in stvarjanja v bodočnosti.

Iz takih razmer se je porodila ideja »Zveze mladih intelektualcev« v Mariboru, ki organizira našo mlado inteligenco širom Jugoslavije, nudeč ji predvsem stanovsko delovno zaščito. Kot strokovna organizacija mlade inteligence vodi statistiko o stanju brezposelnih članov (Borza dela za intelektualne poklice) in uvaja sistematičen red ter lažje potov in sredstev, da se ta brezposelnost zaustavi in omili.

Ta »Zveza mladih intelektualcev«, ki so jo vodile zgolj kričeve dejanske potrebe in vrstah prizadebiti, si dovoljuje poslati na merodajna mesta in naši javnosti sledečo spomenico kot opozorilo in prošnjo:

1. Kakršnokoli okrnjenje oziroma ukinevanje naših prosvetno-kulturnih institucij, kakor tudi reduciranje sem spadajočega dela smatramo za škod-

ljivo narodu in državi in ga poziv na varčevanje ne more opravičiti. Smo mnenja, da je mogoče s primeroma majhnim povečanjem proračunske postavke prosvetnega ministrstva (za okroglo 20 milijonov) obdržati vse naše šolstvo v prvotnem in normalnem stanju. Ta vsotica pa bi se lahko pri nekoliko dobri volji in iznajdljivosti prihranila pri drugih izdatkih in za našo kulturo manj važnih resorih. Zato prosimo, da prosvetno proračunsko postavko povečate, ker bo sicer nujno trpela kultura in z njo vred vse naše blagostanje.

2. Če se že mora seči po škarjah in nožu, naj se ju poslužuje predvsem in tako, da bo celi stvari prej v korist, ne pa v škodo. Nadprodukcija inteligence naj se ne rešuje slepo od zgoraj, ampak po pravem sistemu: predvsem naj se izvede elitno

Za štiri milijone hranilnih knjižic prodanih

Preiskava proti špekulantom se nadaljuje

Ljubljana, 29. marca.

Špekulanti s hranilnimi vlogami so zadnji čas, ko so bile odzive njihove nečedne špekulacije, napeli vse svoje sile in vpregli nekatere pomagane, da bi se na kak način izotali iz neljube jim afere. Špekulanti in njihovi posredovalci javno zatrjujejo, da so bili upravičeni vršiti te špekulativne posle, ker so bili za to koncesijonirani. Ugovote ljubljanske policije pa se drugače glase in zato je tudi policija posredovalce prijavila mestnemu magistratu kot pristojni obrtni oblasti zaradi izvrševanja bančnih poslov, ki za nje niso bili koncesijonirani. Kakšno stališče bo obrtna oblast zavzela v konkretnih slučajih, nam še ni znano. Izrečena je bila doslej, kakor javljeno, samo ena sodba. Za te dni je povabil na magistrat še neki drugi posredovalec. Baje bo on samo »posvarjen«.

Zaradi oduševstva in ogrožanja kredita je ljubljanska policija 17. t. m. prijavila državnemu tožilstvu enega ljubljanskih posredovalcev. Državno tožilstvo je 20. t. m. uvedlo proti tej osebi pri doželnem sodišču kazensko preiskavo. Zaradi preiskave nam za enkrat ni mogoče obvestiti javnosti o zanimivih podrobnostih.

Ljubljanska policija je med drugim ugotovila, da je bil neki ljubljanski posredovalec posejil na vložne knjižice v prav tesnih poslovnih stikih s

Tako bleščeče
sveže kakor prvi dan
po vsakem pranju

Vedno z
GAZELA
TERPENTINOVIM MILOM

Pere res belo!

učiteljsko-, srednje- in visokošolstvo. Poleg tega pa naj se razširi strokovno šolstvo. Šolnine naj ne zadenejo malega človeka, ki daje najboljši in najvztrajnejši kader študentov, ampak premožnejše sloje, da se tako omili v teh težkih razmerah škodljive socialne razlike. Tudi naj bi se nehala varčevati tam, kjer je komaj dan eksistenčni minimum, marveč tam, kjer je ta že daleko prekoračen: zato naj se med plačili starejših uradnikov in onimi mlajših nastavnikov čimprej odpravi kričeva razlika iz razloga, ker je v tej dobi potrebna še nadaljna izobrazba in ker si človek prav do tridesetletne dobe gradi dom in družino. Strah nas je pomisliti, kako je danes prav to radi dolgotrajne brezposelnosti onemogočeno, s čimer je kršen najvažnejši evgenični zahtev!

Zatiralo naj bi se in onemogočilo najstrožje dvojno in večkratno zaslužkarstvo in odpravilo — pri starejših z zadostno plačo — dvojno služilstvo zakonev. Upokojijo naj bi se tudi žene dobro situiranih moči in oni, ki to sami žele, ozir. imajo polna službena leta.

3. Učne moči naj bi se ne preobremenjevale do onemoglosti na račun brezposelnih. Vsa prazna mesta naj bi se zakonitim predpisom ustrezajoče izpolnila takoj, da ne trpe na eni strani učenci in pouk, na drugi pa prizadeti nezaposleni diplomirani učitelji, medtem, ko se učne moči preoblagajo z urami in previsokim številom učencev v razredih (80—150 in več!), kar bije vsem pedagoškim zahtevkom v obraz.

Spričo današnje se naraščajoče brezposelnosti je tudi s strani umskih delavcev nujna zahteva znižanja delovnega časa tako v pogledu na službena leta kakor na tedenske ure. Tako bi se brezposelnost najprej ventilirala.

4. Pri nastavljanju v državno službo naj ne igrajo vloge nikakršne protekcije. Zlasti naj se vsakršne protekcije odpravi pri nastavitvah v prosvetne službe. Odloča naj le doba čakanja in po možnosti tudi socialna stanja prosilca. Prepričani smo, da protekcijem tui — pa bodisi s katerikoli mest in ozirom — rodi le najslabše posledice za vzgojo v pravilnem, svobodnem in enakopravnem smislu. Treba je dati duška in mesta vzgoji in njenim avtonomnim ter narodno-kulturnim ciljem.

5. Splošno nestalnostjo in večini redukcijami v prosvetni službi se le izpodkopava vsako smoteno, resno in vestno pedagoško delo ter se ruši ugled vzgojiteljev, kar kvari učni uspeh.

6. Brezposelnost inteligentne mladine naj se vzame v obzir na odločujočih mestih (zlasti pri kreditu za zadavne podpore v socialnem skrbstvu). Tako smo priobčili naše težnje in potrebe. Predvsem smo jih naglasili v našem srednješkolem in osnovnoškolem učitelstvu, ker sta ta dva stanova najštevilnejše prizadeta. Nič nam pa ne priporočamo tudi vseh ostalih inteligentnih stanov, katerih brezposelnost naj bi se zmanjšala z razpiji potrebnih javnih del, z odgonom tujih umskih delavcev, z večjo zaščito, ugodnejšimi socialnimi pogoji ter s podpiranjem Borze dela za inteligentne poklice. Zlasti prosimo, da se dovoli službo iskajočim iz naših vrst brezplačna vožnja po železnici, onim pa, ki čakajo na državno službo, vsaj v omejenem številu znana vožnja.

Prepričani smo, da hoče inteligentna mladina odkrito sodelovati pri gradbi naše države. Mnenja pa smo, da se inteligentni mladini patriotizem ne more kakorkoli vsiljevati, ker raste zdravi patriotizem iz proste ljubezni do naroda in državne skupnosti.

nekim, doslej v javnosti neznanim finančnikom Robertom Freudom, zasebnikom v Zagrebu, stanujočim Palmotičeva ul. 80. Teh poslovnih stikov ne more posredovalec utajiti, čeprav naglašja, da stoji za njim močna in solidna finančna moč, ki bo dobila celo iz Amerike dolarje in bo potem lahko dajala strankam še ugodnejša posojila. Robert Freud je bil glavni prekopovalec vložnih knjižic, ki je spletel svoje oduške niti tudi do Ljubljane. Dajal je posojila na knjižice do najvišjega zneska 40 odst. glavnice, a sam si je odračunal za obresti in provizije do 10 odst., tako da so stranke dobile izplačano na roke faktično le 30 odst. glavnice. Freud je sprejemal knjižice iz Ljubljane in jih potem dalje prodajal odnosno zastavljal. Mali vlagatelji bodo trpeli ogromno škodo, kajti vredvotno bodo prišli ob knjižice, ki sedaj krožijo kot kako borzno blago.

Zagrebska policija je ugotovila, da so Freud in njegovi priganjati, posredovalci in pomagači doslej pokupili v nekaj mesecih hranilnih knjižic raznih zaščitenih zavodov v nominalni vrednosti nad 4 milijone dinarjev. Lastniki knjižic so izključno mali ljudje, ki so si s težavo prihranili nekaj denarja, a sedaj jih razni brezvestneži, izkoriščajoči njihovo denarno stisko in nejasen položaj v pogledu dvigovanja prihrankov, begajo in izmogavajo ter spravljajo na beraško palico.

Zadnja poročila:

Senzacionalno razkritje londonskega lista

Kako bi Mussolini razkosal

Jugoslavijo Slovenijo h Austriji, Banat Madžarski, Hercegovino in Crno goro Albaniji

Račun brez krčmarja

London, 29. marca. tg. »Evening Standard« objavlja danes članek o stališču Male antante in Poljske nasproti Mussolinijevemu načrtu štirih velesil in trdi, da ta načrt hitro prehaja v revizijske podrobnosti. V svojem prvem razgovoru z MacDonaldom je Mussolini takoj govoril o sledečih teritorialnih revizijah: 1. Ozek nemški zvezni most skozi poljski koridor od Konitz do Marienwerderja. 2. Romunija vrne Madžarski Erdelj in Banat. 3. Jugoslavija vrne Madžarski Banat, Avstriji pa Slovenijo. 4. Hrvatska postane avtonomna država. 5. Hercegovina in Crna Gora se pridruži Albaniji. Članek

naglašja, da bi Jugoslavija kot glavni nasprotnih v očeh Italije s tako revizijo postala skoro zopet tako majhna, kakor je bila pred vojno Srbija. Pisec smatra za izključeno, da bi se taki načrti sprlo odpora Male antante, Poljske in Francije sploh mogli postaviti v diskusijo.

Titulescu v Parizu in Londonu

Pariz, 29. marca. tg. Romunski zunanji minister Titulescu je danes popoldne odpotoval iz Ženeve v Pariz, kjer bo imel jutri kot delegat Sveta Male antante razgovore z ministrskim predsednikom Daladierom in zunanjim ministrom Paul-Boncourjem. Titulescu bo potem iz Pariza potoval dalje v London, kjer se bo sestel z MacDonaldom in sirom Johnom Simonom.

Komunistična zarota v Nemčiji?

Priprave na teroristično akcijo

Recklingshausen, 29. marca. tg. Tukajšnja policija poroča, da je v rensko-vestfalskem industrijskem ozemlju ugotovila, da obstojijo obsežne organizacije komunistične stranke za razstreljevanje. Oporišča so v Bottropu, Mühlheimu, Oberhausenu in raznih točkah. Člani organizacije so se poučevali v raznih kurzijah o razstreljevanju mostov, zgradb in cest. Policija je zaplenila mnogo razstreljiva in orožja. Pri Bottrop-Recklingshausenu so našli na železniškem naselju zakrta s travo ogromno množino razstreljiva. Nastala bi lahko nepregledna

katastrofa, če bi ta razstreljiva eksplodirala na železniškem nasipu. Razstrelivo je bilo ukradeno v sosednjih rudnikih.

Zastrupiti so hoteli Hitlerjeve čete

Düsseldorf, 29. marca. tg. Tukajšnja policija javlja, da je aretirala komunistično terorsko tolpo šestih mož, ki so nameravali v kuhinjah S. A. oddelkov zastrupiti hrano s ciankalijem in drugimi strupi. Pri voditelju te tolpe, galvanizerju Hillgrafu so našli tri in pol kg ciankalija in drugih strupov. Ciankalij sam bi zadostoval za zastrupljenje 100.000 ljudi. Hillgraf je izjavil, da je strup pripravil v mali tovarni, kjer je bil nastavljen, ker se je hotel kot galvanizer osamosvojiti.

Maribor

□ Občina znižuje stanarino. V torek zvečer je upravni odbor mestne občine ponovno razpravljala o znižanju stanarine v občinskih stanovanjskih hišah. Mestni očetje so reševali številne prošnje za znižanje previsoko odmerjenih stanovanjskih dajatev ter so sklenili znižati stanarino vsem proslcem za isti znesek, kakor so znižali občinskim učencem. Povprečno znaša znižanje pri stanovanju 50—80 Din, kar je vsekakor malenkostno, ker so se stanovanja svojočasno podražila za 200—300 Din. — Poleg tega so bile v razpravi tudi nekatere prošnje radi dodelitve stanovanj, ki so bile ugodno rešene.

□ Meso se bo podražilo? Na živinskem sejmu v torek je bilo opaziti znaten porast živinskih cen pri lepo rejeni živini. Nekoliko je ta porast v zvezi z običajnim pomladanskim zvišanjem živinskih cen, glavni vzrok pa je v tem, da je dobili le malo lepo rejene živine radi silnega pomanjkanja živinske krme. Debeli voli, ki jih je bilo na zadnjem sejmu le nekaj parov, so dosegli že ceno 5 Din za kg žive teže. Obeta se nam z zvišanjem živinske cene tudi podražanje mesa.

□ Izgraditev tovarne postaje v Hočah. Progovna sekcija v Mariboru je že začela v Hočah z gradbo tira, ki bo vodil k skladišču. S tem se bo delo na izgraditvi tovarne postaje znatno olajšalo in upati je, da pride Dravska polje in hočko Pohorje še v letošnjem letu do svojega tako zaželenega tovarnega kolodvora.

□ Mrtvaški zvon. V Novi vasi, Bolfenkova ulica 24, je umrla zasebnica gospa Kunigunda Vinšer v starosti 70 let. Blago pokojnico položijo k večnemu počitku danes popoldne ob pol 5 na radvanjskem pokopališču. — V Koških je preminul Martin Nerat, star 67 let. Pokopali ga bodo danes popoldne na franciskanskem pokopališču na Pobrežju. Pokojnim večni mir in pokoj, žalujočim svojcem naše iskreno sožalje.

□ Zivahen mali trg. Včerajšnji trg je bil dokaj živahen in zelo dobro založen. Zlasti zelenjave in sadja je bilo v obilici, pa tudi perutnine so prinesli okoličani toliko, da ji je radi obilne ponudbe nazadovala cena. Prodaja ostalih pridelkov in dobrot se je vršila po običajnih cenah. Zelo dobro je bil založen tudi trg živinske krme pri klavnici. Okoličani so pripeljali 22 vozov sene (po 60—90 Din), 2 voza otave (85—90 Din) in en voz slame (60 Din).

□ Pevski zbor »Počitniške zveze v Mariboru«. Koncertni program, ki se bo izvajal v ponedeljek, 3. aprila v univinski dvorani, ima tri dele za uvod se predstavi pevski zbor s svojjo lastno pesnijo — posvetil mu jo je komponist E. Adamič, besedilo pa je od visokosolca Alberta Herica. Pesem zveni kot koral, zlasti so polni zaključni akordi vsakega stavka, ki zvenijo kot orgle. Nato sledi prvi del programa z ljubkimi narodnimi: Dve slovenski-koroški, nato srbska narodna »Tri curice« s sopranskim solom in dve hrvaški: »Oj jesenske duge noči« in živahno »Igra kolov«. Kot zaključek prvega dela sledi Adamičeva, ki so zelo šaljive, zlasti zadnja: pogovor med materjo in hčerko radi moza. Te tri poje ženski zbor.

□ Poročili so se v zadnjih dneh: Ros Ivan, kotlarski pomočnik iz Tezna in Ana Molk. — Trstenjak Jožef, mizar državne žel. delavnice v Studencih in šivilja Marija Sölch. Novoporočenec obilo sreče in blagoslova!

□ Smrt ga je rešila ječe. Včeraj je v Razvanju nenadoma umrl 46 letni vinčar Jožef Hojnik. Pri delu v vinogradu mu je postalo nenadoma slabo, zanesel so ga domov, pa je v nekaj urah izdihnil. Hojnik je bil vpoklican, da odsedi svojo, dne 16. decembra lanskega leta prisojeno kazen: 4 leta robije v mariborski kaznilnici. Obsojen je bil radi uboja svojega prijatelja Jakoba Klenčevića, ki ga je izvršil dne 18. novembra 1932 v Razvanju. Večkrat je izjavil, da gre raje v prostovoljno smrt, kakor v ječo. Sedaj pa ga je nenadna naravna smrt rešila dolgoletnega zapora.

□ Usoden padec z okna. Celo Dravsko ulico je včeraj razburila nesreča, ki se je pripetila v hiši št. 11. V prvem nadstropju se je igrala

3 letna Silvica Ogrinci nagnila se je pri oknu preveč navzven ter padla iz višine prvega nadstropja na kameniti tlak. Pri padcu je zadobil otrok hude notranje poškodbe in pretrpes možganov. Reševalci so prepeljali malo Silvico v bolnišnico.

□ S kožami v keho. Mesarju Gjuriču je ukradel 22 letni Janez 9 komadov surovih kož, vrednih 3000 Din. Tatvina ga je spravila v keho, kjer je svoj greh skesano priznal.

Murska Sobota

Na praznik Marijinega Oznanjenja je bil za murskosoboško dijaštvo velik in pomemben dan. V dijaško Marijino kongregacijo, ki je stara šele dve leti, a se prav lepo razvija in živahno deluje, je bilo sprejetih 38 novih članov. Obred sprejema novih članov, ki ga je opravil g. dr. Tomaž Kelenc, gimn. veroučitelj in ravnatelj Martinšiča, se je izvršil v župni cerkvi. Bil je gniljiv prizor, ko je 38 mladih dijakov prisegalo zvestobo Jezusu, Mariji in sv. Cerkvi. — Popoldne ob 4 pa je priredilo dijaštvo v dvorani salezijanskega dijaškega zavoda Martinšiča krasno uspešno akademijo. Prireditve so počastili s svojim obiskom odlični gostje in številno občinstvo je napolnilo dvorano. Vrstile so se deklamacije in prizori. Vmes pa je ubrano pel dijaški mešani zbor in sviral dijaški orkester. Silen vtis je napravila zborna deklamacija: »Za Kristusa z Marijo«, ki jo je prednašala skupina kongregantistov. Mogočno je donela prisega kongregantistov: Mi hočemo biti apostoli čistosti, apostoli vernosti, apostoli bratovske ljubezni. — Višek akademije pa je bil krasen govor tovariša Jožka Miheliča, osmošolca iz Maribora. Ze njegov nastop je očaral. V prikupljivi, a navdušeni besedi je govoril o molitvi in delu. S posebnim ognjem pa je govoril o sv. očetu papežu. Pozival je navzoče k ljubezni in neomajni vdanosti do sv. očeta Pija XI. Njegova navdušena izjava je navzoče občinstvo sprejelo z viharim prijetenjem in vzklikanjem: Živel sv. oče papež! Živel Pij XI.! — Govoru so sledile deklamacije, pozdrav zastopnika bratske dijaške Marijanske kongregacije iz Verzeje, petje in orkester. Tako se je proslava zaključila. — Praznik Marijinega Oznanjenja pa nam ostane neizbrisno v spominu; saj je zopet mogočno raznel v nas ljubezen do Jezusa Kristusa, do Marije, božje Matere in do sv. Cerkve — trojno ljubezen, ki je ponos in ki je prva dolžnost vsakega katoliškega dijaka.

Novo mesto

Jadranski teden prireja Jadranska straža. Vrši se od 26. marca do 2. aprila. Na sporedu so razna predavanja, razstava Jadranske straže, prodaja razglednic, skiptično predavanje »Vzdolž Jadranske obale Ob sklepu prereditve akademijo.

Vincencijeva konferenca v Novem mestu ima svoj letni občni zbor dne 2. aprila ob 4 popoldne v dvorani Prosvetnega doma. Ob tej priliki bo predaval g. prof. dr. Levičnik o zanimivih temi: »Ob 100 letnici ustanovitve Vincencijevih konferenc.

Radeče pri Zid. mostu

Beneški trojčki v Radečah. Ze danes opozarjamo na Kuretovo komedijo štiridejanko Beneški trojčki, katero pripravljajo diletanti Kmetijske knjižnice za zaključitev letošnje gledališke sezone.

Pasji kontumace. Lastniki psov se opozarjajo na poostreni pasji kontumace, ki je stopil v veljavo v nedeljo, 26. t. m. za nedoločen čas.

Mestno sejmšče. Na zahtevo okrajnega veterinarskega načelnika se bo začelo s popraviljem živinskega sejmšča, ki je zadnje čase že v slabem stanju. Upati je, da bo občinska uprava tudi pri tem delu zaposlila naše brezposelne, katerih se tudi v Radečah ne manjka.

Poizvedovanje

Damska ura se je našla v bližini cerkve sv. Petra. Dobi se: Hrvatski trg 4, pritličje.

Izgubila sem dva kričarja od Zavelišča sv. Jožefa do stolnice. Najditelja prosim prinesiti v upravo »Slovenec«.

Ljubljana

K današnjemu koncertu

»Ljubljane«

Poleg dobro znanih orgelskih mojstrov J. S. Bacha in Rheinbergerja je na programu še Francoz D'Indy (r. 1851). Njegova življenjska pot je bila izredno mnogolična, njegova skladateljska delavnost pa zelo plodovita: 4 velike lirčne drame, 3 sinfonije, več sinfoniskih pesnitev komornih in klavirskih del. Na koncertu se izvaja njegov op. 38: preludij in fuga. D'Indy je mojster arhitektonike, posvečen v najnežnejše odtenke zvočne učinkovitosti.

Paribeni je rodom Italijan, r. 1881 v Rimu. Od leta 1914 je na milanskem konservatoriju učitelj harmonije in kompozicije. Je tudi glasbeno-zgodovinski pisatelj. Njegov finale je izredno močna in učinkovita skladba.

Vse skladbe izvaja prvi naš slovenski in jugoslovanski orgelski mojster msgr. Stanko Premrl. Glavno točko današnjega koncerta tvori A. Försterjeva: Misa solemnis za orgle, mešani zbor in orkester. O reformatorju slovenske glasbe sploh — v prvi vrsti cerkvene — je zapisal dr. Kimovec: »Če je med slovenskimi glasbeniki sploh kdo velik, je Förster prvi, ki mu gre ta pridevek. Njegova »Misa solemnis« je celo vročevrtna, po teatralično zamišljena cerkveni glasbi izkvarjena Italijane navdušila, da so glasno priznali: Če je pa cecilijanska glasba taka, smo 2 njo.«

To delo je nastalo v l. 1882 in je bilo tedaj program, enako močno učinkuje tudi danes po svoji živahnosti, harmonski barvitosti, izredno zanimivi kontrapunktični zasnovi in nadvse po svoji oblikovni uglebnosti in izbruseni.

Mašo poje celotni društveni mešani zbor »Ljubljane«, na orglah msgr. Stanko Premrl, orkester 40. pp. Triglavskega. Dirigira prof. dr. Anton Dolinar.

Damski plašči zadnje novosti

Pred nakupom plašča za pomlad si ogledajte brezobvezno zalogo damskih modelov po najnižjih cenah pri

»NOBLESE«

Aleksandrova cesta šte. 4.

Predavanje Miss Edith Oxleyeve o Londonu

Ljubljana 28. marca.

Angleško-jugoslovansko društvo je priredilo dne 27. t. m. v dvorani hotela Metropol v Ljubljani lepo uspešno predavanje Miss Edith Oxleyeve, profesorice iz Maribora, ki ga je obiskalo veliko število članov in prijateljev društva.

Društveni podpredsednik, odvetnik dr. Majaron, je predstavil občinstvu simpatično predavateljico, ki že tri leta na naši severni meji spoznava našo javnost z angleško kulturo. Diplomirala je na pariški univerzi in je bila dolgo vrsto let profesorica na učiteljski v Londonu. Zato si je tem rajša izbrala za predmet svojega predavanja mesto London.

V prisrčnem, neprisiljenem pripovedovanju je Miss Oxley s pomočjo epidiaskopa popeljala poslušalce po osrčju Londona, po starem delu mesta, kjer je skoro vsaka zgradba zgodovinsko znamenita. Predvajala je krasne projekcije v barvah, med drugimi reko Thames, kjer se vrstijo ladje vsega sveta, kajti London je še vedno največje pristanišče na svetu, slavno katedralo St. Paul's, krasno renesančno stavbo, ki jo je v velikem požaru v l. 1667 zgradil na mestu prejšnje gotične cerkve, v renesančnem slogu Sir Christopher Wren, največji angleški arhitekt vseh časov, glavne ulice in trge modernega Londona in stare noše in običaje, ki jih Angleži zelo spoštujejo. Razkazala je notranjost parlamenta in tkzv. Mansion house, rezidence londonskega župana, ki je prav za prav najvažnejša oseba v Londonu. Saj mora celo kralj, čeprav je vse le gola formalnost, prositi župana za dovoljenje, ako hoče v mesto. Naj se zgodi večja nesreča kjerkoli na svetu, mora londonski župan po starodavnem običaju prvi prispevati večji znesek, s katerim odpravi pomožno zbirko. Seveda je tudi njegova plača temu primerna in znaša menda letnih 120.000 funtov. Najlepše so bile one slike, ki prikazujejo parke v osrčju Londona, kjer se Londončanje lahko več kilometrov daleč sprehajajo po zelenih gajih v senci mogočnih dreves.

Miss Oxley je tudi opozorila ljubitelje radia, da lahko poslušajo vsako nedeljo zvonove cerkve Sv. Martina in ogromni zvon »Big Ben« v velikem stolpu spodnje zbornice parlamenta. Zelo posrečene so bile tudi nočne slike. Londonska megla namreč povzroča na najbolj prometnih ulicah radi močne razsvetljave neke mistične efekte. London ne bi bil to, kar je, brez svojih orjaških policijskih stražnikov z visokimi čeladami. Saj mora biti mladenič, ki hoče biti sprejet v stražo, visok najmanj 1 m 84 cm. Začnina za londonsko miselnost je slika, ki kaže, kako je tak orjak ustavljal reko avtomobilov, da bi mogla mala mačica čez cesto.

Po zahvali dr. Majarona za lepo predavanje je nagradilo občinstvo Miss Oxleyevo z dolgoletnim odobravanjem.

Adria prasek je boljši

Trgovski potnik obsojen na 15 mesecev

Ljubljana, 29. marca.

Trgovski potnik Rado, možakar pri petdesetih, je drugače prebrisane. Toda usoda življenja ga je vedno tepla, da je zdrknil na stranpoti. Proti njemu je trajal dolg kazenski proces, ki se je šele danes zaključil pred malim senatom. Državni tožilec je proti Radu nameril kar tri obtožnice zaradi nebroj sleparij in drugih nepoštenih trgovskih mahinacij. Opeharil je tako-le 25 trgovcev v Ljubljani in na deželi za približno vsoto 31.000 dinarjev v blagu odnosno gotovini. Rado je bil za stopnik nekega Zagrebčana, ki ima tovarno nogavic v Zagrebu. Rado je ponujal te nogavice in je sklenil precej dobrih kupcij. Im pa je amolo, da si je včasih pridržal naplačila. Sam pravi, da je to storil, ker mu je bila trdka dolžna na provizijah. Nekateri trgovci pa je opeharil za druge stvari, tako nekoga za ribe in rake.

Pred sodniki je Rado prostodušno vse priznal. Zaslišanih je bilo več trgovcev. Razprava je trajala v torek od 11 dopoldne do 14.30 ter danes od 10 dopoldne naprej. Rado je bil obsojen na 15 mesecev robije in na 120 Din denarne kazni ali 2 dni zapora ter v izgubo častnih državljskih pravic za 3 leta.

Kaj bo danes?

Franciškanska cerkev: Ob 20: Cerkvni koncert »Ljubljane«.

Drama: »Hamlet«. Premijera. Izven.

Opera: Zaprla.

Kino Kodeljevo: Ob 8: Zadnji dnevi Pompejev.

Znižane cene. Nočno službo imata lekarni: Mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20.

Slamič, kampelj ti presneti,

kje ta rizling si dobi?

Zani res vse priznanje gre ti, boljšega še nisem pil!

© Nekaj misli k občenemu zboru »Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev v Ljubljani«. V petek, dne 31. t. m. se bo vršil 11. redni občni zbor »Nabavljalne zadruge drž. usl.«, in sicer ob 7 zvečer v Delavski zbornici. Kakor je razvidno iz poročila, ki je razstavljeno v zadržni pisarni, šteje zadruga 1355 članov, a od teh je le okroglo 800 kupujočih ali 60%. Spričo tega se vsakemu zavednemu članu vsiljuje vprašanje, kje tiči vzrok temu. Kako to, da je samo 1355 članov, ko je vendar število državnih uradnikov znatno večje? Ali tiči vzrok v pomanjkanju zadržne zavesti, ali v upravi, ali ga je treba iskati pri osebi, ali pa morda drugje? Naj bo vzrok ta ali oni, vsekakor bi bilo umestno, da se ob priliki letošnjega občnega zbora reši že lausko leto sproženo vprašanje službene pragmatike po načinu, kakor jo ima n. pr. sorodna zadruga naših železničarjev. Ta pragmatika naj bi nudila uslužbencem primerno plačo za vsakdanje življenjske potreščine, na drugi strani pa možnost malega prihranka za nepredvidene slučaje (bolezen, redukcije itd.), zakaj le primerno plačan uslužbenec, kateremu se ni treba bati za svoj obstanek — torej s stalno službo — more vršiti svojo utrudljivo in odgovorno službo v zadovoljstvo odbora in članstva. Vsekakor je to v interesu zadruge same, kakor tudi vsakega njenega člana, da občni zbor v tej zelo važni in nujni zadevi končno veljavno odloči ter da upravni odbor ob sodelovanju posebnega odbora iz vrst članstva to pragmatiko tudi čimprej izdela in izvede. Res bi se s tem na eni strani osebni izdatki povečali, toda brez dvoma bi na drugi strani točna in solidna postrežba dvignila zadovoljstvo sedanjih članov, privabila novih kupujočih in na novo vstopivših drž. uslužbencev. S tem bi se dvignil ugled zadruge, promet bi se povečal in s tem tudi dohodki zadruge, ki bi vsekakor izdatno presegali povečane osebne izdatke. Ta misel naj vodi vse člane na petkovem občni mazoru v ugled in procvit naše zadruge. — Iz vrst članstva.

CERKVEN KONCERT

PRIREDI V ČETRTEK 30. MARCA OB 8 ZVEČER V FRANCISKANSKI CERKVI

SLOVENSKO GLASBENO DRUŠTVO

»LJUBLJANA«

NA SPORU SO

ORGELSKÉ TOČKE,

ki jih izvaja ravnatelj stol-

nega kora msgr. STANKO

PREMRL,

FÖRSTERJEVA »MISSA SOLEMNIS« v a-molu za zbor, orgle in orkester.

Sodeluje godba 40. pešpolka.

DIRIGENT PROF. DR. ANTON DOLINAR

VSTOP PROST

© Film o plezanju predvaja Turistovski klub »Skala«. 5. aprila ob 8 zvečer v dvorani Delavske zbornice. Film je izdelal znani dunajski alpinist Karl Poppinger ob sodelovanju najboljših avstrijskih in nemških plezalcev. Snemal ga je v Dolomitih, v tem izrazito plezalnem terenu, v navpičnih stenah in ostrih robovih mogočnih dolomitnih stolpov. Film nima vsebine, ker je zamišljen kot učni tehnični film o plezanju. Imeli smo že priliko v domačih alpskih filmih opazovati delo plezalca, a to so bili le odlomki, ne vedno najzanimivejši iz ure in ure trajajočih plezalnih tur. Poppinger je s svojim filmom žel velike uspehe na domačih tleh, v Avstriji in Nemčiji, kakor tudi v Českoslovaški in Poljski. »Skala« je z njim sklenila dogovor za to predavanje že januarja letošnjega leta, a predavatelj je bil po pogodbah za predavanja v drugih krajih do sedaj oviran in ni mogel priti v Ljubljano. Ob početku plezalne sezone bo ta film za plezalce vzpodbuda za skorajšnje podvige, za ostalo publiko užitek, ki se sicer nudi samo plezalcem ob plezanju samem. Neznane lepe pokrajine se bodo odkrile v filmu vsem, ki poznajo sicer samo naše domače planine.

© Velikodušen dar. Lekarnar mag. pharm. gospod Sušnik je daroval v spomin umrlega lekarnarja g. Mayerja v fond za mestne reveže 1000 Din, za kar mu izreka mestno načelstvo iskreno zahvalo.

© Tuje tračnice je prodal. Prav prebrisano tatvino oziroma sleparijo si je dovolil te dni neki Jakob C., brezposelni delavec, ki ga je aretirala sedaj ljubljanska policija. Jakob je pred tedni, ko so napeljavali tračnice za tir za m.a.o. železnico iz Ljubljane na ljubljansko polje, prišel h kupu, kjer so bile tračnice naložene, izlekkel je iz žepa meter, malo pomiril tračnice ter se napravil, kakor da bi bil kakšen polir Ljubljanske gradbene družbe, katere last so bile tračnice. Nato pa je samozavestno naročil delavcem krog njega, ki so ga z začudenjem opazovali: »Naložite jih na voz in zapeljite k Stupici.« Delavci so se tračnice res naložili na voz in izvršili »povelje«. Pri Stupici, trgovini z železnico, je možakar nastopil zelo samozavestno, tako, da je res prepričal uslužbenca, kakor, da so tračnice njegova last. V trgovini so mu izplačali nekaj nad 250 Din za nad 1000 kg tračnic, katere so kupili po 0.25 Din za kilogram kot staro železo. Seveda je Ljubljanska gradbena družba kmalu opazila to tatvino in jo prijavila policiji. Pri natančni preiskavi je prišlo na dan, kako so te tračnice izginile. Delavci so tudi Jakob poznali in so povedali, kdo jih je dal odpeljati. Tako je prišla ta sleparija na dan.

© Modne hlače — pumparce dobiti najceneje pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

Dnevna kronika

Smrt pod motornim kolesom

Putuj, 29. marca.

Usodna nesreča se je pripetila sredi v Spuhli pri Putju, ki je zahtevala smrtno žrtev. Okoli 19 je privozil po cesti iz Putja vojaški pilot-narednik Majcen iz Zagreba na vojaškem motornem kolesu. Na ostrem ovinku v Spuhli mu je prišel nasproti 72letni prevzičkar Ivan Vičar iz Bratja. Srečanje je bilo za oba tako nenadno in naglo, da je bil vsak umik nemogoč. Majcen se je zaletel z motorjem v Vičarja ter ga podrl na tla. Starec je pri padcu dobil smrtonosne poškodbe. Imel je prebito lombo in hude notranje poškodbe. Motociklist, ki je po čudnem slučaju ostal nepoškodovan, se je takoj zavzel za ponesrečenca ter odredil vse potrebno, da so ga prepeljali v pujsko bolnišnico. Vendar je bila vsaka pomoč zaman in je Vičar na posledicah dobljenih poškodb umrl. Oblasti sedaj preiskujejo, kdo je zakrivil trčenje, ki se je končalo tako tragično za nesrečnega starca.

Vlom v občinski urad

Kostanjevica, 28. marca.

Danes ponoči so neznani vlomilci vlomili v tukajšnji občinski urad. Skozi okno so se pririli v pisarniške prostore, spretno prevrtili na dveh krajih železno blagajno in iz nje odnesli približno 12.000 Din.

Za vlomilci ni nobenega sledu. Morda se posreči orožništvu, ki je zastavilo vse sile, da izsledijo vlomilce in kmalu prime nezadržane nočne obiskovalce.

Z nožem nad prijatelja

Kranj, 29. marca.

Anton Teran, vulgo Jurček, posestnik ter mlinar in žagar, že bolj prileten, vendar pa zastaven možakar ter Ciril Ažman vulgo Brčkov sta prav za prav prijatelja. Oba sta doma iz Bistrice pri Podbrezjah in skoro sosed. Vedno ju je bilo veliko videti skupaj. Teran je poročen, Ažman pa je neženjen in je na njegovem domu tudi gostinca. Vendar pa je gospodarica posestva in gostilne še Cirilova mati. Ažman je star kakih 26 do 28 let. Po značaju je veselo narave, prav tako kot njegov prijatelj Teran.

V noči od nedelje na ponedeljek sta se Teran in Ažman mudila v gostilni pri Klemenčku v Dupljah. Bilo je zelo pozno v noč, že blizu jutra. Kako se je življenje v gostilni vrtilo prej, nas ne zanima. Za nas prihaja v poštev kot prvi prizor nato sledi krvave drame trenutke, ko je Ažman padel na tla stotak, Teran ga je pobral. Ažman je denar zahteval nazaj, Teran pa ga ni hotel vrniti, češ, da je njegov. Med družbo je s tem šnila iskra prepira in napetost ozračja je rastla, se med prerakanjem večala in dosegla vrhunec, ko je Teran potegnil nož, da bi Ažmana napadel. Teranu so nož izvil iz rok in ga mu pozneje vrnili, ko je obljubil, da bo Ažmanu prizanesel.

Družba je gostilno zapustila. Ažman se je odpravil s kolesom domov. Pri znamenju blizu železniške proge ga je iz zasede napadel Teran in mu z nožem prizadel šest ran. Seveda se Ažman, v ranjen, ni mogel nič braniti. Iz ran mu je bila kri, iz prebodenih pljuč mu je ubajala sapa. V tem trenutku je do Ažmana prispel tovariš Trnovec. Ta je Ažmana spravil v sosednjo hišo, sam pa se je s kolesom odpeljal k Ažmanu na dom po voz in konja. Ažmana so nato naložili na voz, in ker ima ubogljivega konja, se je sam odpeljal domov. Ažmanovi so takoj nato — bilo je okrog pol šestih zjutraj — poklicali zdravnika iz Kranja. Prispel je g. dr. Joža Bežič, ki je ugotovil, da ima Ažman dve za 1 cm široki, a globoki rani na desni strani prs, segajoči do pljuč, eno manj nevarno na levi strani prs, eno v trebuhu, dalje široko zevajočo rano v zapestju leve roke in končno še eno rano na levi nogi. — Zdravnik je rane za silo obvezal, ranjenca pa takoj nato z avtomobilom poslal na zdravljenje v Ljubljano. Ažman se je odločil za Leonišče, kjer se zdravilni trudi, da bi mu rešili življenje. Stanje ranjenega Ažmana je dovolj kritično. Če se v teku nekaj dni ne bodo rane začele gnojiti, bo Ažman ozdravel. Predvsem so nevarne one rane v pljučih. — Za Terana pa se, naravno, zanimajo orožniki.

Vsak damski plašč svoja posebnost

pri K. PUCNIK

Selenburgova ul. nasproti kavarni »Zvezda«
Sportne in modne obleke, trenskoti,
hubertusi itd., za dame in pospode.

Koledar

Četrtek, 30. marca: Janez Klimak, opat; Kvirin, mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je včeraj umrl g. Andrej Marčan, posestnik in mesar. Pogreb bo v petek, dne 31. marca ob 4 popoldne. Naj v miru počiva! Žalostnim našim iskreno sožalje!

Osebnosti

Bolezen g. Kosa Lavrencija, župnika na Vinici, se je tako poslabšala, da se je bati najhujšega. Priporočamo ga vsem soprotnim v molitvah. — Promocija. Na graški univerzi je bil promoviran za doktorja vsega zdravilstva gosp. Milan Cunder iz ugledne hiše »Ruski car« na Ježici. Iskreno čestitamo.

Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so dorejeni na službo v organizacijski odsek operativnega oddelka glavnega generalnega štaba inž. podpolkovnik za generalštabne posle Anton Parle in na službo v generalni štab timoške divizijske oblasti topniški kap. II. razr. za generalštabne posle Marijan Zmavec. — V orožništvu za poveljnika novo-pazarske čete zetskega orož. polka kapetan I. razr. Dragotin Šinkovec, za poveljnika šole za vodje patrol in poskušne orožnike drinskega orož. polka kap. I. razr. Ferdinand Polak, za vodnika kruševaškega voda moravskega orož. polka kap. I. razr. Friderik Leman in za vodnika vučitrnskega voda moravskega orož. polka kap. I. razr. poročnik Zvonimir Čejka.

Upokojena sta konjiški narednik vodnik I. razr. I. konjiškega polka Ivan Husjak in narednik vodnik 2. razr. torpedne stroke Franjo Boh.

Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, ušesu (Hexenschuss) se uporablja naravna »Franz Josefova« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala.

Ostale vesti

Nova razdelitev poslov na deželnem sodišču. Ljubljansko deželno sodišče pripravlja za 1. april novo razdelitev sodniških poslov, ker stopi ta dan v veljavo enotni civilnopravni postopek o sodni poslovniki. Hkratu bo uvedeno tudi novo zaiznamovanje posameznih sodniških poslov. Namesto sedanjih, po nemških besedilih vzetih značk bodo vpeljane nove. Tako bo značka za vse pravde od bagatel do večjih tožba za 12.000 Din in za menične tožbe splošna značka P (pravde) mesto sedaj običajnih Ch. C in M. Slednja značka je pomenila opominjalne tožbe, pri katerih je bil sodni postopek precej skrajšan. Mesto E za eksekucije pride v prakso značka I (izvršbe). Hkratu bodo izvršene nekatere osebne spremembe pri posameznih referatih in oddelkih tako na okrajnem kakor tudi na deželnem sodišču.

Polovična vožnja v Maribor. Povodom državnega prvenstva v cross-countryju v Mariboru je dovolilo železniško ministrstvo za nedeljo 2. aprila vsem posestnikom omenjene prireditve polovično vožnjo na železnici. Ugodnost lahko izrabijo vsi posestniki Maribora. Nedvomno bo to mnogo doprineslo k številni udeležbi na tej letošnji naši največji lahkoatletski prireditvi.

Strojne tovarne in livarne v Ljubljani odpuščajo delavce. Ravnateljstvo Strojnih tovarn in livarn d. d. v Ljubljani nas z ozirom na notico od 21. t. m. prosi, da priobčimo sledeče pojasnilo: »Res so Strojne tovarne svoje obratovanje v zadnjem času skrcile in nekaj delavcev odpustile, nekatere pa poslane na brezplačen dopust. Glavni vzrok teh redukcij leži v občutnem skrcenju naročil, skrcenje, ki je deloma posledica splošne gospodarske krize, deloma pa sezonskega značaja. V normalni dobi je naše podjetje zaposlilo v zimskih mesecih večino delavstva z izdelovanjem zalog, kar smo pa morali letos, vsled slabih izgledov za prodajo, vstaviti. Ne male težkoče povzročajo dejstvo, da prihajajo plačila za državne dobave zelo počasi in da država za zakasnela plačila ne plača nikakih obrestí, dočim mora podjetje svoje obveze napram državi vsiti točno in mora plačevati državnim podjetjem n. pr. za dobavo železa 15 odst. obrestí. Vodstvo podjetja torej nikakor ni krivo, da je moralo obrat skrciti in upa, da bo, čim se število naročil zviša, lahko zopet odpoklicalo na dopustu se nahajajoče delavstvo in zvišalo delavski stalež. K temu bi lahko mnogo pripomogla smotrna državna gospodarska politika in s tem olajšala položaj ne samo Strojnim, ampak tudi vsej industriji in delavstvu. Končno pripominjamo, da skrcenje v obratovanju nima nobenega vpliva na izvršitev tekočih naročil, katere redno sprejemamo in izvršujemo.«

Doraščajoča mladina naj zavziva zjutraj kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice, ki dosega vsled svojega učinkovanja kot čistilo želodca, črev in krvi zelo zadovoljive uspehe pri deklicah in dečkih. Na otroških klinikah se uporablja »Franz-Josef« voda že pri malih, češče zelo zaprtih bolnikih. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

V Službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine št. 25 od 29. t. m. je objavljen »Zakon o začasnem trgovinskem sporazumu med kraljevino Jugoslavijo in republiko Grško« dalje »Uredba o zunanjih tehničnih službi pri upravi banovinskih in dovoznih cest k železniškim postajam« in »Objave banke uprave o pobiranju obvez.« Avtomobilska nesreča trgovskega potnika. V Lukovici se je v torek popoldne ponesrečil 28letni trgovski potnik Jožef Novak iz Ljubljane, Korytkova ulica 23. Novak se je vozil po opravljenih z malim dvosedelnim avtom, kateremu je v Lukovici odskočila pnevmatika, tako da se je avto prevrnil. Pri padcu se je Novak močno pobil po glavi, kjer ima veliko rano. Čez noč je ostal Novak v Lukovici, včeraj pa so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

Iz vlaka je skočila. Z dolenskim vlakom, ki pride v Ljubljano ob pol 16, se je peljala neka mladenka. V St. Lovrencu bi morala izstopiti. Ko je vlak že odpravil iz postaje, se je spomnila, da ni več čas za razgovor s potniki, ampak, da je treba izstopiti. V naglici se odloči, da skoči iz voza. Sopotniki so jo svarili, pa ni nič pomagalo. Pri padcu si je zlomila golenico, da je kost ven pogledala. Vlak se je ustavil in bolnico odpeljal v Ljubljano na kolodvor, odkoder jo je rešili avto odšel v bolnišnico.

Strogi pasji kontumaci je razglašen za ves krški okraj. V škocijanski fari se je pojavil etekel pes, kateri je ogrizel več psov. Bolno žival so ustrelili v Bučki, dne 16. t. m. V koštanjski občini ni bilo nobenega pojava pasje stekline.

Zalostne posledice viharja v Dalmaciji. Iz Splita poročajo: Vihar, ki je divjal pretekle dni, je napravil ogromno škodo na Omiškem polju. Ruval je drevesa s korenino vred. Stoletne oljke je lomil kakor drobne šibice. Žrtev viharja je postal tudi knez Luka Franković. Ker se ponoči ni vrnil domov, so ga sosedi šli iskati. Našli so ga mrtvega pod oljko, ki jo je vihar prelomil.

XI. Redni občni zbor Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin v Ljubljani se vrši v petek, dne 31. marca t. l. ob 7 zvečer v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti.

Popravek k napačni razlagi pravil zavarovanja »KARITAS« na obnem zboru samopomoči hišnih posestnikov v Ljubljani. Ker so na obnem zboru samopomoči hišnih posestnikov, ki se je vršil 28. t. m., nekateri napačno razlagali naša pravila glede mesečnih prispevkov, si dovoljujemo napraviti tozadevni popravek. Mesečni prispevki so pri »KARITAS« stalno enaki. Zavarovana vsota je odvisna od vstopne starosti in od višine mesečnega prispevka. Če se n. pr. zavaruješ s 24. leti, si s stalnim mesečnim prispevkom 20 Din zagotoviš posmrtnino 11.700 Din. Če pa pristopiš kot 54letnik, si s stalno enakim mesečnim prispevkom 50 Din zagotoviš 10.000 Din posmrtnine. Ni torej res, da bi morali člani plačevati vedno večje mesečne prispevke. Mesečni prispevek in zavarovana vsota ostata vedno ista kot ob vstopu. Če pa hoče član mesečni prispevek znižati ali zvišati, se zniža odeno zviša tudi zavarovana vsota. Enoletna karneta se predpisuje osebam, ki so ob pristopu stare 60 let in več. Če taka oseba umrje v čakanem roku, izplača »KARITAS« najmanj to, kar je vplačano. Iz vsega tega je razvidno, da je zavarovanje »KARITAS« najbolj ugodno, solidno in varno zavarovanje, ki nudi članom možnost, da si pravčasno prisrbiijo dostojen pokop in rešijo domače vsaj prvih materijalnih skrbí in težav. »KARITAS«, Ljubljana, valača Vzemajne zavarovalnice.

Izpitji za profesorje srednjih trgovskih šol se bodo vršili 2., 3. in 4. maja 1933. Kandidati, ki žele delati ta izpit, morajo po členu 11 in 12 Pravilnika za polaganje izpitov za profesorje srednjih trgovskih šol (naredba ministrstva za trgovino in industrijo L. št. 35719-N z dne 20. okt. 1932) do 10. aprila 1933 predložiti domačo nalogo in pravilno kolkovano prošnjo, dokumentirano po predpisu členu 14 tega pravilnika. Prošnji, v kateri je treba navesti skupino predmetov in tuji jezik, iz katerega želi delati izpit, se morajo priložiti izvorni ali overljeni dokumenti. Če bodo prošnji priložena spričevala inozemskih šol, je treba priložiti tudi overljeni prevod teh spričeval. V Zagrebu, dne 28. marca 1933. Komisija za polaganje izpitov za profesorje srednjih trgovskih šol.

Zelo razširjeno je napačno mnenje, da hripa nastopa samo ob mokrem in hladnem vremenu. Najnovejša izkušnja so dokazale, da se je v suhem zimskem vremenu še bolj širila ta bolezen. Val hripa, ki je objel naše kraje, se mora resno upoštevati. Nespametno je čakati, da človek oboli. Varovati se treba že pred okuženjem s Panflavin-pastiljami. Človek si s tem prihrani nepotrebne stroške in neprijetnosti.

Aparat za mešanje pudra. Za mešanje pudra so iznašli mali aparat, ki ga imenujejo Mix-Max. Ta aparat temeljito premeša razne nianse pudra in daje mešanici homogeno enotnost. Spodnji del tega »Mikserja« je steklen, torej prozoren in ima v svoji vertikalni smeri malo silo. Zgornji del sestoji iz okusnega japonskega rdečega bakelita, ki tako tesno zapira spodnjo stekleno posodo, da tudi ob najmočnejšem pretresanju ne more izpasti niti prah pudra. Mešanje raznobarnih vrst pudra se izvrši z 2—3kratnim tresenjem posode. Naše dame bodo s tem aparatom lahko mešale ne samo Cocktail-e in nega okusa, marveč tudi lastni, individualno barvani puder.

Očetovo nasledstvo v obliki lepih belih zob lahko ohranite v pozni starosti s stalnim čiščenjem z znano Chlorodont zobno pasto. Poskus Vas bo prepričal. Tuba Din 8.—

Vsak hišni posestnik, ki ima poleg hiše tudi vrt za zelenjavo, cvetlice in sadno drevje, posveča v začetku pomladi največjo pažnjo gotovo obdelovanju in ureditvi svojega vrtička. Zato bo vsak resnično napreden gospodar sežal z zanimanjem po knjižici sadjarskega in vrtnarskega strokovnjaka M. Humeka. Domači vrt se imenuje priročna knjiga, katero bi moral imeti vsak posestnik vrta. V njej najdemo praktična navodila kako vrt uredimo, obdelujemo in krasimo, pojasnjeno s 102 podobama in besedilo in 2 barvnata slika. II. predelana in pomnožena izdaja, Ljubljana, 1931. 234 strani, cena nevezani knjigi je 42 Din, vezani 54 Din. — Tvarina je razdeljena v dva dela: v splošno in posebno vrtnarstvo. V prvem delu razpravlja o ureditvi domačega vrta, o pravi zemlji in gnojenju, gnojilih ter o glavnih vrtnarskih delih. Posebno vrtnarstvo o poglavju o zelenjadstvu, o sadnem drevju na domačem vrtu, o okrasitvi vrta, o gojitvi sobnih rastlin (lončnic) ter na koncu o vrtnarskih opravilih v posameznih mesecih. — Onim, ki se pečajo v glavnem s sadnim drevjem pa priporočamo najboljšo slovensko knjižo o sadjarstvu: Praktični sadjar, ki jo je spisal istokola naš priznani strokovnjak M. Humek. To je zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 24 barvnimi prilozami in 92 slikami v besedilu. Ljubljana 1923, 409 strani in stane vezana 80 Din. — Obe knjigi je založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Moste pri Ljubljani

Sv. misijon pri Karmeličankah. Na pobudo uspešno delujočih cerkvenih organizacij smo imeli v dneih od 25. do 28. marca t. l. v tukajšnjem delu občine ponovitve sv. misijona, ki ga je vodil č. g. dr. Zibert D. J. — Za obnovitev in ohranitev duhovnih sadov zadnjega misijona pred dvemi leti potrebna ponovitve je sedaj dovršena. Upamo, da zrna verskih nauk niso padala kraj ceste ali na cesto samo, marveč da so bila vsejana v rodovitne brazde src zelo številnih udeležencev in da bodo obrodila obilen sad. Prijazna in dokaj prostorna cerkev karmelskega samostana je bila zlasti ob večernih jednatih misijonskih govorih polna pobožnih vernikov, čeprav ni bila po številu prebivalstva prenapolnjena. Kaka stotina mož in žena, zlasti fantov in deklet, bi se bila še lahko stisnila. Pa kaj se hoče. Živimo med številnim proletarijatom na eni in med raznimi Faraoni na drugi strani, kojih srca bodo ostala pač zakrknjena, najsi pride na nje vseh sedmero egiptovskih nadlog. Morda zdrami vse druge iz duševnega spanja v soboto, dne 1. aprila močnejši farni zvon pri Sv. Petru, nego je bil zvonček skromnega in tihega karmelskega samostana. — Ne gledaj na te opazke pa je treba ugotoviti, da je bila udeležba zjutraj pri vseh treh sv. mašah zelo lepa, zlasti — kot že povedano — pa zvečer, tako da smo lahko zadovoljni vsi z g. misijonarjem vred. — K obhajilni mizi je v teh dneh pristopilo izredno visoko število ne samo žensk, marveč tudi moških, kar bodi v posebno čast tudi v tem pogledu naprednim Mostam.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 30. marca: 12.15 Radio kvartet — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, radio kvartet, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Italijanska (dr. St. Leben) — 19.00 Korist rastlinstva: Naše žitarice: Zakaj so žita naša hrana (trgovska stran), prof. Pengov — 19.30 Orgelske točke, svira mons. Stanko Premrl, ravnatelj stolnega kora v Ljubljani — 20.30 A. Foerster: Missa solemnna, za mešani zbor, orgle in orkester, izvaja Slovensko glasbeno društvo Ljubljana, dirigent prof. dr. A. Dolinar — 21.30 Koncert salonskega kvinteta — 22.20 Čas, poročila, plošče.

Petek, 31. marca: 11.15 Šolska ura: Otroci iz predpotresne Ljubljane (g. Josip Lapaine) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet: — 18.30 O trutih in kartelih (univ. prof. dr. Bilimović) — 19.00 Francoščina (prof. Prezelj) — 19.30 Geologija naše zemlje (g. Loize Peterlin) — 20.00 Prenos iz Varšave — 22.00 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi

Petek, 31. marca: Zagreb: 20.00 Koncertni večer, prenos iz Beograda. — Milano: 21.00 Simfonični koncert. — Brno: 20.15 Pester koncert — 20.30 Večer češke poezije. — Stuttgart: 20.40 Koncert vojske godbe. — Toulouse: 20.45 Simfonični koncert. — Leipzig: 20.45 Pester program — 21.45 Pesmi. — Bucarest: 20.00 Simfonični koncert. — Suisse Romande: 21.15 Kabaretni koncert. — Beograd: 20.30 Koncert ork. kraljeve garde. — Rim: 20.45 Pester koncert. — Beromünster: 20.00 »Don Carlos«, opera, Verdi. — Langenberg: 19.45 Prenos iz New-Yorka. — Praga: 21.00 Radio orkester. — Dunaj: 20.00 Koncert. — München: 21.55 Zborovno petje. — Budapest: 19.30 Operni prenos — Ciganska glasba. — Varšava: 20.15 Simfonični koncert varšavske filharmonije.

PALMA

GUMI PODPETNIKE
IN
PALMA GUMI USNJE
ZA PODPLATE

Odporno pri vsakem neuremenem,
poceni, ne drsi, zelo trajno.
Dobi se pri vsakem
čevljaršem mojstru.

JUGOSL. IZDELEK

Naznanila

Francoski institut v Ljubljani opozarja na zanimivo literarno predavanje o Andréju Gideu, ki bo v ponedeljek 3. aprila ob 21 v društveni predavalnici. Predaval bo znani francoski kritik g. Léon Pierre Quint. — Vabimo.

Predavanje v kemičnem seminarju. V petek dne 31. marca ob 18 se bo vršila diskusija o zadnjem predavanju gospoda dekana prof. dr. inž. A. Krala, in sicer v kemični predavalnici Drž. realne gimnazije, Vegova ulica 4.

Geografsko društvo na univerzi v Ljubljani, vljudno sporoča vsem svojim članom, da se vrši njegov redni občni zbor v četrtek v Geografskem inštitutu na univerzi.

Prireditveni odsek krajevnega odbora Rdečega križa v Ljubljani bo imel svojo redno mesečno sejo v petek, dne 31. marca t. l. ob četrti na 7 zvečer v damski sobi kavarni Emona.

Slogaz narodno železničarsko glasbeno društvo v Ljubljani je sklicalo IX. redni letni občni zbor društva za nedeljo, dne 2. aprila 1933 ob 9 popoldne. Zborovanje se bo vršilo v društveni dvorani v Ljubljanskem dvoru. — Odbor.

Občni zbor Jugoslov.-češkoslov. lige v Ljubljani se bo vršil dne 4. aprila ob 20. uri v restavraciji »Zvezda«. — Vabimo vse člane, kakor tudi vse prijatelje češkoslov.-jugoslov. vzajemnosti k obilni udeležbi. — Jugoslov.-češkoslov. liga v Ljubljani.

Kozjanski-planinska podružnica SPD ima redni občni zbor dne 3. aprila ob 14 v prostorih gospe Kristine Span na Planini.

Naše dijaštvo

Duhovne vaje za akademičarke se prično v četrtek, dne 6. aprila ob pol 6 zvečer in se zaključijo v ponedeljek v velikem tednu. 10. aprila zjutraj v uršulinskem samostanu v Ljubljani. — Če bi bila takrat na univerzi še predavanja, se duhovne vaje prično en dan pozneje, 7. aprila ob isti uri in končajo 11. aprila. Za oskrbo za ves čas duhovnih vaj se plača po možnosti 80 Din. — Gospodne akademičarke, ne zamudite lepe prilike, ki se vam nudijo uprav ob začetku svetega leta, jubilejnega leta našega određenja, da obnovite in poglobite v sebi duha Kristusovega! Prijavite se do nedelje 2. aprila vodstvu uršulinskega samostana v Ljubljani.

Na 64. rednem občnem zboru kat. akad. društva »Zarja« 28. marca je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik cand. iur. Gorenjak Ludvik, podpredsednik stud. iur. Glavar Štefan, tajnik stud. iur. Zebot Ciril, blagajnik cand. iur. Kržič Jelko, gospodar stud. iur. Terboča Ludvik, arhivar stud. iur. Savelli Julij, revizorja cand. iur. Kuković Kazimir in cand. iur. Tozon Mirko.

Slovenska dijaška zadruga v Pragi. Radi nesporazuma predsednika Slov. dij. zadruge tov. J. Germa z odborniki je ta podal ostavko. Izredni občni zbor se je vršil v petek, dne 24. t. m. v Akademskem domu. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik: Kozina Branko, ing. e., podpredsednik: Gorup Julij, stud. polit., tajnik I.: Pogačnik J., stud. ing., tajnik II.: Skalar Franjo, stud. for., blagajnik I.: Ozmeč Joško, ing. e., blagajnik II.: Pirc Stanko, ing. e., gospodar: Murko Stanko, ing. e. arb., namestnik: Humek Ljubo, stud. ing. arb., revizorja: Počkar Zdenko, ing. e., Cijan Davorin, med. e.

Cerkveni vestnik

Skupna molitvena ura v stolnici. Drevi od osmih do devetih bo v ljubljanski stolnici zopet skupna molitvena ura pred izpostavljenim Najsvetejšim. Moli se iz »Večne molitve« 12. molitvena ura. Vljudno vabimo še prav posebno ljubljanske moše in mladeniče, da se v obilnejšem številu udeležijo te lepe skupne pobožnosti.

Fantovska Marijina kongregacija Matere dobrega sveta bo imela drevi ob 8 hod v Salezijanskem mladinskem domu na Kodeljevem.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20.

Četrtek, 30. marca: HAMLET. Premijera. Izven. Petek, 31. marca: Zaprtlo. Sobota, 1. aprila: HAMLET. Izven.

OPERA

Začetek ob 20.

Četrtek, 30. marca: Zaprtlo. Petek, 31. marca: Zaprtlo. Sobota, 1. aprila: SAMSON IN DALILA. Red B.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 30. marca, ob 20: FAUST. Red C. Petek, 31. marca: Zaprtlo. Sobota, 1. aprila ob 20: ORFEJ V PODZEMLJU. Red A.

Če bi Napoleon postal ruski car...

Carica je njegovo prošnjo zavrnila

Ko je bil Napoleon še mlad poročnik in je imel upanje v svojo bodočnost, je hotel vstopiti v rusko službo. V arhivu ruskega vojnega ministrstva je ohranjena njegova prošnja na Katarino II, kateri zagotavlja prošle, da »hrepeni po slavi zmagovalnega ruskega orožja v boju z dednim sovražnikom krščanstva, Turčijo«. Pogajanja so se razbila, ker je hotel Napoleon postati takoj »major en chef«, t. j. podpolkovnik. Ponudili so mu samo kapitanski čin, ker je imel malo službenih let in dokaj skromno spravevalo iz kadetnice. Radi odbite prošnje se je izpremenila svetovna zgodovina. Petrogradski uradniki so Napoleonu priporočili več skromnosti, ker se je ponujalo Rusiji veliko inozemskih častnikov...

Raziskovalci, ki zagovarjajo ulogo osebnosti v zgodovinskem razvoju, govorijo celo o »usodni pomoti« ruskega ministrstva. Pristaši nasprotnih mnenj ne marajo ugrabiti o neuresničenih posledicah in trdijo, da bi imela Evropa v splošnem isto zgodovino tudi brez Napoleona. Udeležbe pri svetovnih dogodkih. Seveda je težko zavzeti določeno stališče v tem starem sporu. A nedvomno nudi hvaležno gradivo za pisateljsko domišljijo. Madjarski pisatelj Ivan Fay ga je izbral za zgodovinski roman »General Buonaparte«. Knjiga je res zanimiva, dani analitič zanemarljivosti resnične dogodke.

Avtor pripoveduje o tem, kaj bi se zgodilo, če bi imenovala carica prosilca za majorja.

Napoleon pride v Petrograd, nastopi službo pri gardi, se kmalu nauči ruščine in hitro napreduje v službi. Njegova izredna nadarjenost odgovarja veliki častihlepnosti. V letu Katarinine smrti je Napoleon že general. Prestol zasede umobolni Pavel, ki hoče napasti Indijo. Evropa je pred svetovno vojno. Zarotniki so umorili Pavla. Avtor postavi Napoleona na čelo zarotnikov. Po usodni noči 11. marca leta 1801 odstrani Napoleon prestolonaslednika Aleksandra, oprosti tlačane in spremeni Rusijo v republiko. Seveda dobi naslov prvega konzula. Poznejši razvoj dogodkov odgovarja zgodovinski resnici s to razliko, da prevzame Rusija ulogo Francije. Po treh letih postane konzul že car. Zmaguje po vrsti vse sovražnike. Leta 1812 vkoraka ruska vojska pod Napoleonom v Pariz, a njegov rojak, Korzikanec, zabode carja na ulici, ker je izdal francosko domovino. Iz tega je razvidno, da pripisuje tudi avtor osebnosti dokaj veliko zgodovinsko ulogo. Kajti sicer bi se dalo prej sklepati, da bi najbrž zaključil Napoleon svoje življenje na Ruskem kot malopoznan brigadni ali divizijski general. Lahko bi večkrat premagal Turke in prejel odlikovanja, a to mu ne bi pomagalo do mednarodnega slovesa.

Radi velikega pomanjkanja denarja, ki ga je povzročila finančna kriza, je predsednik Združenih držav Roosevelt ukazal, naj se pričnejo dolarji tiskati kar na debelo. Na sliki vidimo tajnik finančnega ministra James H. Douglas, zakladni tajnik William H. Woodin in Alvin W. Hall, ravnatelj dolarske tiskarne. Z enim samim takim kupčkom bi svojo družino lahko preskrbel za vse življenje.

Cenzorjeva smola

Leta 1843 je »Kölnische Zeitung« priobčila oglaš, k ije delal reklamo prevodu znanega Dantejevega dela »Božanska komedija« (La Divina Comedia). Iz italijanskega je prevedel to delo saški princ Ivan. Znano je, da je delo po svoji osnovi krščansko, cenzor pa je napravil čez oglaš rdečo črto in pripomnil: »Prepovedano je igrati komedijo iz božjih reči.«

Angleški pisatelj G. Bernhard Shaw se v zadnjem času mudi na Daljnem vzhodu. Prišel je na Japonsko, da bi proučil razmere v državi, ki je zasedla Mandžurijo.

Sportnik s 52.000 plače

Znani ameriški sportnik Babe Ruth je podpisal pogodbo za vstop v klub »New-York Yankee Base Ball Club«, v katerem bo igral. Zadovoljil se je z letno plačo — 52.000 dolarjev. Igralec je strokovnjak v igri base-ball. Pogajanja med njim in polkovnikom Kupertom, lastnikom kluba, so se precej zavlekla, ker je Babe Ruth zahteval 60.000 dolarjev plače, medtem ko mu je Rupert ponujal samo 50.000. Končno sta se sporazumela za 52.000. S tem je Ruth izgužil 23.000 dolarjev v primeri s plačo, ki jo je imel L. 1932. Takrat je prejemal 75.000 dolarjev.

Princ leti brezšumno

Angleški prestolonaslednik se zanima tudi za letalstvo in je sam pilot. Naročil si je letalo, ki naj bi letelo brezšumno. Vsi angleški konstrukterji so seveda takoj šli na delo in v rešnici se jim je tudi posrečilo zgraditi letalo, ki leti skoraj brezšumno. V letalu je prostora kar za 12 oseb, s katerimi se princ lahko dvigne v zrak, kadar se mu ljubi. Princu je bilo mnogo na tem, da bi letalo ne šumelo, ker je hotel, da bi se v njem počutil kakor v salonu, v katerem lahko kramlja s svojimi gosti, ne da bi bilo treba pisati besede na listič, kakor se dogaja v navadnih letalnih.

V džeholski deželi, ki so jo zavzele japonske čete, je zavladal strahovit mraz. Toploner kaže 30 pod ničlo. Japonski vojaki so zaviti v posebne kožuhe in se kljub temu s težavo borijo proti hudemu mrazu. Kitajske čete so mnogo slabše opremljene in se zato tudi težje upirajo proti Japoncem.

Nemška vlada je postavila visoke carine na mače veleposestnike. Nove carine so izzvale tudi naš izvoz. Slika kaže protestno zborovanje, ki ga je sklicala kmetijska zveza za vso Holandsko. Razločno se vidi letak: »Ako ne bo kupovali njenih izdelkov, Holandska kmetijska zveza.«

uvoz kmetijskih pridelkov, da bi podprla dohodke, posebno na Holandskem; občuti jih, ki ga je sklicala kmetijska zveza za vso Holandsko. Razločno se vidi letak: »Ako ne bo kupovali njenih izdelkov, Holandska kmetijska zveza.«

V Ameriki se širi komunizem

Nedavno se je vršilo v Newyorku veliko zborovanje intelektualcev, pisateljev, umetnikov, učiteljev, inženjerjev, fizikov, arhitektov, advokatov, znanstvenikov, novinarjev in drugih razumnikov, ki so se navzeli komunističnih idej. Katoliška revija v Newyorku »America« prinaša naslednje podrobnosti o zborovanju:

Malcolm Cowley, pesnik in kritik ter urednik revije »New-Republic«, se je izjavil za komunizem, češ, da kapitalizem uničuje kulturo. Pesnik James Rorty je obsojal telesno bedo in duhovno ponižanje, ki ga je prinesel kapitalistični sistem masam, zato žene kapitalizem razumnika nujno v komunizem. Zborovalci so burno pozdravili profesorja Donald Hendersona, ki je znan kot silen agitator komunističnih nauk v Ameriki. Ta je posebno kritiziral kapitalistični vzgojni sistem, ki pomaga do dobrih mest samo otrokom bogatih staršev. Izdajatelj lista »Freiheit«, M. J. Oldin,

evropski komunist, ki živi v Ameriki od leta 1914, je slavil sovjetsko Rusijo. Novinar Evgen Gordon je govoril v prid inteligence črncev. Po njegovem je komunizem edina rešitev za žrtve kapitalističnega sistema. Nastopil je tudi proti misijonarjem, češ, da so v službi kapitalističnih velesil. Romanopisec Jon Herman je vzkliknil: »Arhitekti in inženjerji morajo pri nas razdirati igrišča za tenis, da lahko živijo. Takšen je kapitalistični sistem. Volite komunističnost!«

Da se je tudi v Ameriki komunizem zelo razširil, pričajo zadnje komunistične demonstracije pred vladno palačo v Washingtonu proti Hitlerju. Zbralo se je okoli 5000 komunistov, ki so strahovito razgrajali proti preganjanju komunizma v Nemčiji. Najboljši zaveznik komunizma je: telesna in duhovna beda in borba proti tej je silno težavna.

Radi protinemške propagande v inozemstvu se je berlinska vlada čutila prisiljena, da predstavi inozemskim častnikom nekaj glavnih političnih voditeljev, ki jih je dal Hitler zapreti. Na sliki: romanopisec Ludvik Renn, avtor knjige »Vojna«, poleg njega Karel von Ossietzky, izdajatelj revije »Die Weltbühne«, ki je bila v zadnjem času prepovedana in znani komunistični voditelj Torgler.

Klub miru

Ko se je nedavno ameriški delegat Norman Dawis odpravil na pot v Zenevo, kjer predstavlja Ameriko na razorožitveni konferenci, so ga novinarji v Rooseveltovi navzočnosti vprašali, ali se morda vpiše v »klub miru«. Vprašanje je slišal tudi Roosevelt, ki se je za zadevo takoj zanimal in prosil pojasnila, za kakšen klub gre. Ko so mu odgovorili, da gre za takozvani direktorij štirih, to je Anglije, Francije, Nemčije in Italije, ki naj bi skrbel za mir Evrope, se je Roosevelt nasmehnil in vprašal: »Koliko znaša članarina za ta klub?«

Moda je uničila kače

Kačja koža se v zadnjem času zelo rabi za izdelovanje modnih torbic in za okraske čevljev. Povpraševanje po kačji koži je tako veliko, da so se vrgli lovci kač s podvojeno silo nanje. Zadnje čase poročajo iz Afrike, da so lovci skoro iztrebili kače z lepo kožo.

Begunci s hudičevega otoka

Prebivalstvo brazilskega otoka Trinidada je moralo lani sprejeti nad sto beguncev iz francoske kaznilnice na Hudičevem otoku. Nesrečni, popolnoma izčrpani ljudje so naredili do 2000 km dolgo pot preko oceana, kjer so ogrožali njihove male čolnike neštevilni morski psi. Na Trinidadu so begunci izven nevarnosti. Brazilija ne more izročiti nobenega begunca »ručgače, kakor po zamudnem sodnem postopku, a francoska vlada ne mara aličnih pravi, ker preveč stanejo. Toda otočani ne vedo, kaj bi počeli s kaznjenci, ki so skornj podvojili prebivalstvo Trinidada. Na otoku ne dobijo nobenega zasluga, a v oceanu bi bili izročeni žalostni smrti. Kljub temu so odrinili zopet številni begunci na morje v upanju, da bodo srečali usmiljenega kapitana, ki jih bo zapeljal do oddaljene afriške obale. Na Trinidadu dobivajo zalogo pitne vode in kruha, ponekod tudi obleko, in zopet morajo tvegati življenje.

Oj zlati čas zdaj pivcem pride

Neki gostilničar na Grškem je prišel na originalno misel: Njegovi gostje ne plačajo več vina, pač pa plačajo okoli 7 Din za vsako uro, ki jo prebijejo v gostilni. Med tem časom se ga lahko napijejo, kolikor se ga upajo nesti. Bog ne daj, da bi ga naši gostilničarji posnemali.

Zalozniški strojevodja si je kupil avtomobil.

Trgovanje z vložnimi knjižicami

Kakor smo že poročali, je g. senator Ivan Hribar vložil predlog zakona proti odušerškemu trgovanju s hranilnimi vlogami. Načrt zakona se glasi: 1. Kdor si s kupovanjem terjatve, ki so nastale iz hranilnih vlog ali vlog na tekoči račun pri denarnih zavodih, ki imajo uredbo po (znanem) čl. 5 in uredbo po paragrafu 6 zakona o zaščiti kmeta, pogodi zase ali za koga drugega prekomerno imovinsko korist izkoriščajoč pomanjkanje likvidnih sredstev na denarnem trgu, se bo kaznoval po čl. 357 kazenskega zakona. 2. Kdor se s sklepanjem takih pogodb bavi obtrnoma, bo kaznovan po čl. 359 kaz. zak.

Deln. dr. pivovarne Union izkazuje za preteklo poslovno leto 1931—1932 (od 1. sept. 1931 do 1932) izgubo v znesku 0.53 milj. Din, dočim je bilo v prejšnjem poslovnem letu 1930—1931 izkazanih 2.74 milj. čistega dobička na glavnico 24 milj. Poslovni rezultat 1931—1932 je pripisoval velikemu zmanjšanju konzuma piva v Sloveniji (za približno polovico).

Avstrija se ne boji objaviti pravih tečajev šilinga. Kot znano, datira kriza avstrijskega šilinga že iz leta 1931 s padcem Kreditanstalta. V letu 1932 je prišlo do znatnega padca šilinga. Narodna banka pa je notirala tečaje inozemskih valut po oficijelni pariteti, čeprav je ves svet vedel, po katerem tečaju so se trgovale tuje devize in koliko se je dobilo za šiling v inozemstvu. Sedaj pa je konec temu in borze notirajo tečaje v zasebnem klinkingu. To so povprečni tečaji. Za Zagreb-Belgrad je bila zabeležena prvi dan notica 11.52. Poleg tega so Avstrijci začeli tudi objavljati tečaj zlatega šilinga na podlagi tečaja zlata v Londonu 1 zlati šiling notira sedaj na Dunaju 127.49 šilinga.

Vojvodinske banke v 1. 1932. Trgovska in obrtna banka v Novem Sadu izkazuje za leto 1931 zmanjšanje vlog od 130.6 na 73.65, upnikov od 7.3 na 0.6 milj. Nove vloge vodi banka posebej: 22.6 milj. Banka ima blagajne, den. zav. in blag. zapise. Narodne banke za 22.5 (22.2) milj. Novih posojil je dala na prvovrstno garancijo 2.7 milj. Čisti dobiček se je zmanjšal od 3.2 na 2.4 milj. Din. — Pančevska ljudska banka izkazuje zmanjšanje vlog od 110.4 na 87.5 milj. pri skoraj neizpremenjenem reeskontu. Med aktivni so se zmanjšale skoro vse večje postavke. Čistega dobička je a prenosom vred le še 0.3 milj (1.5 milj). Glavnica znaša 10 milijonov dinarjev.

Čakovsko-medmurska hranilnica je dobro prebrodila krizo. Blagajniška imovina z žiro računi itd. znaša 4.9 milj. pri bilančni vsoti 28.7 milj. Vloge ob lani padle od 25.6 na 24.7 milj. Reeskontirala je banka 0.7 milj. garancijskih menic.

Vpis v zadržni register: Vzajemno-podporna Čebelica v Ljubljani, r. z. z. o. z. (načelnik Sedej Lovro).

Potrjene poravnave: R. & Z. Pajk, izdel. moškega perila v Celju 20% (v konkuri); Uršič Anton, trgovec v Laškem z 30% (v konkuri); Lasan Jurij, posestnik in gostilničar na Jesenicah; Stare Franc, lastnik hotela »Olympia« na Bledu; končane pa so poravnave: Barbara Ciber, trgovka v Ljubljani; Smale Ivan, posestnik in prot. trgovec v Novem mestu; Jurčec Franc, posestnik in klobučar v Krškem.

Občni zbori: Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev, r. z. z. o. z. v Ljubljani 9. aprila ob 9; F. Heinrich, tečna industrija d. d., Škofja Loka 12. aprila ob pol 5; Saturnus, d. d. za industrijo pločevinastih izdelkov, Ljubljana 12. aprila ob 15 v Zadržni gosp. banki; Slovenska banka, Ljubljana 12. aprila ob 17.

Vpisi v trgovski register: I. Novak nasl. Ramoš in drug. d. z. o. z., Celje (15.000 Din, Ramoš Franc in Strukelj Josip); Plevanč Karol, mestna pekarna v Laškem; Komisija in trgovina z usnjem Union, d. z. o. z., Ljubljana (6.000 Din; posl. dr. Pleša Pero, Linkmayer Marjan); Narodni magazin, splošna tekstilna d. d., podružnica Ljubljana (centrala Belgrad, sopodpisnik ljub. podružnice Heisch Edvard); Ornik & Mitrovič, cneh. tkalnica, barvarna in apretura, Otiški vrh.

Konkurz. Razglašen je konkurz nad premoženjem Celestine Glavnik, trgovke s sadjem v Ljubljani. Konkurni sodnik Anton Avsec, upravniki odvetnik dr. Dinko Puc. Prvi zbor upnikov 1. aprila, prijavni rok do 30. aprila, likvidacijski narok 6. maja ob 9 dopoldne.

Boj proti kartelnim cenam na Poljskem. Kakor poročajo iz Varšave, je polska vlada izjavila, da je njena akcija za znižanje cen industrijskih proizvodov imela uspeh. V zadnjem letu so skoro vsi izdelki železne industrije padli v ceni za 12—15%, nadalje so se znižale kartelne cene za končne izdelke kovinske industrije, za izdelke kemične in papirne industrije. Končno so se znižale cene premoga za 17—20%. Sedaj bočejo znatni znižanja cen elektrike in plina po vsej Poljski. S temi ukrepi za znižanje cen pričakuje poljska vlada izboljšanje položaja kmetijstva, ki je moralo svoje proizvode plačevati predrago. S tem se bo dvignil tudi poljski izvoz.

Borza

9. marca.

Denar

Danes na ljubljanski borzi ni bilo deviznega prometa. V tečajih je omeniti, da so ostali neizpremenjeni: Bruselj, Curih, London, Praga in Trst, popustila sta Amsterdam in Berlin, znižala sta se pa New York in Pariz. Tudi v Zagrebu ni bilo deviznega prometa.

Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 8.80, 8.90, v Zagrebu po 8.53, v Belgradu je notiral 8.55—8.60. Grški buni so v Zagrebu notirali 37.50—38.50 (38), v Belgradu 38 bl.

Ljubljana Amsterdam 2314.71—2326.07, Berlin 1367.04—1378.44, Bruselj 800.24—804.18, Curih 1108.85—1118.85, London 195.97—197.57, New York 5723.53—5751.79, Pariz 225.79—226.91, Praga 1970.67—171.53, Trst 204.35—206.75.

Curih, Pariz 20.3725, London 17.70, New York 518.75, Bruselj 72.25, Milan 26.60, Madrid 43.85, Amsterdam 208.85, Berlin 123.575, Dunaj 72.97 (57.10), Stockholm 93.70, Oslo 90.60, Kopenhagen 79, Sofija 3.70, Praga 15.40, Varšava 58.10, Atene 2.92, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.08, Helsingfors 7.82.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za vojno škodo čvrstejša, dočim so dolarski papirji bili nižji kot včeraj. Promet je postal znatnejši in je znal na zagrebški borzi: 300 kom. vojne škode, 7% Bler 6000 dol. in 7% pos. Drž. hip. banke 3000 dol.

Ljubljana, 7% inv. pos. 43—44, vojna škoda 180—182, 6% Bler, pos. 37—38, 7% Bler, pos. 34—35, 7% pos. Drž. hip. banke 40—41, Trboveljska 150 bl.

Zagreb, Drž. papirji: 7% inv. pos. 42.50—43.50,

3. Kdor v listih objavlja, da kupuje ali prodaja terjatve, ki imajo podlago v hranilnih vlogah v smislu čl. 1 zakona, bo kaznovan po § 357 kaz. zak. 4. Lastniki listov, v katerih bi bile tiskane objave v smislu čl. 3 tega zakona, bodo za vsako tako tiskanje kaznovani z globo 1000 Din. 5. Odredbe § 1. in 2. tega zakona bodo veljale za čas, ko bo veljala uredba ministrskega sveta z dne 26. dec. o izplačevanju vlog pri denarnih zavodih. 6. Zakon stopi v veljavo, ko se objavi v SI novinah, obvezno moč dobi 15 dni po tem.

agrarij 22—24, vojna škoda 182—184 (180), 4. 178—181 (180), 6% begl. obv. 30.50—31.50, 8% Bler, pos. 36.50—37.50, 7% Bler, pos. 34.50—35.50 (34.50, 35), 7% pos. DHB 40.50—41 (40.25). — Industrijske delalce: Priv. agr. banka 191—194, Nar. sum. 25—26, Guttman 100 bl., Seđerana Osjek 110—140, Impex 55 den., Isia 30 bl., Trboveljska 185—150.

Belgrad, Narodna banka 3380 bl., Priv. agr. banka 191—192 (198, 192), 7% inv. pos. 42—43, vojna škoda 181—182 (181), 6% begl. obv. 31—31.50 (31.25, 30.50), 7% Bler, pos. 34.50—35.50 (35), 7% pos. DHB 41—42 (42, 41.50).

Dunaj, Don. sav. jadr. 56.50, Alpine 11.51, Trboveljska 14.62.

Žitni trg

Kakor v ostalih trgovskih panogah vlada tudi v žitni trgovini zatišje. Stagnacija je splošna in cene so neizpremenjene. Za pšenico zahtevajo tele cene v Vojvodini: 77—78 kg težko 220, 75—78 kg težka se nudi po 208—210, še cenejša je 73 kg težka. Nasprotno pa se za boljše kvaliteto banaskega blaga (73 kg) zahteva 215 V koruzi v Sloveniji ni kupitve, ker prihaja blago na občine, ki ga prodajajo. Izvoza je nekaj in se trguje zanj na bazi 65 pariteta Indijca. Drugače stane koruza 62.50—67.50 po postajali, na bam. postajah celi 61. Moka notira po znamki 355—370, slabši mlini pa prodajajo blago tudi po 345. Ječmen notira: 65—66 kg 105—110, 67 kg 115, pivovarski je primerno dražji.

Novi Sad. Vse je neizpremenjeno. Tendence mirna. Promet 43 vagonov.

Budimpešta. Tendence prijazna. Promet slab. Pšenica: maj 13.85—13.93, zaklj. 13.90—13.92, okt. 12.20, zaklj. 12.18—12.20; rži: maj 7.80—7.90, zaklj. 7.89—7.90; koruza: maj 7.19—7.20, zaklj. 7.19—7.20, julij 7.76, zaklj. 7.76—7.77.

Živina

Mariborski sej. Prignanih je bilo 11 konj, 9 bikov, 110 volov, 316 krav in 14 telet; skupaj 460 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 3.50—4, poldebili 2.50—3.25, plemenski 2—2.75, klatve krave debele 2.25—3.50, plemenske 1.50—2.50, klobasarije 1—1.50, moizne 1.50—2.75, breje 1.50—2.75, mlada živina 3.50—4.50, teleta 4—5 Din. Prodanih je bilo 290 kom. Mesne cene: Volovsko meso 1.8—10, II. 6—8; meso od bikov, krav, telic 4—6; telečje meso I. 10—14, II. 6—8; svinjsko meso sveže 8—16.

Sport

CROSSCOUNTRY ZA DRŽAVNO PRVENSTVO.

Letošnje državno prvenstvo v crosscountryju se vrši dne 2. aprila v Mariboru na igrišču Železnica. Lansko tekmovaljevo moštvo v tej panogi se je vršilo prvič — kakor znano — na ljubljanskem stadionu, a drugič pa v Zagrebu, kjer si je primorjanske šestorica (Kreva, Kovačič, Slapničar, Zorica, Perko in Truč) priborila prvenstvo moštvo. Haskovec Tučan si je pa kot posameznik v Ljubljani priboril naslov državnega prvaka.

Tudi letos bo borba zelo ostra: kajti Primorje in Ilirija, ki sta lani zasedla prvo, odnosno drugo mesto, bosta šla tudi letos z nezmanjšano voljo in pripravljenostjo v boj. Konkurenca bo velika, ker bodo poleg omenjenih dveh klubov tekmovala tudi moštva Železnice, Rapida, Maribora in Maratona iz Maribora ter Concordije, Haska in Maratona iz Zagreba tako, da bo startalo vsega skupaj najmanj 60 atletov. Vsi klubi, zlasti pa ljubljanski in zagrebški se z mrzlično naglico pripravljajo na to srečanje. Jasno, da tudi mariborski klubi ne bodo hoteli zaostajati, osebno se zato, ker se borba vrši na njihovih tleh. Najvarnejši konkurent iz naše severne prestolice bo vsekakor Maratonec Grmovšek. Nikakor pa ne bodo dopustili Tučan, Kreva, Sporn in drugi, da bi se kdo pred nje plasiral.

Borba bo vsekakor ostra in zelo zanimiva in nikomur ne bo žal, ki si jo bo ogledal. Zato naj prihodnjo nedeljo vsakdo pohiti na novo igrišče Železnice v Mariboru, da prisostvuje tej plemeniti in izredno zanimivi tekmi.

TEŽKA ATLETIKA.

Težkoatletski sport je pri nas še zelo malo poznan. V drugih evropskih državah kakor v Avstriji, Nemčiji, Čehoslovaški, Finski itd. je visoko čislani in zanimanje zanj prav nič ne zaostaja za drugimi sportnimi panogami. Uspehi bi bili v tej sportni panogi tudi pri nas večji, če bi ji posvetili malo več pažnje. Saj imamo Slovenci odlične zastopnike in buditelje tega sporta v znanih imenih gg. Kandareta, dr. Šarabona i. dr.

Da bo pa tudi naše ljudstvo spoznalo te telesne vaje, si je nadela agilna težko-atletika sekcija SK Ilirije nalog, da bo med drugim propagirala ta, zlasti za naše fante primeren sport tudi izven svojih klubskih vrst. V to svrhu je imela že več zelo uspešnih propagandnih nastopov v ljubljanski okolici. Sličan nastop priredi omenjena sekcija prihodnjo soboto ob 8 zvečer v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, kamor so najljubšeje vabljeni vsi, zlasti pa sportniki.

★

Razpis prvenstva mesta Celja v table-tennisu za leto 1933. SK Jugoslavija v Celju razpisuje prvenstvo mesta Celja v table-tennisu za leto 1933, ki se bo vršilo dne 2. aprila 1933 v Celju. Pravico sodelovanja imajo vsi verificirani in ne-verificirani igralci. Tekmuje se v disciplini: singl gospodov, za prvenstvo mesta Celja ter za prehodni pokal SK Jugoslavije. Pokal preide v last po trikatni zaporedni ali petkatni zmagi v presledkih. Igra se, ako se prijavi 10 ali manj igralcev po sistemu vsak z vsakim, ako se pa prijavi več igralcev pa po Cup best of five, zadnja četvorka pride v finale in igra po sistemu na točke. Tekmuje se po pravilih JTTS. Začetek ob 8 zjutraj v Ljudskem domu. Prijave s prijavino 10 Din je poslali na naslov: TS Jugoslavija, Celje. Vodniška ulica 2 do pol 8 zjutraj dne 2. aprila. Zadnji dan se sprejemajo prijave od 7 do pol 8 samo na prostoru turnirja. Drugi in tretje plasirani dobi nagrado.

Tako vreme škoduje Vaši koži!

Vendar se prav lahko obvarujete z Nivea-kremo! Nadgrnite si t-meljito vsak večer pa tudi po dnevu. Preden gresite na prosto, roke in obraz z Nivea-kremo. Tako Vam ostane koža nežna in prožna, odjorna proti vetru in vremenu ter dobi ono milino in svežost ki jo vsi tako ljubimo pri mladini.

Sami dobro veste: nobene druge kreme ni, ki bi vsebovala eucerit in zato se Nivea-krema ne da naenostiti.

NIVEA-KREMA:
V dozah po Din 6—, 12—, 25—,
v tubah po Din 12— in Din 17—.

KULTURNI OBZORNIK

Slovenski Hamlet K današnji premiieri

Drevi se bo v dramskem gledališču vršila premijera Shakespearejevega Hamleta v novem Zupančičevem prevodu in novi inscenaciji. Po nekaj letih, kar Hamleta ni bilo na vzponu našega Narodnega gledališča, bo občinstvo imelo spet priliko videti na odru to največje delo svetovnega dramskega slovstva, ki je postalo pri nas že tako popularno in priljubljeno, da je po besedi nekoga Hamlet ena najbolj priljubljenih slovenskih ljudskih iger.

Hamlet in Shakespeare imata pri nas že davno tradicijo. Pred več kot tridesetimi leti so v tedanje in deželno gledališču igrali Hamleta z Innemannom v naslovni vlogi in v njegovi režiji, gostoval pa je tudi znameniti zagrebški igralec Fijan. Pozneje je Hamlet za daljšo dobo prišel s slovenskega repertoarja, dokler ga ni tik po prevratu obnovil Nučič. Tedanja uprizoritve je izpričala, da je slovensko občinstvo vredno in sposobno dostojnega, visoko umetniškega teatra. K predstavam Hamleta je bil silen naval. Leta 1922 je Hamlet prišel v novi režiji prof. Šesta in z Rogozom v naslovni vlogi na oder in tedaj je skozi par sezon vzdrževal doživljaj 50 predstav. Tedaj je Hamlet našemu gledališču in našemu občinstvu postal to, kar danes je: resnično je v nekem plemenitem pomenu besede postal slovenska nacionalna, ljudska igra. — Nič manjšega uspeha ni Hamlet dosegel v Mariboru, kjer je naslovno vlogo kreiral Bratina.

Dasi je Hamlet tako zavoljo svoje odrske tehnike, kakor tudi zaradi svoje izredne, ženišalne umetniške višine za gledalce, za režiserja in za igralca ena najtežjih nalog v svetovnem repertoarju, vendar se na Slovenskem niti nekateri ljudski in podeželski odri niso ustrašili, vstajati ga v svoj program. Igrali so Hamleta v Trnovem, Novem mestu, Trzinu, Zireh, pa brez dvoma še kje drugje, saj skoraj ni pri nas večje vasi, ki ne bi imela svojega odra s pognanim režiserjem, ki si upa segniti tudi na najvišje police dramske kujevnosti. Še bolj kakor Hamlet so podeželskim odrom priljubljena nekatera druga Shakespearejeva dela (Kar hočete, Komedia zmehnjav), ki se pogosto javljajo na njihovih vzešnjah. Pred kakšnimi osmimi leti so dijak v ljubljanski škofjski palači uprizorili Makbetha ter so z uprizoritvijo dosegli tudi umetniško prav lep uspeh.

V Debečevski režiji nastopa Hamlet pri nas novo fazo. Kot režiser se Debevec rad giblje v smeri duhovne, tragične igre in tako je bilo vse njegovo dosedanje delo v drami nekakšna smotrna priprava za veliko, največje naloge, postaviti Hamleta na oder. Hamlet, ta stara, čudovita tragedija, ki je vanjo položeno toliko etične uporne moči in toliko brezprimerne, božje plemenskega zanosu, da bo ostala umetniško nedosegljiva pač do konca dni, bo brez dvoma izpričala tudi s to novo uprizoritvijo, da sloves slovenskega občinstva glede na Shakespeareja ni pogrešen in da naš gledalec še zmerom vzdrži svojo mero tudi ob največji umetniški sveta.

Naši grafihi v tužini

Redke so prilike, ko se lahko dostojno pokazemo v inozemstvu. Da pa smo ravno v slikarstvu sorazmerno visoko, so potrdile nekatere razstave jugoslovanske likovne umetnosti zadnjih let, ko smo marsikod delovali kot odkritje. Zato je treba razstavo jugoslovanske grafike v Saarbrückenju, ki bo odprta v aprila, kar najtopleje pozdraviti.

Razstavo jugoslovanske grafične umetnosti v Saarbrückenju prireja Državni muzej istotam. Njegov ravnatelj, dr. Fritz Groenig, se namreč zelo zanima za nas. Največ zaslug za pripranje te razstave pa gre Jugoslovani in članu saarske vlade dr. Milovanu Zoričiču, ki je storil mnogo korakov, da do te kulturne manifestacije pride. Zastopana je mlada generacija jugoslovanskih grafikov. V celoti bo razstavljenih 310 del 42 umetnikov. Pripravljalna dela doma vodi znani zagrebški slikar Tomislav Krizman. V ponedeljek 27. t. m. so bila dela (v zgoraj navedeni količini) poslana v Saarbrücken. Slovensko grafično umetnost zastopajo sledeči umetniki: Jakac, Justin, Kos, Kralj, Piščanec, Stiplovič in Zupan. Od Srbohratov naj omenim glavne predstavnike, ki so: Gecan, Crnčić, Kirin, Gvozdenović, Krizman, Kljaković, Andrejevič-Kuhn, Meštrovič, Milosavljevič, Tabaković, Ružička, Trepeš in še nekateri manj znani. Na prvi pogled je vidno, da je pravzaprav Srbov zelo malo v tej vrsti. Res je, da je pri Srbih grafika sorazmerno daleč mlajšega datuma in manj razvita kot pri Slovencih in Hrvatih, vendar bi Balaz in Ivanović (Ljub.) morala biti vsekakor zastopana.

Ta razstava bo kulturna manifestacija v večjem stilu, čeprav mesta, v katerih bo razstava prirejena, niso velika. Razen slikarskih del je za razstavo pripravljene tudi precej etnografskega in folklorističnega materiala, ki bo še bolj poživil vtis umetniških del. Omenjam, da bo iz Saarbrückena razstava premeščena v Metz in Strassburg. Otvoritev v Saarbrückenju se bo vršila v prvih dneh meseca aprila.

★

Illa Erenburg je napisal novi roman o življenju sovjetske mladine. Imenuje se »Drugi dan«. Fragmente iz tega romana (ki seveda še ni izšel) ponatiskujejo nekatere pariške revije.

Calderonove „Skrivnosti svele maše“ na rokodelskem odru

Oder katoliškega društva rokodelskih pomočnikov zasluži vse priznanje, saj skoraj ni nedelje, da ne bi videli na njem spretnih igralcev, ki od nastopa do nastopa vidno rastejo v svoji gledališki moči. V letošnji sezoni so se postavili že s petnajstimi predstavami. Predstave rokodelskega odra so vedno smotrene in času odgovarjajoče. Tako je tudi zadnja predstava v nedeljo bila kakor nalašč za resni postni čas. Občinstvo je napolnilo dvorano in radovedno pričakovalo, kako bodo podali Calderonovo versko igro, ki je za vzporeditev nevarna in zahteva res izvežbanih igralcev. No, člani rokodelskega odra poznajo Calderona, saj so ga že pred leti menda prvi spravili pri nas na oder (»Stanovitni kraljevič«). Tudi »Skrivnosti svele maše« so se jim posrečile. Ko je izvenela overtura domačega orkestra, se je dvignil zastor in Fr. Bajec je kot prolog pojasniti vsebino Calderonovega dela, kako se v njem prikazuje ob skrivnosti maše svetovna zgodovina od Adama do sodnega dne. Za skrivnostnoresnim prologom se je začela prava igra. Pred notranjim zastorom sta se pojavili Nevednost in Modrost. Nevednost bi se rada poučila o skrivnosti maše in nebeska Modrost ji jo je razložila, a ker je beseda premalo, ji s svojo nebesko močjo odpre oči, »da izginejo pred njo meje prostora, časa in snovi, da vidi in razume to skrivnostno resnično, nezakrito, v polni luči. Ob glasovih katedralskih zvonov se je razmaknil notranji zastor in oltarju na sredini odra se je približal Adam, katerega pristopne molitve je spremljal zbor angelov v tretjem delu odra v ozadju, obenem pa še moški zbor iz spodnjega konca dvorane, ki je lepo spremljal glavne dele daritve z mašnimi pesmimi pod vodstvom prof. M. Bajuka. Za Adamom, ki je bil v vsem svojem pojavu kar dober, je Mozes nadaljeval z očitno besedo vstopne psalme, v katere je posegal angelski zbor s presunljivim kirijem, nakar se je pojavil v naševini Janez Krstnik, proslavljajoč Njega, ki prihaja v spremstvu Janeza Evangelista — zastopnika apostolov — ob slavo-spevu angelov. Istočasno se pojavita Judovstvo in Poganstvo, ki sta ju igralca prepričevalno živila, in udarni Savel, ki je kot Pavel pokazal svojo posvečeno borbenost in poln vere bral svojo epistolo. Kristus je bila v stasu in glasu sama milina in dobrot do zadnje besede v napovedi poslednje sodbe, ko je spregovorila pravica, da je zabolelo. Evangelistov lik je bil lik učenca ljubezni v vsem njegovem javljanju, ko je bral začetek svojega evangelija in ko je molil s Pavlom veroizpoved in še ko je spremljal z vsemi Gospoda od darovanja v trpljenje. Bistvene skrivnosti maše — povzgojvanja in tudi obhajila Calderon ni postavil na oder. V svetem strahu pred Skrivnostjo skrivnosti pusti, da ob nenavadnih naravnih pojavih slutimo in čutimo veliko skrivnost odrešne žrtve, o kateri v grozi pripoveduje Judovstvo in kaže istočasno Modrost na dejstva v luči maše sveta. V to močno razgibanu sceno se vrne vstali Zveličar z vsem spremstvom in konec izveni v razkritje dni, ki pridejo, ko poteče polnost časov in bomo zaislali zadnji evangelij — poslednje sodbe. — Kakor v odgovor sklepnemu pozivu Modrosti je čudoviti misterij zaključila krepka pesem naših dni: »Povsod Bogal...«

Režija, inscenacija in vsi igralci in igralke zaslužijo polno priznanje. Škoda le, da niso nastopili že na praznik in z repizo v nedeljo, ko zaradi misijona prihodnji nedelji ne morejo več nastopiti. Mnogi, mnogi bi gotovo še radi videli to Calderonovo vvedelo verske igre.

★

Veliki narodni glasbeni festival v Revlju, glavnem mestu estonske republike, se bo vršil od 23. do 25. junija. To bo nekakšna narodna manifestacija Estoncev, ki bodo ob tej priliki pokazali tujcem vso svojo narodno bit, katere se na zunanji pač najbolj javlja v narodni pesmi in noči. Nastopilo bo nad 20.000 pevcev s 653 pevskimi zbori. Poleg narodne pesmi bodo pokazali ti zbori tudi najlepše kompozicije svojih domačih ustvarjalcev.

Knut Hamsun: Viktorija, zgodba o ljubezni. Poslovenil Ludvik Mrzel. Izdala založba »Evalita« v Ljubljani. — Norveški romanopisec Knut Hamsun, čigar sloves se je razširil po vsej Evropi in čigar vpliv je segel že tudi med slovenske mlajše literate, je izdal celo vrsto velikih del, od katerih so nekatera že tudi v slovenski jezik prepešnjena, n. pr. »Blagoslov zemlje«. Pričujoča zgodba je delo elabse kvalitete, vendar priča o pisateljevi psihološki moči, ko je zajemal iz dna človeških duš. Knjiga je prevedena v lepo slovenščino.

Nova zadržna knjiga. Te dni je izšla v Sarajevu knjiga z naslovom »Pod zastavom dušnih bojov«, ki jo je napisal Nikola Jarak. Ta knjiga obsega pet večjih poglavij: Osnovni pojmi o zadržni organizaciji, Zadržna organizacija in njihova razdelitev po vrstah. Poroji za uspeh zadržnih organizacij, Mednarodne zadržne organizacije. Pogled v zadržno bodočnost. Med poglavji se vrste portreti in slike iz svetovnega zadržnega pokreta. Knjiga stane 10 Din in se dobi pri pisatelju: Sarajevo, 5.

Esperantski prevod Cankarjevega »Hlapca Jerneja« je že pripravljen in v kratkem izide. Delo je prevedel dr. Jakob Stefančič v Belgradu. Istotako se pripravlja prevod Mažuraničeve »Smrti Smail-age Čengela« na esperanto. Oba prevoda spadata v program proslave mednarodnega esperantskega kongresa, ki bo letos v Belgradu.

V založbi »Nolit« je izšlo v arbohrvaškem prevodu najnovejši Sinclair Lewisovo delo »Ann Vickers« (preveda Stana Oblakova). Zanimivo je, da je prevod izšel istočasno s prevodi v drugih svetovnih jezikih in originalom. Pravijo, da je to najdržnejše Lewisovo delo. V maju pride Lewisov jetno v Jugoslavijo (udeležil se bo kongresa PEN-klubov v Dubrovniku).

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka peltina vrstica po Din 2:50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Zastopnik

krajevni, agilen, se sprejme za prodajo sezonskih predmetov za Ljubljano in vse večje kraje Dravske banovine. Pismene ponudbe z navedbo referenc je nasloviti na Publicitas d. d., Zagreb, Ilica 9 pod »Zastopnik S-F«.

Službe iščejo

Prodajalka

želi premeniti mesto. Pomagala bi tudi v gospodinjstvu. Naslov: Ferdo Gospodarič, Mirna. (a)

Službo dobe

Več pomočnic

sprejme Josipina Molan, modni atelje, Ljubljana, Krekov trg 11. (b)

Poslovodja

za veliko pekarno v Zagrebu se takoj sprejme. Pismene ponudbe na Publicitas, Zagreb, pod »Poslovodja 33.594« 3479. (b)

Poizvedbe

Izgubila se je psica volčje pasme, 6 mesecev stara, z znamko 497. Od dati jo je: Sv. Petra cesta 67, Kačar. (c)

Čitajte in širite »Slovenca«!

Vajenci

Učenko

ki je dovršila meščansko šolo, zmožno slovenščine in nemščine v govoru in pisavi, sprejme trgovina mešanega blaga V. Zottl, Vojnik pri Celju. (v)

Učenca

pridnega in vestnega — sprejme večja trgovina z mešaním blagom na deželi. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Priden učenec« št. 3501. (v)

Stanovanja

ISČEJO:

Stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami išče mirna stranka za maj ali pozneje, najraje v centru. — Ponudbe s ceno na upravo »Slovenca« pod: »Vesten plačnik«. (c)

ODDAJO:

Stanovanje

sobo in kuhinjo oddam takoj. Črnuče 68. (d)

Vnajem

S 1. aprilom oddam že 40 let obstoječo trgovino z mešaním blagom, na deželi, s stanovanjem, samcu ali samici, z zalogo; potreben kapital 17.000 Din. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3511. (n)

Denar

Vložne knjižice

kupite ali prodaste najbolje pri Komand družbi M. JANKOLE, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. II. Telefon 30-52. (d)

Brezobrestna posojila za nakup premičnin in nepremičnin, doto, razdolžitve itd., proti poročitvu, zasnabi ali vknjižbi dajejo: »Kreditne zadruge«, Ljubljana, pp. 307. Sprejmejo zastopnike.

Glasba

Harmonije in pianine kupite najceneje, tudi na obroke v trgovici Ivan Kacin, Domžale. (g)

Auto-motor

Avtomobile

prvovrstne »Renault«, najekonomičnejše, nove, rabljene, rezervne dele nakupite pod ceno: Cesta na Rožnik 19. (f)

Izpadanje las

bolečine lasišča, temena, prhljaj, srbež in drugo preneha hitro in zanesljivo, lasje se zopet zarastejo, prhljaj in srbež izginejo, če uporabljate RASTLINSKI IZVLEČEK IZ KOPRIV

Stekleničica 20 Din. Proizvaja in razpošilja stara. L. 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulić, Zagreb, Dolac kraj tržnice.

Pohištvo

Samsko spalnico novo, 7 komadov prodam za 1200 Din. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 3525.

Spalnice

pleskane, kompletne, s psiho in ogledalom 2000 Din, omare, pleskane 400 Din, postelje, plesk. 200 Din. V zalogi imam vsakovrstne moderne spalnice po najnižjih cenah. Sprejemam naročila.

Andlovic,

strojno mizarstvo, Ljubljana, Komenskega ul. 34.

Kupimo

Stara kolesa

kupujem. Avsenek, Poljanski nasip 52. (k)

zlatu kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3. (t)

Obrt

Slamnike

vsakovrstne borte šivam na stroj. Modistinjam popust. Popravila točno in poceni. Salon »Mia«, Florjanska ul. 6. (t)

Lanene tropine

in druga krmila undi natcenel. Veletrgovina žita in moka. A. VOLK, LJUBLJANA Realizna cesta 24

Žične posteljne vloge

in zložljive železne postelje izdeluje najceneje ter sprejema iste v popravilo Pavel Strgulc, Gosposvetska cesta 13, Kolizej, Ljubljana. (t)

Konfekcija — moda najboljši nakup. — Anton Presker Sv. Petra c. 14, Ljubljana (f)

Vrtnice

nizke, v novejših krasnih barvah, 10 grmičkov Din 60 — razpošilja vrtnarstvo »Jemec«, Maribor. l

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trvdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Gorenjski

semenski krompir

beli »Onelda« in zgodnji »Rožnik« dobavlja po ugodni ceni Kmet. okrajna zadruga v Kranju.

Pozor!

Kompletne ribes, agras, itd., poceni prodaja strokovnjak. Cesta na Rožnik št. 19. (f)

Inserirajte

v

„Slovenca“!

Danes je umrl naš srčno ljubljeni oče, stari oče, brat, svak in tast, gospod

Andrej Marčan

posestnik, mesar in občan ljubljanski

V neizmerni žalosti ga spremimo v petek, dne 31. marca 1933 ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Rimska cesta št. 21, na pokopališče k Sv. Križu, kjer ga položimo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 29. marca 1933.

Draga, Josip, Marica por. Filipčič, Slavka por. Borčič, Karel, Ida por. Berdajs, Boža, sinovi in hčerke; Ivo Filipčič, mag. pharm. Jakša Borčič, Vilko Berdajs, zetje; Ela roj. Kastelic, Darinka roj. Kučič, sinah; Joško, Andra, Nives, Asta, Mirjana, Bogdan, Mirjana, vnuki in vnukinje — in vse ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Podpisana Leopoldina Lemeževa tem potom izrekam iskreno

ZAHVALO

za toplo sočuvstvovanje prilikom težke izgube svojega dobrega sina dr. Leona Lemeža in svojega predragega soproga dr. Urbana Lemeža.

Zahvaljujem se za cvetje, s katerim ste obsuli ljubega pokojnika in hvala Vam, ki ste prišli od blizu in daleč, da ste ga pospremili na grič večnih sanj. Bodite zahvaljeni za pesem, ki mu je zadonela v slovo od doma in v slovo od solca, iskrena hvala za tople poslednji pozdrav ob razstanku gg. Polancu in dr. Pučniku.

Posebej pa se še zahvaljujem posojilnici, čitalnici, podružnici sv. Cirila in Metoda, gasilec, častiti duhovščini ter gg. dr. Jagodiču in dr. Pihlarju za njuno požrtvovalno pomoč v zadnjih tednih.

Slov. Bistrica, dne 27. marca 1933.

Leopoldina Lemeževa.

»Sledite mi!« je velel Lejaune in me vedel v svojo sobo.

Zaprli je za seboj vrata te puste, neprijetne male sobe, sedel k mizi in strmel molče in preteče vame izpod svojih namršnenih obrvi.

»Ali hočete vi in vaš ubogi brat ostati živa?« se je nenadoma zadril. »Odgovori mi, pes!«

»V splošnem da, gospod seržant,« sem mu odgovoril z glasom, ki naj bi bil nekako sredi med izživajočo nesramnostjo in plazečo se uslužnostjo.

»V splošnem bi torej hotela?« se je rogala Lejaune.

»Torej dobro, potem bo najboljša za vas, če natanko pazite na to, kar vam imam povedati. Kajti le jaz vas morem oteti. Me razumete? Odgovorite mi, vi prasec!«

»Da, gospod seržant,« sem odvrnil.

»Poslušaj, ti mrha,« je nadaljeval, »ti psi čvekajo nekaj o nekem dragulju. Neki dijamant, s katerim ste vi, tatinska sodraga, izginili iz Londona. Dalje obstoja tudi neki načrt, po katerem hočejo vaju umoriti, oropati in pobegniti z dijamantom.«

»Mar je v resnici tako, gospod seržant?« sem vprašal, ko je odnehal.

»Ne govorite, ako niste vprašani! Bog vas udari, prekleti lopov!« je zarjul. »Da, v resnici je tako,« je nadaljeval posnemaje me. »In jaz vem vse, kar se tu godi, govori in tudi misli — da, tudi misli! No, jaz se brigam zlodja malo za to, kaj ste ukradli, in meni je tudi čisto vseeno, kaj bo iz vas in vašega kradljivega brata — toda ne maram nikakih zarot in morilnih načrtov pri ljudeh, ki so pod mojim poveljstvom. Razumete?! Vi, gobezdava opica! Odgovorite mi!«

»Razumem, gospod seržant,« sem odgovoril.

»Torej dobro,« je rečenal. »Jaz bom že poučil te vražje pse, kako je treba izpolnjevati svojo dolžnost in puščati vnemar dijamante in zarote. Bogme, da jih bom! V ta namen bom določil vas in vašega brata in recimo še St. Andréja, Cordierja in Marisa, da primete voditelje teh nesramnih praset, Jaz osebno bom vse vodil. Vi boste na moj ukaz ustrelili vsakogar, ki vam ga pokažem — ustre-

liti, kakor ustrelimo uporne stekle pse. Me razumete, vi izbuljena polenovka, mutasta pokveka! Odgovorite!«

»Na uslugo, gospod seržant!« sem odvrnil.

»Dobro, reži se bebec! In da končam to trikrat prekleto oslarijo in se zavarujem proti ponovnemu kaljenju miru, mi bo vaš brat predal tisti dijamant. Jaz ga bom shranil, da bo varen pred drugimi zarotami in načrti. Vrag vzemi vas in ta prekleti dijamant! Jaz vam že pokažem, kaj se pravi kvariti disciplino in vzbujati nemir! Vidva brata zaslužita dvajset let ječe... Me razumete? Odgovorite, vi prekleti teleban!«

»Da, gospod seržant,« sem rekel.

»Jutri zjutraj boste imeli stražo vi, vaš brat in ostali trije, štirje. Dobili boste ostre naboje. Vi ali vaš brat se bo postavil pred skladiščem in ustrelil vsakogar, ki bi se približal, mene se razume, ne. Sicer pa vsakogar — vseeno, ali je podčastnik ali legijonar... Jaz bom te prašiče že naučil — to hoti Bog, ti me bodo še spoznali! — Prav za prav sem hotel govoriti z vašim bratom, toda slučajno ste bili budni, in prihranil sem si pot v to kletko izdajalskih hijen. Pojdite sedaj in poučite vašega brata o tem, kar sem vam povedal, in ko bom imel dijamant spravljen v kompanijski blagajni, vama bom dal priliko, rešiti vajino ničvredno življenje...«

Sedaj me pozorno poslušajte! Splazite se nazaj in zdramite vašega brata, St. Andréja, Marisa in Cordierja in jih pripravite do tega, da bodo tiho vstali in se neopazno s puškami splazili iz sobe... Jaz bom stal ob vratih s samokresom v roki in bom vsakogar ustrelil — ob prvem gibu, ki bi se mi zdel sumljiv... Idite!«

Torej je ura prišla! Lejaune je bil na tem, da začne z dejanji! Izkoristil je Bolidarjeva sporočila, da smo se branili Mihael, Cordier, Maris, St. André in jaz, da bi pristopili k vstašem, in poveril je nam petim, praporu zvestim vojakom, da obvladamo te upornike.

Imel je popolnoma prav, ko nam je zažugal, da moramo pograbit kateregakoli upornika ter ga ustreliti, ako bi se kaj ustavljal. Brez dvoma je bila naša dolžnost, da se mu pokorimo.

Nov pravilnik bratovskih skladnic

»Službene novine« od 20. marca priobčujoje nova pravila bratovskih skladnic, ki jih je izdala vlada na podlagi zakona o ureditvi vrhovne državne uprave.

Pravilnik določa, da

SPADAJO POD OBVEZNOST

teh pravil vsi delavci in namestenci, ki so zaposleni v podjetjih in obratih, spadajo pod rudarske zakone. Obvezno zavarovanje se nanaša za primer bolezni, nesreče pri delu, onemoglosti, starosti in smrti. Bratovske skladnice so ustanove za socialno zavarovanje rudarskih uslužbencev. Pod isto obveznost spadajo tudi uradniki in vsi drugi uslužbeni neposrednih in osrednjih rudarskih uprav, v kolikor je sedež teh uprav v naši državi. Pod obvezno zavarovanje spadajo tudi delavci in namestenci pri rudarskih podjetjih, ki sicer opravljajo razna rokodelska dela, ki sama ne spadajo pod rudarske zakone pa so vezana z rudarskimi podjetji. V spornih slučajih odločata ministrstvo za šume in rude ter ministrstvo za socialno politiko. Ta pravilnik velja tudi za osebe bratovskih skladnic samih.

Izveti pa so od teh pravil državni uslužbeni, za katere velja uradni zakon, dalje so oproščeni zavarovanja za primer bolezni oni namestenci, ki jim podjetja zagotovijo popolno plačo in zdravniško pomoč za najmanj 26 tednov. Zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti so oproščeni oni delavci, ki opravljajo le časna dela pri rudnikih in če zaposlitev ni daljša od 6 mesecev. Daje so oproščeni zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti oni namestenci, ki so za te slučaje zavarovani pri drugih zavodih, dalje osebe, ki še niso dovršile 18 let in one, ki so pri prvem sprejetju v službo že prekoračile 45 let starosti. Obveznega zavarovanja za slučaj nesreče so oproščeni oni namestenci, ki so za ta slučaj zavarovani po drugih zakonih. Rudarske oblasti, ki morajo te izjemne slučaje odobriti, so dolžni, da ugotovijo, če so rudarska podjetja za posebna zavarovanja dovolj močna in če so njihove obveze pupilarno varne.

Bratovske skladnice so osnovane po načelih vzajemne pomoči in samouprave. Nadzorujejo jih rudarske oblasti. Uradni naslov teh ustanov je: Bratovska blagajna in sicer krajevna ali glavna. Sedeži glavnih bratovskih blagajn so v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Splitu. Glavne bratovske blagajne skrbijo za zavarovanje za slučaj nesreče pri delu, onemoglosti, starosti in smrti na sedanjih področjih posameznih rudarskih oblasti prve stopnje, krajevne bratovske blagajne pa skrbijo za zava ovanje za slučaj bolezni. Vsaka glavna ali krajevna bratovska blagajna jamči za svoje obveznosti samo z lastnim premoženjem. Pravila določajo, da je uradni jezik teh blagajn »srbsko-hrvatsko-slovenski«.

Bratovske skladnice so dolžne po teh pravilih dajati v primerih potrebe članom, njihovim rodbinam in sorodnikom: bolniške podpore in pogrebne, invalidske podpore (rente) v službi ponosenim in onesposobljenim ter pokojnine ali odpravnine onemoglim in ostarelim članom, kakor tudi njihovim družinam in sorodnikom po njihovi smrti. Bratovske blagajne imajo tri oddelke: bolniško, invalidsko in pokojninsko blagajno.

CINTELJI BRATOVSKIH SKLADNIC

ao: pri podjetju krajevni upravni odbor, krajevni občni zbor in krajevni nadzorni odbor, izven podjetja pa: glavni upravni odbor, glavni občni zbor in glavni nadzorni odbor.

Krajevni upravni odbor se osnuje pri vsakem rudarskem podjetju. Tvorijo ga po trije člani iz vrst delavcev in trije člani od podjetja, če ima to 200—300 delavcev. Pri podjetju od 300 do 600 delavcev pride na vsakih 100 delavcev še po en član iz vrst delavcev in en član od podjetja. Pri podjetjih nad 600 delavcev pa sestavljajo krajevni odbor po 6 članov iz vrst delavcev in 6 članov iz vrst podjetja. Družene bratovske blagajne za več podjetij, pod katere mora iti po več podjetij izpod 200 delavcev, imajo skupni upravni nadzorni odbor. Krajevne občne zbornice sestavljajo zastopniki podjetja in delegati članov. Na prvih 100 članov pride 10 delegatov, na vsakih 100 članov do 1000 po 5 delegatov in na vsakih nadaljnjih 100 članov nad 1000 članov pa po dva delegata. Vsak izvoljen delegat ima en glas. Zastopniki podjetij imajo enako število glasov kakor glasovi delegatov. Občne zbornice vodi predsednik ali podpredsednik krajevnih odborov.

Glavni upravni odbor sestavlja 6 zastopnikov članov in 6 zastopnikov podjetij. Glavni občni zbor sestavljajo od vsake krajevnice blagajne za najmanj 200 članov po en delegat, od vsake krajevnice blagajne za najmanj 500 članov po dva delegata in na vsakih nadaljnjih 500 članov še po en delegat. Podjetje ima enako število zastopnikov. Krajevne blagajne izpod 200 članov volijo skupne zastopnike in sicer sorazmerno. Predsednika krajevnih in glavnih upravnih odborov volijo delegati izmed sebe in sicer iz vrst delodajalcev, podpredsednika pa iz vrst delavcev. Vsak izvoljen član je dolžan izvrševati svoje funkcije, razen v slučaju bolezni in v slučaju, če je dovršil 55 let starosti. Mandati delegatov trajajo tri leta. Delodajalci ne smejo odpuštili delegatov, ki uživajo isto varstvo, kakor delavski zaupniki.

Krajevni občni zbori odločajo o višini glob v bolniško blagajno. Glavni občni zbori pa odločajo med drugim o povišanju ali zmanjšanju zavarovanih podpor v dovoljenih mejah in odločajo o višini vlog za pokojninsko blagajno.

RUDARSKE OBLASTI NADZORUJEJO

bratovske skladnice, da pravilno izvršujejo ta pravila. Zlasti pa ima rudarska oblast dolžnost nadzorovati izvajanje sanacijskih načrtov in nadzorovati nalažanje glavnice. Rudarske oblasti imajo pravico, da tudi same odredijo sanacijske načrte, če jih pristojni upravni činitelji ne bi hoteli sami skleniti. Rudarska oblast ima pravico, da sama skliče odbore in občne zbornice, če je to potrebno. Rudarska oblast more prisiliti člane upravni odborov k izvajanju naredb in pravil. V nasprotnem slučaju ima pravico izreči kazni in v skrajnem primeru tudi razrešiti dolžnosti predsednika ali podpredsednika upravnega odbora ali razpustiti dotični odbor. Bratovske skladnice pa imajo pravico pritožbe na ministrstvo.

Pravila določajo ustanavljanje sodišč za rudarsko zavarovanje. Predsednik ali njegov namestnik sodišča mora imeti popolno pravno izobrazbo. Prideljena sta mu po dva člana iz vrst delodajalcev in dva člana iz vrst zavarovanih delavcev. Pri vsaki glavni bratovski skladnici je po eno sodišče. Sodišče odloča o vseh sporih rudarskega zavarovanja. Funkcije članov sodišča trajajo tri leta.

Pravila določajo, da se mora vsako, kdor spada pod ta pravila o zavarovanju, pri sprejemu na delo dati pregledati pri zdravniku bolniške blagajne, ali je za delo sposoben. Izveti niso niti vaie-

ci, volonterji in rudarski učenci. Teh pregledov so oproščeni oni, ki so že prej bili zaposleni in so spadali pod ta pravila, pa ni še minilo štiri tedne, odkar so zapustili zadnje delo.

ČLANI BRATOVSKESK LADNICE

se dele na polnopravne člane, ki so zavarovani za vse primere, in nepolnopravne, ki so zavarovani samo za primer bolezni in nesreče pri delu. Razen tega so še častni člani in sicer ustanovitelji, ki s svojim delom pomagajo pri razvoju rudarskega socialnega zavarovanja in ki jih imenuje rudarska oblast, utemeljitelji, ki plačajo enkrat za vselej 10.000 Din, in dobrotniki, ki plačajo vsaj 1000 Din. Ti člani nimajo glasovalne pravice, smejo pa se udeleževati pri vseh obravnavah v korist bratovskih blagajn.

Vsako podjetje je dolžno, da prijavi v teku osmih dni vsakega svojega uslužbenca. V istem roku jih morajo tudi odjaviti, če izstopijo iz službe. Način prijavljanja in odjavljanja predpišejo bratovske skladnice. Pravila predpisujejo tudi možnosti prostovoljnega zavarovanja. Podjetja morajo dati svojim uslužbencem dopust do 6 tednov, v primerih strokovne izpopolnitve pa 6 mesecev, da se ne prekine trajanje njihovega članstva, če nočejo sami ali njihova podjetja plačevati članarino pri blagajnah. Pri prehodih od enega podjetja k drugemu obdrže člani dosežene pravice, če ni delo prekinjeno za več kot 6 tednov. Če bi bilo delo prekinjeno za več kot 6 tednov, mora član opravičiti izostanek. V primerih, da morajo člani k vojakom, se jim ta čas šteje, kakor da bi bili na dopustu. Osebe, ki so bile v enem letu, ko je bilo njihovo članstvo prekinjeno, zaposlene vsaj 6 mesecev, so zavarovane še tri tedne. Osebe, ki so bile v dveh letih zavarovane vsaj eno leto, obdrže zavarovanje še 6 tednov. Osebe, ki imajo tri leta polnopravnega članstva, imajo pravico do denarne podpore. Osebi, ki je bila zavarovana vsaj tri leta, se prizna še 6 mesecev članstva v času čakanja druge službe, osebam pa, ki so bile poklicane k vojakom, se prizna še dve leti po izstopu iz vojske. Do 6 mesecev nadaljnjega članstva se prizna osebam, ki so bile zavarovane vsaj 6 mesecev, pa so delo izgubile zaradi redukcije dela. Osebe, ki so bile zavarovane vsaj 3 leta, pa so delo izgubile zaradi redukcije, se prizna še eno leto članstva po redukciji. Po teh rokih morajo člani za obvarovanje svojih članskih pravic plačati še 20 Din letno v naprej. V nasprotnem slučaju člani izgube svoje članske pravice. Če je članstvo prekinjeno, se ne more plačevati vloge v pokojninsko blagajno. Obdržani člani članstva se računata kot osnova za odmero pokojnin v primerih onemoglosti, starosti in smrti. Osebam, ki ponovno stopijo v članstvo, se vračuna prejšnji čas članstva pri zavarovanju za slučaj onemoglosti, starosti in smrti, če ponovno dovrše eno leto članstva in če so bile poprej zavarovane vsaj tri leta.

Polnopravni člani morajo biti vpisani v matično knjigo blagajne, nepolnopravni pa v posebne knjige. Vsak zavarovan član ima pravico pogleda v matično knjigo. Bratovska skladnica izdaja članom članske knjižice. Zavarovani člani se uvrščajo v

POSAMEZNE KATEGORIJE.

Izven kategorij so tehnični in administrativni uradniki, ki imajo 1500 in več dinarjev mesečne plače.

V prvo kategorijo spadajo uradniki in namestenci z manj kakor 1500 Din mesečne plače, nadzorniki, glavni inženirji, predelavci in profesionalni specialisti. V drugo kategorijo spadajo koparji, topilci, minirji, tesarji, zidarji, strojniki, mehaniki, elektrotehniki in drugi kvalificirani delavci, vsi pa že vsaj 25 let stari. Dalje starejši zunanji delavci, v kolikor so izenačeni s koparji. V tretjo kategorijo spadajo vsi prej navedeni delavci, ki še niso dovršili 25 let, dalje pomožni koparji in topilci, mlajši kvalificirani delavci in starejši zunanji delavci z najmanj 15 leti članstva. V četrto kategorijo spadajo jamski vozniki in drugi jamski delavci, ki niso v višjih kategorijah, delavci na dnevnih kopih in starejši zunanji delavci z manj

kakor 15 let članstva. V peto kategorijo spadajo mlajši zunanji delavci, dnevnikaarji in delavke, ki so že dovršile 25 let starosti. V šesto kategorijo spadajo učenci, vajenci, drugi začetniki in mlajše delavke ter vsi, ki za svoje delo ne dobijo nobene denarne nagrade. Možen je sicer prehod iz nižje v višjo kategorijo, pri istem podjetju pa ni možen prehod iz višje v nižjo.

ZAVAROVANA DNEVNA MEZDA

je določena: izven kategorije 50 Din, za I. kategorijo 40 Din, za II. kategorijo 34 Din, za III. kategorijo 27 Din, za IV. kategorijo 22 Din, za V. kategorijo 17 Din in za šesto kategorijo 14 Din. Po teh kategorijskih zasluzkih plačujejo svoje vloge v bratovsko skladnico vsi člani bratovske blagajne ter podjetja v pokojninsko in invalidsko blagajno. Po teh kategorijah se bodo določile tudi pokojnine in invalidske podpore in sicer brez ozira na dejanski zaslužek članov. Plačevanje vlog se bo vršilo pri vsakem podjetju. Tedenski kategorijski zaslužek je 6 kratni dnevni, mesečni 25 kratni dnevni, letni zaslužek pa 300 kratni dnevni kategorijski zaslužek. Podjetje mora zbirati vse tekoče prispevke zavarovanih članov z odbitki pri izplačevanju in jih do konca vsakega meseca izročati bratovski blagajni. Zavarovani član plača za bolniško in pokojninsko blagajno polovico prispevkov, polovico pa podjetje. Za invalidsko blagajno pa plačuje prispevke v celoti podjetje. Prostovoljni člani plačujejo vse prispevke sami. Prepovedani so dogovori med delodajalci in delavci, ki bi bili tem predpisom nasproti. Zahteve bratovskih blagajn do podjetij zastarajo šele v petih letih. Če pa bratovska skladnica ni izdala plačilnih nalogov v treh letih, tudi zastarajo obveznosti podjetij. Članom, ki so zavarovani vsaj 10 let, morajo glavni upravni odbori na predlog krajevnih odborov izdati enoletna posojila po 6% obresti do višine polletnega kategorijskega zasluzka, to je do 150 dinarjev. Člani pa morajo ta posojila vračati v obrokih iz mesečnih zasluzkov, pokojnin ali invalidskih podpor.

Bolniške blagajne dajejo

V BOLEZNI PODPORE

in sicer brezplačno zdravniško pomoč, zdravlila, zdravljenje v zdraviliščih, potrebne zavoj, pomožne priprave, očala, palice, prepase, umetne ude in vse terapevtske pripomočke, dalje hrano in do dve tretjini dejanskega zasluzka. Članom daje podporo v primerih poroda in sicer 6 tednov pred porodom in 6 tednov po porodu in sicer v višini treh četrtin rednega zasluzka. Bolniško podporo prejemajo člani do 6 mesecev in le v slučaju izjemnih podpor tudi čez. Porodnicam dajejo blagajne enkratni prispevek 150 Din za otroško opremo, če je otrok živel vsaj tri dni ter 12 tednov podporo za prehrano otroka in sicer po 3 Din dnevno, to pa potem, ko preneha redna porodniška podpora. Osebe, ki so izven države, nimajo pravice na te podpore, če ni drugače dočeno po mednarodnih dogovorih. Pravico na bolniško podporo imajo tudi žene in otroci zavarovancev. Otroci le do starosti 16 let. Drugi člani družine pa do tedaj, če nimajo drugih dohodkov in žive v skupnem gospodinjstvu z zavarovancem. Člani družine imajo pravice 6 mesecev do podpore, toda le v primeru, če uživa zavarovani član še pravico do podpore. Žene prejemajo v slučaju podpore 4 tedne pred porodom in 4 tedne po porodu po 150 Din dnevno ter enako podporo za otroško opremo, kakor članice. V slučaju smrti družinskega člana določi krajevni odbor pogrebno, ki pa ne sme za ženo znašati več kot 500 Din, za novorojenega otroka več kot 100 Din, za otroka do 4 let ne več kot 150 Din, za otroka do 16 let do 250 Din, za starše do 300 Din.

Podrobni predpisi se v podrobnostih navajajo izplačevanje teh podpor. Enako predpisujejo podrobni predpisi izplačevanje invalidskih podpor ter podrobni predpisi tudi glede izplačevanja pokojnin.

Novi pravilnik stopi v veljavo s pričetkom prvega naslednjega meseca po objavi teh pravil, torej dne 1. aprila.

Klic mladih intelektualcev

»Zveze mladih intelektualcev«.

Najokrutnejši izraz današnjega kritičnega gospodarskega stanja je nedvomno brezposelnost, ki že močno ogroža tudi obstanek naših inteligentnih stanov. Ta socialna bolezen, ki je še naša starša niso poznali, utegne postati usodna za narod in kulturo. Naglasiti je treba, da ima zlasti v vzgojnem pogledu brezposelnost nadvse kvarne posledice pri mladem inteligentu. Delo vzgaja in oblikuje, strokovno delo postavlja mlade inteligente na njihova poklicna tirišča in trdnjše življenske postavke — oporišča, raz katera se morejo razmahniti v pravo svojih zmognosti in idealizma. Danes pa čaka armada delavolnih in zmognih mladih inteligentov, povečini iz vrst malega človeka. Podpora od doma jim je že zdavnaj izčrpana od dolgoletnega šolanja. Že kot študente so se morali vzdrževati večinoma sami, po diplomi pa so še ob tiste ugodnosti, ki jih uživa naš študent: nobenega doma, nobenega zasluzka, nobene podpore, nobenih popustov. Z nezasuženo nesmiljenostjo je postavljen tak inteligent — magari z univerzitetno diplomo v žepu — nekam v zrak: brez strehe in kruha, brez znanja in opore, brez pravega naslova. Ni čuda, če ob taki neprestani skrbi za obstanek zapada mlad inteligent v pesimizem, kateri ga grozi oropati vsega zdravega idealnega zaleta in vreči na njegovo obstoječo življenje senco najraskavejše prozaičnosti in aspekt najneplodnejše primitivnosti za bodočnost. V brezupnosti razmer in brezsmotnega življenja vedno bolj strla in do skrajnosti razočarana inteligentna mladina prav lahko zaide v prevratne struje. Zato bi se morali vsi odločujoči činitelji zavedati, da se z oviranjem mladih moči od redne zaposlitve nakopava le največja nesreča za narod in državo, ker je mladina neizogibna voditeljica in odločevalnica vsega našega narodno-kulturnega življenja in stvarjanja v bodočnosti.

Iz takih razmer se je porodila ideja »Zveze mladih intelektualcev« v Mariboru, ki organizira našo mlado inteligenco širom Jugoslavije, nudeč ji predvsem stanovsko delovno zaščito. Kot strokovna organizacija mlade inteligence vodi statistiko o stanju brezposelnih članov (Borza dela za intelektualne poklice) in uvaja sistematičen red ter išče potov in sredstev, da se ta brezposelnost zaustavi in omili.

Ta »Zveza mladih intelektualcev«, ki so jo vodile zgolj kričeče dejanske potrebe v vrstah prizadetih, si dovoljuje poslati na merodajna mesta in naši javnosti sledečo spomenico kot opozorilo in prošnjo:

1. Kakršnokoli okrnjenje oziroma uklinjevanje naših prosvetno-kulturnih institucij, kakor tudi reduciranje sem spadajočega dela smatramo za škod-

ljivo narodu in državi in ga poziv na varčevanje ne more opravičiti. Smo mnenja, da je mogoče s primeroma majhnim povečanjem proračunske postavke prosvetnega ministrstva (za okroglo 20 milijonov) obdržati vse naše šolstvo v prvotnem in normalnem stanju. Ta vsotica pa bi se lahko pri nekoliko dobri volji in iznajdljivosti prihranila pri drugih izdatkih in za našo kulturo manj važnih resorih. Zato prosimo, da prosvetno proračunsko postavko povečate, ker bo sicer nujno trpela kultura in z njo vred vse naše blagostanje.

2. Če se že mora seči po škarjah in nožu, naj se ju pošlužejo predvarno in tako, da bo celi stvari pri v korist, ne pa v škodo. Nadprodukcija inteligence naj se ne rešuje slepo od zgoraj, ampak po pravem sistemu: predvsem naj se izvede elitno

Za štiri milijone hranilnih knjižic prodanih

Preiskava proti špekulantom se nadaljuje

Ljubljana, 29. marca.

Špekulanti s hranilnimi vlogami so zadnji čas, ko so bile odkrite njihove nečedne špekulacije, napeli vse svoje sile in vpregli nekatere pomagane, da bi se na kak način izmotali iz neljube jim afere. Špekulanti in njihovi posredovalci javno zatrjujejo, da so bili upravičeni vršiti te špekulativne posle, ker so bili za to koncesionirani. Ugovoritve ljubljanske policije pa se drugače glase in zato je tudi policija posredovalce prijavila mestnemu magistratu kot pristojni obrtni oblasti zaradi izvrševanja bančnih poslov, ki za nje niso bili koncesionirani. Kakšno stališče bo obrtna oblast zavzela v konkretnih slučajih, nam še ni znano. Izrečena je bila doslej, kakor javljeno, samo ena sodba. Za te dni je povabljen na magistrat še neki drugi posredovalec. Baje bo on samo »posvarjen«.

Zaradi oduševstva in ogrožanja kredita je ljubljanska policija 17. t. m. prijavila državnemu tožilstvu enega ljubljanskih posredovalcev. Državno tožilstvo je 20. t. m. uveljelo proti tej osebi pri deželnem sodišču kazensko preiskavo. Zaradi preiskave nam za enkrat ni mogoče obvestiti javnosti o zanimivih podrobnostih.

Ljubljanska policija je med drugim ugotovila, da je bil neki ljubljanski posredovalec posojil na vložne knjižice v prav tesnih poslovnih stikih z

Tako bleščeče
sveže kakor prvi dan
po vsakem pranju

Vedno z
GAZELA
TERPENTINOVIM MILOM

GT. 3-2-33

Pere res belo!

učiteljsko-, srednje- in visokošolstvo. Poleg tega pa naj se razširi strokovno šolstvo. Šolnine naj ne zadenejo malega človeka, ki daje najboljši in najvztrajnejši kader študentov, ampak premožnejše sloje, da se tako omilijo v teh težkih razmerah škodljive socialne razlike. Tudi naj bi se nehale varčevati tam, kjer je komaj dan eksistenčni minimum, marveč tam, kjer je ta že daleko prekoračen: zato naj se med plačili starejših uradnikov in onimi mlajših nastavnikov čimprej odpravi kričeča razlika iz razloga, ker je v tej dobi potrebna še nadaljnja izobrazba in ker si človek prav do tridesetletne dobe gradi dom in družino. Strah nas je pomisliti, kako je danes prav to radi dolgoletne brezposelnosti onemogočeno, s čimer je kršen najvažnejši evgenični zahtevek!

Zatiralo naj bi se in onemogočilo najstrožje dvojno in večkratno zaslužkarstvo in odpravilo — pri starejših z zadostno plačo — dvojno služilstvo zakonev. Upokojile naj bi se tudi žene dobro situiranih moži in oni, ki to sami žele, ozir. imajo polna službena leta.

3. Učne moči naj bi se ne preobremenjevale do onemoglosti na račun brezposelnih. Vsa prazna mesta naj bi se zakonitim predpisom ustrezajoče izpolnila takoj, da ne trpe na eni strani učenci in pouk, na drugi pa prizadeti nezaposleni diplomirani učitelji, medtem, ko se učne moči preobla-gajo z urami in previsokim številom učencev v razredih (80—150 in več!), kar bi vsejem pedagoškim zahtevkom v obraz.

Spričo današnje se naraščajoče brezposelnosti je tudi s strani umskih delavcev nujna zahteva znižanja delovnega časa tako v pogledu na službena leta kakor na tedenske ure. Tako bi se brezposelnost najprej ventilirala.

4. Pri nastavljanju v državno službo naj ne igrajo vloge nikakršne protekcije. Zlasti naj se vsakršen protekcionizem odpravi pri nastavitvah v prosvetne službe. Odloča naj le doba čakanja in po možnosti tudi socialno stanje prosilca. Priprani smo, da protekcionizem tu — pa bodisi s katerikoli mest in ozirov — rodi le najslabše posledice za vzgojo v pravilnem, svobodnem in enakopravnem smislu. Treba je dati duška in mesta vzgoji in njenim avtonomnim ter narodno-kulturnim ciljem.

S splošno nestalnostjo in večnimi redukcijami v prosvetni službi se le izpodkopava vsako amoteno, resno in vestno pedagoško delo ter se ruši ugled vzgojiteljev, kar kvari učni uspeh.

5. Brezposelnostne inteligentne mladine naj se vzame v obzir na odločujočih mestih (zlasti pri kreditu za zadavne podpore v socialnem skrbstvu). Tako smo priobčili naše težnje in potrebe. Predvsem smo jih naglasili v našem srednjesholskem in osnovnošolskem učitelstvu, ker sta ta dva stanov najštevilnejše prizadeta. Ni manj pa ne priporočamo tudi vseh ostalih inteligentnih stanov, katerih brezposelnost naj bi se zmanjšala z razpisji potrebnih javnih del, z odgonom tujih umskih delavcev, z večjo zaščito, ugodnejšimi socialnimi pogoji ter s podpiranjem Borze dela za inteligentne poklice. Zlasti prosimo, da se dovoli službo iskajočim iz naših vrst brezplačna vožnja po železnici, onim pa, ki čakajo na državno službo, vsaj v omejenem številu znižana vožnja.

Prepričani smo, da hoče inteligentna mladina odkrito sodelovati pri gradbi naše države. Mnenja pa smo, da se inteligentni mladini patriotizem ne more kakorkoli vsiljevati, ker raste zdravi patriotizem iz proste ljubezni do naroda in državne skupnosti.

nekim, doslej v javnosti neznanim finančnikom Robertom Freudom, zasebnikom v Zagrebu; stanujočim Palmotičeva ul. 80. Teh poslovnih stikov se more posredovalec utajiti, čeprav naglaša, da stoji za njim močna in solidna finančna moč, ki bo dobila celo iz Amerike dolarje in bo potem lahko dajala strankam še ugodnejša posojila. Robert Freud je bil glavni prekopovalec vložnih knjižic, ki je spletel svoje oderuške niti tudi do Ljubljane. Dajal je posojila na knjižice do najvišjega zneska 40 odst. glavnice, a sam si je odračunal za obresti in provizije do 10 odst., tako da so stranke dobile izplačano na roke faktično le 30 odst. glavnice. Freud je sprejemal knjižice iz Ljubljane in jih potem dalje prodajal odnosno zastavljal. Mali vlagatelji bodo trpeli ogromno škodo, kajti vrednovno bodo prišli ob knjižice, ki sedaj krožijo kot kako borzno blago.

Zagrebska policija je ugotovila, da so Freud in njegovi prijanjaci, posredovalci in pomagači doslej pokupili v nekaj mesecih hranilnih knjižic raznih zaščitenih zavodov v nominalni vrednosti nad 4 milijone dinarjev. Lastniki knjižic so izključno mali ljudje, ki so si s težavo prihranili nekaj denarja, a sedaj jih razni brezvestneži, izkoriščajoč njihovo denarno stisko in nejasen položaj v pogledu dviganja prihrankov, begajo in izmoggavajo ter spravljajo na beraško palico.

Ljubljana

K današnjemu koncertu „Ljubljane“

Poleg dobro znanih orgelskih mojstrov J. S. Bacha in Rheinbergerja je na programu še Francoz D'Indy (r. 1851). Njegova življenjska pot je bila izredno mnogolicična, njegova skladateljska delavnost pa zelo plodovita: 4 velike lične drame, 3 simfonije, več simfoniskih pesnitev komornih in klavirskih del. Na koncertu se izvaja njegov op. 38: preludij in fuga. D'Indy je mojster arhitekture, posvečen v najnežnejše odtenke zvočne učinkovitosti.

Paribeni je rodom Italijan, r. 1881 v Rimu. Od leta 1914 je na milanskem konservatoriju učitelj harmonije in kompozicije. Je tudi glasbeno-zgodovinski pisatelj. Njegov finale je izredno močan in učinkovit.

Vse skladbe izvaja prvi naš slovenski in jugoslovanski orgelski mojster msgr. Stanko Premrl. Glavno točko današnjega koncerta tvori A. Försterjeva: Missa solemnis za orgle, mešani zbor in orkester. O reformatorju slovenske glasbe sploh — v prvi vrsti cerkvene — je zapisal dr. Kimovec: »Če je med slovenskimi glasbeniki sploh kdo velik, je Förster prvi, ki mu gre ta pridevek. Njegova »Missa solemnis« je celo vročekrvna, po teatralično zamišljena cerkvena glasba izkvarjena Italijane navdušila, da so glasno priznali: Če je pa cecilijanska glasba taka, čemo ž njo.«

To delo je nastalo v l. 1882 in je bilo tedaj program, enako močno učinkuje tudi danes po svoji živahnosti, harmonski barvitosti, izredno zanimivi kontrapunktični zasnovi in nadvse po svoji oblikovni ugleženosti in izbruseni.

Mašo poje celotni društveni mešani zbor »Ljubljane«, na orglah msgr. Stanko Premrl, orkester 40. pp. Triglavskega. Dirigira prof. dr. Anton Dolinar.

Damski plašči zadnje novosti

Pred nakupom plašča za pomlad si ogledajte brezobzorno zalogo dunajskih modelov po najnižjih cenah pri

»NOBLESE«

Aleksandrova cesta št. 4.

Predavanje Miss Edith Oxleyeve o Londonu

Ljubljana 28. marca.

Angleško-jugoslovansko društvo je priredilo dne 27. t. m. v dvorani hotela Metropol v Ljubljani lepo uspešno predavanje Miss Edith Oxleyeve, profesorice iz Maribora, ki ga je obiskalo veliko število članov in prijateljev društva.

Društveni podpredsednik, odvetnik dr. Majaron, je predstavil občinstvu simpatično predavateljico, ki že tri leta na naši severni meji spoznava našo javnost z angleško kulturo. Diplomirala je na pariški univerzi in je bila dolgo vrsto let profesorica na učiteljski v Londonu. Zato si je tem rajša izbrala za predmet svojega predavanja mesto London.

V prisrčnem, nepristranem pripovedovanju je Miss Oxley s pomočjo epidiaskopa popeljala poslušalce po osreju Londona, po starem delu mesta, kjer je skoro vsaka zgradba zgodovinsko znamenita. Predavala je krasne projekte in barvah, med drugimi reko Thames, kjer se vrtijo ladje vsega sveta, kajti London je še vedno največje pristanišče na svetu, slavno katedralo St. Paul's, krasno renesančno stavbo, ki jo je v velikem požaru v l. 1667 zgradil na mestu prejšnje gotične cerkve, v renesančnem slogu Sir Christopher Wren, največji angleški arhitekt vseh časov, glavne ulice in trge modernega Londona in stare noče in običaje, ki jih Angleži zelo spoštujejo. Razkazala je notranjost parlamenta in tkzv. Mansion house, rezidence londonskega župana, ki je prav za prav najvažnejša zgradba v Londonu. Saj mora celo kralj, čeprav je vse le gola formalnost, prositi župana za dovoljenje, ako hoče v mesto. Naj se zgodi večja nesreča kjerkoli na svetu, mora londonski župan po starodavnem običaju prvi prispevati večji znesek, s katerim odpravi pomožno zbirko. Seveda je tudi njegova plača temu primerna in znaša menda letnih 120.000 funtov. Najlepše so bile one slike, ki prikazujejo parke v osreju Londona, kjer se Londončanje lahko več kilometrov daleč sprehajajo po zelenih gajih v senci mogočnih dreves.

Miss Oxley je tudi opozorila ljubitelje tadia, da lahko poslušajo vsako nedeljo zvonove cerkve Sv. Martina in ogromni zvon »Big Ben« v velikem stolpu spodnje zbornice parlamenta. Zelo posrečeno so bile tudi nočne slike. Londonska megla namreč povzroča na najbolj prometnih ulicah radi močne razsvetljave neke mistične efekte. London ne bi bil to, kar je, brez svojih orjaških policijskih stražnikov z visokimi čeladami. Saj mora biti mladenci, ki boče biti sprejeti v stražo, visok najmanj 1 m 84 cm. Značilna za londonsko miselnost je slika, ki kaže, kako je tak orjak ustavljen reko avtomobilov, da bi mogla mala mačka čez cesto.

Po zahvali dr. Majarona za lepo predavanje je nagradilo občinstvo Miss Oxleyevo z dolgotrajnim odobravanjem.

Adria prašek je boljši

Trgovski potnik obsojen na 15 mesecev

Ljubljana, 29. marca.

Trgovski potnik Rado, možakar pri petdesetih, je drugače prebrisanec. Toda usoda življenja ga je vedno topla, da je zdrknil na stranpoti. Proti njemu je trajal dolg kazenski proces, ki se je šele danes zaključil pred malim senatom. Državni tožilec je proti Radu napeljal kar tri obtožnice zaradi nebroj sleparij in drugih nepoštenih trgovskih mahinacij. Opeharil je tako-le 25 trgovcev v Ljubljani in na deželi za približno vsoto 31.000 dinarjev v blagu odnosno gotovini. Rado je bil za stopnik nekega Zagrebčana, ki ima tovarno nogavic v Zagrebu. Rado je ponujal te nogavice in je sklenil precej dobrih kupčij. Imel pa je smolo, da si je včasih pridržal naplaci. Sam pravi, da je to storil, ker mu je bila trdka dolžna na provizijo. Nekatere trgovce pa je opeharil za druge stvari, tako nekoga za ribe in rake.

Pred sodniki je Rado prostodušno vse priznal. Zaslišanih je bilo več trgovcev. Razprava je trajala v torek ob 11 dopoldne do 14.30 ter danes ob 10 dopoldne naprej. Rado je bil obsojen na 15 mesecev robije in na 120 Din denarne kazni ali 2 dni zapora ter v izgubo častnih državljskih pravic za 3 leta.

Kaj bo danes?

Francišanska cerkev: Ob 20: Cerkevni koncert »Ljubljane«.

Drama: »Hamlet«. Premijera. Izven.

Opera: Zaprta.

Kino Kodeljevo: Ob 8: Zadnji dnevi Pompejev. Znižane cene.

Nočno službo imata lekarni: Mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20.

Slamič, kumpelc ti presneti, kje ta rizling si dobil? Zani res vse priznanje gre ti, boljšega še nisem pil!

○ Nekaj misli k običnemu zboru »Nabavljane zadruga drž. uslužbenec v Ljubljani«. V petek, dne 31. t. m. se bo vršil 11. redni občni zbor »Nabavljane zadruga drž. usl.« in sicer ob 7 zvečer v Delavski zbornici. Kakor je razvidno iz poročila, ki je razstavljeno v zadrugi pisarni, šteje zadruga 1355 članov, a od teh je le okroglo 800 kupujočih ali 60%. Sprito tega se vsakemu zavednemu članu vsiljuje vprašanje, kje tiči vzrok temu. Kako to, da je samo 1355 članov, ko je vendar število državnih uradnikov znatno večje? Ali tiči vzrok v pomanjkanju zadrugne zavesti, ali v upravi, ali ga je treba iskati pri osebi, ali pa morda drugje? Naj bo vzrok ta ali oni, vsekakor bi bilo umestno, da se ob priliki letošnjega občnega zbora reši že lanske leto sproženo vprašanje službene pragmatike po načinu, kakor jo ima n. pr. sorodna zadruga naših železničarjev. Ta pragmatika naj bi nudila uslužbenecem primerno plačo za vsakdanje življenjske potrebe, na drugi strani pa možnost malega prihranka za nepredvidene slučaje (bolezen, redukcije itd.), zakaj le primerno plačan uslužbenec, kateremu se ni treba bati za svoj obstanek — torej s stalno službo — more vršiti svojo utrudljivo in odgovorno službo v zadovoljstvo odbora in članstva. Vsekakor je to v interesu zadrugne same, kakor tudi vsakega njenega člana, da občni zbor v tej zelo važni in nujni zadevi končnoveljavno odloči ter da upravni odbor ob sodelovanju posebnega odbora iz vrst članstva to pragmatiko tudi čimprej izdela in izvede. Res bi se s tem na eni strani osebni izdatki povečali, toda brez dvoma bi na drugi strani točna in solidna postrežba dvignila zadovoljstvo sedanjih članov, privabila novih kupujočih in na novo vslopih drž. uslužbenec. S tem bi se dvignil ugled zadrugne, promet bi se povečal in s tem tudi dohodki zadrugne, ki bi vsekakor izdatno presegali povečane osebne izdatke. Ta misel naj vodi vse članke na petkovem občnem zboru v ugled in procvit naše zadrugne. — Iz vrst članstva.

CERKVEN KONCERT

PRIREDI V ČETRTEK 30. MARCA OB 8 ZVEČER V FRANCISKANSKI CERKVI

SLOVENSKO GLASBENO DRUŠTVO

„LJUBLJANA“

★

NA SPOREDU SO

ORGELSKJE TOČKE, ki jih izvaja ravnatelj stolnega kora msgr. STANKO PREMRL.

FÖRSTERJEVA »MISSA SOLEMNIS« o a-molu za zbor, orgle in orkester. Sodeluje godba 40. pešpolka.

DIRIGENT PROF. DR. ANTON DOLINAR

VSTOP PROST

○ Film o plezanju predvaja Turistovski klub »Skala« 5. aprila ob 8 zvečer v dvorani Delavske zbornice. Film je izdelal znani dunajski alpinist Karl Poppinger ob sodelovanju najboljših avstrijskih in nemških plezalcev. Snemal ga je v Dolomitih, v tem izrazito plezalnem terenu, v navpičnih stenah in ostrih robovih mogočnih dolomitnih stolpov. Film nima vsebine, ker je zamišljen kot učni tehnični film o plezanju. Imeli smo že priliko v domačih alpskih filmih opazovati delo plezalca, a to so bili le odlomki, ne vedno najzanimivejši iz ure in ure trajajočih plezalnih tur. Poppinger je s svojim filmom žel velike uspehe na domačih tleh, v Avstriji in Nemčiji, kakor tudi v Češkoslovaški in Poljski. »Skala« je ž njim sklenila dogovor za to predavanje že januarja letošnjega leta, a predavatelj je bil po pogodbah za predavanja v drugih krajih do sedaj oviran in ni mogel priti v Ljubljano. Ob početku plezalne sezone bo ta film za plezalce vzpodbuda za skorajšnje podvige, za ostalo publiko užitek, ki se sicer nudi samo plezalcem ob plezanju samem. Neznane lepe pokrajine se bodo odkrile v filmu vsem, ki poznajo sicer samo naše domače planine.

○ Velikodušen dar. Lekarnar mag. pharm. gospod Sušnik je daroval v spomin umrlega lekarnarja g. Mayerja v fond za mestne reveže 1000 Din, za kar mu izreka mestno načelstvo iskreno zahvalo.

○ Tuje tračnice je prodal. Prav prebrisan tatvino oziroma sleparijo si je dovolil te dni neki Jakob C., brezposelni delavec, ki ga je aretirala sedaj ljubljanska policija. Jakob je pred tedni, ko so napeljavali tračnice za tir za malo železnico iz Ljubljane na ljubljansko polje, prišel h kupu, kjer so bile tračnice naložene. Izvlekel je iz žepa meter, malo pomeril tračnice ter se napravil, kakor da bi bil kakšen polir ljubljanske gradbene družbe, katere last so bile tračnice. Nato pa je samozvestno naročil delavcem krog njega, ki so ga z začudenjem opazovali: »Naložite jih na voz in zapeljite k Stupici.« Delavci so te tračnice res naložili na voz in izvršili »povelje«. Pri Stupici, trgovini z železnino, je možakar nastopil zelo samozvestno, tako, da je res prepričal uslužbenca, kakor, da so tračnice njegova last. V trgovini so mu izplačali nekaj nad 250 Din za nad 1000 kg tračnic, katere so kupili po 0.25 Din za kilogram kot staro železo. Seveda je ljubljanska gradbena družba kmalu opazila to tatvino in jo prijavila policiji. Pri natančni preiskavi je prišlo na dan, kako so te tračnice izginile. Delavci so tudi Jakob poznali in so povedali, kdo jih je dal odpeljati. Tako je prišla ta sleparija na dan.

○ Modne hlače — pumparce dobite najceneje pri Proskerju, Sv. Petra cesta 14.

Maribor

○ Originalno izvajanje oratorija »Sedem zadnjih besed Jezusovih na križu« na popolnoma enak način, kakor pri premijeri oratorija, bo dne 7. aprila v mariborski stolnici. Preskrbite si vstopnice v predprodaji.

○ Občina znižuje stanarino. V torek zvečer je upravni odbor mestne občine ponovno razpravljaj o znižanju stanarine v občinskih stanovanjskih hišah. Mestni očetje so reševali številne prošnje za znižanje previsoko odmerjenih stanovanjskih dajatev ter so sklenili znižati stanarino vsem prosilec za isti znesek, kakor so znižali občinskim uslužbenecem. Povprečno znaša znižanje pri stanovanju 50—80 Din, kar je vsekakor malenkostno, ker so se stanovanja s svojočasno podražila za 200—500 Din. — Poleg tega so bile v razpravi tudi nekatere prošnje radi dodelitve stanovanj, ki so bile ugodno rešene.

○ Vpisovanje na okoliški trgovski šoli. Na trgovsko-nadaljevalni šoli Združenja trgovcev Maribor-okolica v Krčevini se vrši vpisovanje v soboto, dne 1. aprila. Jutri, 31. marca bodo istotam ponavljalni izpiti.

○ Meso se bo podražilo? Na živinskem sejmu v torek je bilo opaziti znaten porast živinskih cen pri lepo rejeni živini. Nekoliko je ta porast v zvezi z običajnim pomladanskim zvišanjem živinskih cen, glavni vzrok pa je v tem, da bi dobili le malo lepo rejene živine radi silnega pomanjkanja živinske krme. Debeli voli, ki jih je bilo na zadnjem sejmu le nekaj parov, so dosegli že ceno 5 Din za kg žive teže. Obeta se nam z zvišanjem živinske cene tudi podražanje mesa.

○ Poročili so se v zadnjih dneh: Ros Ivan, kotlarski pomočnik iz Tezna in Ana Molk. — Trstenjak Jožef, mizar državne žel. delavnice v Studencih in šivilja Marija Söleh. Novoporočencem obilo sreče in blagoslova!

○ Izgraditev tovarne postaje v Hočah. Progovna sekcija v Mariboru je že začela v Hočah z gradbo tira, ki bo vodil k skladišču. S tem se bo delo na izgraditvi tovarne postaje znatno olajšalo in upati je, da pride Dravsko polje in hočko Pohorje še v letošnjem letu do svojega tako zaželenega tovarnega kolodvora.

○ Mrtvaški zvon. V Novi vasi, Bollenkova ulica 24, je umrla zasebnica gospa Kunigunda Vinšer v starosti 70 let. Blago pokojnico položijo k večnemu počitku danes dopoldne ob pol 5 na radvanjskem pokopališču. — V Koskih je preminul Martin Nerat, star 67 let. Pokopali ga bodo danes nopolne na franciskanskem pokopališču na Pohorju. Pokojnim večni mir in pokoj, žalujočim svojcem naše iskreno sožalje.

○ Živahen mali trg. Včerajšnji trg je bil dokaj živahen in zelo dobro založen. Zlasti zelenjave in sadja je bilo v obilici, pa tudi perutnine so prinesli okoličani toliko, da jih je radi obilne ponudbe nazadovala cena. Prodaja ostalih pridelkov in dobot se je vršila po običajnih cenah. Zelo dobro je bil založen tudi trg živinske krme pri klavnici. Okoličani so pripeljali 22 vozov sene (po 60—90 Din), 2 voza otave (85—90 Din) in en voz glame (60 Din).

○ Vrhunec letošnje sportne sezone bo brez dvoma cross-country prvenstvo Jugoslavije, ki se vrši v Mariboru v nedeljo, 2. aprila ob 11 na novem igrišču SK Železničarja na Tržaški cesti. Pokroviteljstvo prireditve je prevzel mestni na-

čelnik dr. Lipold. — Tek se vrši na daljavo 10 km v 12 krogih.

○ Licitacija mesa. Danes ob 11 dopoldne se vrši v pisarni mariborskega vojaškega okrožja v Trstenjakovi ulici 5 tretja javna licitacija za dobavo mesa mariborski garniziji za dobo od 1. aprila do 30. novembra.

○ Protiavijska obramba. Drevo ob osmi prirediti Združenje rezervnih častnikov in bojnikov v Mariboru v dvorani hotela Zgornje predavanje o protiavijski obrambi. Predava inž. Mis.

○ Ljudska univerza. V ponedeljek, 3. aprila predava senator dr. Frangeš o ekonomskem značaju pakta Male antante.

○ Ljudska univerza v Studencih. Drevo ob 19 predava g. Franjo Pivka o vojni s plini in njih obrambi.

○ SSK Maraton. Dame, ki se zanimajo za gimnastiko in lahko atletiko, se vabijo na sestanek, ki se vrši drevo ob sedmih v dvorani Zadrugne gospodarske banke.

○ O smernicah slovenske moderne umetnosti bo predaval v nedeljo, 2. aprila ob 11 dopoldne v kazinski dvorani umetnosti zgodovinar prof. dr. Šijanc. Obenem bo tolmачil razstavljene umetnine.

○ »Srenja«. Na odru Omladinskega doma v Cvetlični ulici 28 se vprizori v nedeljo, 2. aprila ob petih dopoldne drama »Srenja«.

○ Pevski zbor »Počitniške zveze v Mariboru«. Koncertni program, ki se bo izvajal v ponedeljek, 3. aprila v unionski dvorani, ima tri dele. Za uvod se predstavi pevski zbor s svojo lastno pesmijo — posvetil mu jo je komponist E. Adamič, besedilo pa je od visokosolca Alberta Herica. Pesem zveni kot koral, zlasti so polni zaključni akordi vsakega stavka, ki zvenijo kot orgle. Nato sledi prvi del programa z ljubimimi narodnimi: Dve slovenski-koroški, nato srbska narodna »Tri curice« s sopranom solom in dve hrvatski: »Oj jesenske druge noči« in živahno »Igra kolov«. Kot zaključek prvega dela slede Adamičeve, ki so zelo šaljive, zlasti zadnja: pogovor med materjo in hčerko radi moza. Te tri poje ženski zbor.

○ Smrt ga je rešila ječe. Včeraj je v Razvanju nenadoma umrl 46 letni vinčar Jožef Hojnik. Pri delu v vinogradu mu je postalo nenadoma slabo, zaneslo so ga domov, pa je v nekaj urah izdihnil. Hojnik je bil vpoklican, da odsedi svojo, dne 16. decembra lanskega leta prisojeno kazen: 4 leta robije v mariborski kaznilnici. Obsojen je bil radi uboja svojega prijatelja Jakoba Klemenčiča, ki ga je izvršil dne 18. novembra 1932 v Razvanju. Večkrat je izjavil, da gre raje v prostovoljno smrt, kakor v ječo. Sedaj pa ga je nenadna naravna smrt rešila dolgoletnega zapora.

○ Usoden padec z okna. Celo Dravsko ulico je včeraj razburila nesreča, ki se je pripetila v hiši št. 11 v prvem nadstropju se je igrala 3 letna Silvica Ogrinc: naglana se je pri oknu preveč nazven ter padla iz višine prvega nadstropja na kameniti tlak. Pri padcu je zadobil otrok hude notranje poškodbe in pretrg možganov. Reševalci so prepeljali malo Silvico v bolnišnico.

○ S kožami v keho. Mesarju Gjuricu je ukradel 22 letni Janez 9 komadov surovih kož, vrednih 3000 Din. Tatvina ga je spravila v keho, kjer je svoj greh skesano priznal.

macije in prizori. Vmes pa je ubranil pel objaški mešani zbor in sviral dijaški orkester. Silen vtis je napravila zborna deklamacija: »Za Kristusa z Marijo«, ki jo je prednašala skupina kongreganistov. Mogočno je donela prisega kongreganistov: Mi hočemo biti apostoli čistosti, apostoli vernosti, apostoli bratovske ljubavi. — Višek akademije pa je bil krasen govor tovariša Jožka Miheliča, osmošolca iz Maribora. Že njegov nastop je očaral. V prikupljivi, a navdušeni besedi je govoril o molitvi in delu. S posebnim ognjem pa je govoril o sv. očetu pačetu. Pozival je navzoče k ljubzni in neomajni vdanosti do sv. očeta Pija XI. Njegova navdušena izvajanja je navzoče občinstvo sprejelo z viharim pritjevanjem in vzklikanjem: Živel sv. oče pače! Živel Pij XI.! — Govoru so sledile deklamacije, pozdrav zastopnika bratske dijaške Marijanske kongregacije iz Veržaja, petje in orkester. Tako se je proslava zaključila. — Praznik Marijinega Oznanjenja pa nam ostane neizbrisno v spominu; saj je zopet mogočno razvnel v nas ljubezen do Jezusa Kristusa, do Marije, božje Matere in do sv. Cerkev — trojno ljubezen, ki je ponos in ki je prva dolžnost vsakega katoliškega dijak.

Plui

Redni pregled motornih vozil se bo vršil jutri v petek, dne 31. t. m. ob 14 na mestnem sejmišču v Plui. Vsi lastniki motornih vozil se pozivajo, da zanesljivo pripeljejo svoja vozila točno ob določenem času h komisijonelnemu pregledu. Tistim, ki ne bodo pripeljali svojih vozil k pregledu brez tehtnega opravičila, se bo prepovedala nadaljna vožnja.

Novo mesto

Jadranski teden prireja Jadranska straža. Vrši se od 26. marca do 2. aprila. Na sporedu so razna predavanja, razstava Jadranske straže, prodaja razglednic, skriptično predavanje »Vzdolž Jadranske obale Ob sklepu preredijo akademijo«.

Vincencijeva konferenca v Novem mestu ima svoj letni občni zbor dne 2. aprila ob 4 popoldne v dvorani Prosvetnega doma. Ob tej priliki bo predaval g. prof. dr. Levčič o zanimivi temi: »Ob 100 letnici ustanovitve Vincencijevih konferenc«.

Radeče pri Zid. mostu

Beneški trojčki v Radečah. Že danes opozarjamo na Kuretovo komedijo štiridejansko Beneški trojčki, katero pripravljajo diletanti Kmetijske knjižnice za zaključitev letošnje gledališke sezone.

Pasji kontumae. Lastniki psov se opozarjamo na poostreni pasji kontumae, ki je stopil v veljavo v nedeljo, 26. t. m. za nedoloten čas.

Mestno sejmišče. Na zahtevo okrajnega veterinarskega načelnika se bo začelo s popraviljem živinskega sejmišča, ki je zadnje čase že v slabem stanju. Upati je, da bo občinska uprava tudi pri tem delu zaposlila naše brezplesne, katerih se tudi v Radečah ne manjka.

Pozvedovanje

Damska ura se je našla v bližini cerkve sv. Petra, Dobi se: Hrvatski trg 4, pritličje.

Izgubila sem dva križca od Zavetišča sv. Jožeta do stolnice. Najditelja prosim prinesiti v upravo »Slovenec«.

Murska Sobota

Na praznik Marijinega Oznanjenja je bil za murskosoboško dijaštvo velik in pomemben dan. V dijaško Marijino kongregacijo, ki je stara šele dve leti, a se prav lepo razvija in živahno deluje, je bilo sprejetih 38 novih članov. Obred sprejema novih članov, ki ga je opravil g. dr. Tomaž Kelenc, gimn. veroučitelj in ravnatelj Martinšič, se je izvršil v župni cerkvi. Bil je guljiv prizor, ko je 38 mladih dijakov prisegalo zvestobo Jezusu, Mariji in sv. Cerkvi. — Popoldne ob 4 pa je priredilo dijaštvo v dvorani salezijskega dijaškega zavoda Martinšiča krasno uspešno akademijo. Prireditve so počastili s svojim obiskom odlični gostje in številno občinstvo je napolnilo dvorano. Vrstile so se dekla-